

Эсэгэ ороноо, эхэ нютагаа эб хамта мандуулая!

БУРЯАД

Бүгэдэ арадай сонин

ҮНЭН

1921 оной декабриин 21-нээ гарана

ДҮХЭРИГ

№17 (318)

2003
апрелиин
24
четверг

№60
(20722)

Хабарай
һүүл улаан
луу
һарын
23
гарагай
5

Бурятия

НАНГИН ПАСХЫН ҺАЙНДЭРӨӨР!

Буряад Республикын Президент
Л.В.ПОТАПОВАЙ амаршалга

2003 оной апрелиин 27

Хүндэтэ нютагаархид!
Гэгээн Христосой Бурханай дүрэ олоһоор - Нангин Пасхын һайндэрөөр Буряад Республикын Правительствын үмэнһөө, өөрынгөө зүгһөө үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб!

Манай ажабайдалда энэ үдэр онсо һуури эзэлдэг юм. Ушарынь гэбэл, Христиан шажанай хургаалуудай мүндэлһөөр гурбадахи мянган жэл боложо байна бшуу. Тэдэ хүнүүдэй оюун ухаан бодолой залуур, ханаа сэдхэлэй сэнэг болодог байгаа, мүнөөшье боложо байһаар. Тиймэһээ түүхын уршагта үйлэ хэрэгүүдэй, ажабайдалай бэрхэшээл түбэгүүдэй тохёолдоошье хаань, Үнэн алдартын шажан манай зүрхэ сэдхэлдэ бэлэжэ байнхай.

Пасха хадаа үнэн байдалай эхин, мүнхэ ажамидаралай һүлдэ болоно, Христосой мүндэлһэн ушар хадаа энэрхы һайхан хүсэнүүд хэзээшье муу юмэ илаха гэлэн найдал маанадта түрүүдэг, хүнэй ажабайдал мүнхэ гэжэ этигэдэгбди.

«Христос мүндэлөө!» - гэхэдэнь, «Үнэхөөрөө мүндэлөө!» гэжэ этигэн харюусадагбди.

Энэ мартагдашагүй агшам зуура манай зүрхэ сэдхэл омогорхол баяраар халидаг, инагай туяа гэрэлээр сасардаг, һайн һайхан этигэл найдалаар, хабарай дулаахан амисхалаар дүүрэдэг гээшэ.

Бүхы Үнэн алдартын шажантанда нангин энэ үдэрые ходоодо эбтэй этэйгээр угтаха байһандаа найданаб. Ушарынь хадаа манай республика дотор шажан мүргэлэй бүхы һайндэрнүүд үндэһэ яһанһаа, ямар шажанда хамаатай байлганаа дулдыдангүй хамтымнай баяр жабхалан заатагүй болодог гээшэ. Энээгээрээ бидэ хүсэн түгэлдэрбди. Саашадаашье нимэ байха байһандаа һэжэглэнгүйб.

Таанадта бултандатнай зол жаргал, эб эе, элүүр энхэ байдал, амгалан тайбание хүсэнэб!

Буряад Республикын Президент Л.В.ПОТАПОВ.

День светлой Пасхи за окном,
День светлой Пасхи на столе,
В весны приходе в каждый дом
И в луко крашеном, яйце.

Напоен воздух торжеством,
И грусть света в моей душе,
А просветленные постом,
Пасхальной гаснуть не дают
свече.

Прекрасны лица, радости
глаза,

Приветствие детей:
«Христос воскрес!»
Спасенье душ нам дарят
небеса,
Ведь Он воистину воскрес.

И крепнет вера в свой целебный
путь,
Желанье велико любовью лишь
гореть,
Чтоб ,умерев, не тяжким
сном заснуть,
А рядом быть с поправшим
смертью смерть.

Рита ИВАНОВА.

Буряад Республикын Журналистнуудай холбоон ШЭНЭЭР БАЙГУУЛАГДАБА

Буряад Республикын журналистнууд һая наашыншье суглараагүй байһанаа ээлжээтэ хуралдаагаа зарлажа, зохёохы холбооноо һэргээхэ асуудалые зүбшэн шийдхэбэ. Россин Журналистнуудай холбооной Буряадай республиканска эмхи энэ суглаае зарлан үүсхэһэн байна.

Съезддэ хамта дээрээ 132 делегат хабаадаа. «Молодежь Бурятии» газетын редактор А.Л.Дружинин, «Пульс-радио» радиостанциин генеральна директор В.А.Треногин, Сэлэнгын, Хурамхаанай аймагуудай газетнүүдэй редакторнууд В.И.Черных, Ц.Э.Тогонов, «Буряад үнэн» хэблэлэй байшангай генеральна директорэй нэгэдэхи орлогшо, ахамад редакторай орлогшо Н.Д.Намсараев, Буряад Республикын Президентын дэргэдэхи мэдээсэлэй болон хэблэлэй талаар управлениин начальнигай нэгэдэхи орлогшо Т.И.Чиковинская, журналистикын ветеран А.П.Климов, Хориин, Прибайкалийн аймагуудай сонинуудай редакторнууд Е.Б.Манзаев, П.В.Козьмин, «МК» в Бурятии» газетын редактор Д.Ю.Родионов, журналист О.П.Ешеева, «Информ-Полис» сониний генеральна директор В.М.Дагаев гэгшэд үгэ хэлэхэдэ, шэнэ холбоониие байгуулхаар саг тулажа ерээ гэбэ.

Буряад Республикын Журналистнуудай шэнээр байгуулагдаһан холбооной правлени нээмэл дуугаа үгэлгын дүнгөөр 7 хүнһөө бүридхэгдэжэ, түрүүлэгшээрнэ үнний журналист, Буряад Республикын Президентын дэргэдэхи мэдээсэлэй болон хэблэлэй талаар управлениин начальник А.П.Капустин хунгадаба. Правлениин гэшүүд В.М. Дагаев, В.А.Треногин Россин Журналистнуудай съезддэ хабаадаха делегадуудаар хунгадаа.

Съезд тухай дэлгэрэнги тоосоон удаадахи дугаарта толилогдохо. Галина ДАШЕЕВА.

БУРХАН ШАЖАНАЙ БҮТЭЭЛНҮҮД

Апрелиин 25-да Баншан Богдо Чойжинима 14-гэй болохонь.

Найман жэлэй туршада үндэр түрэлтэ хубилгаан эхэ, эсэгэтээ Хитадай хинданда хаалгаатай байна. Баншан Богдын түрэнэн үдэр - энэ һарын 25-да 17 сагта Буряадай филармониин танхим соо энэ ушараар залуушуулай жагсаал ёһолол үнгэргэгдэхэнь. Түбэд яһанай Дагба гэбшэ һаарамбын хабаадалгатай уншалга, һүүлээрнэ концерт болохо.

Майн 2-го 12 сагта гэбшэ һаарамба Дагба Жалсан

римбүүшэ Ивалга ошоһон харгын 15-дахи километртэ Алтан-Мандал хада (Норбу-Ри-Балдан Пана сахиусанай эрдэнитэ хада) дээрэ Хий Мори хиидхэлгын ёһолол болон бусад уншалгануудые бүтээхэ.

Үлзы дэмбэрэлтэй энэ бүтээлдэ Улаан-Үдын болон ойро шадарай бүхы хүн зон уригдана. Алтан-Мандал хада 15-дахи километрэй Нур-Селени һууринһаа Сэлэнгын хүүргын хажуудахи хандагайнуудтай хада шэглэһэн харгын хахадта, баруун зүгтэнэ оршодог.
Н.БАДМАРИНЧИНОВ.

ТАРЯШАД ДЭМЖЭЛГЭТЭЙ

Усть-Ордын Буряадай автономито округай захиргаан 50 миллион түхэриг хабарай таригада һомолбо. Энээн тухай хүдөө ажыхын управлениин дарга Анатолий Ушаков мэдээсэбэ. Таригада хараалагдаһан мүнгэнэй 15 миллионийн үрэлэндэ гаргашалагдаха, баһал тэды шэнээн мүнгэндэ минеральна үтэгжүүлэгэ абтаха юм.

Саанань үлэһэн мүнгэн округой ажыхынуудта тоһо түлишээе абахынь тулада хубаагдана. Иимэ тэдхэмжэ үгтэхэдөө, таряашадай гурбан жэлэйнэ ургасын баримтанууд хараада абтана.

«Һайн ургасатай ажыхынуудта - тэдхэмжэншье дээгүүр юм», - гэжэ Анатолий Ушаков хэлэнэ.

Бүхыдөө округой бюджеттэ 187 миллион түхэриг хүдөө ажыхые дэмжэлтэдэ энэ жэл хараалагданхай.

«Бурятинформ».

ПРОЕКТСЕРВИС УЛАН-УДЭ

лесоперерабатывающие
предприятия

“ПОД КЛЮЧ”

Приглашает к сотрудничеству

- КОМПЛЕКСНОЕ ПРОЕКТИРОВАНИЕ ДЕРЕВОПЕРЕРАБАТЫВАЮЩИХ ПРОИЗВОДСТВ
- ДЕРЕВООБРАБАТЫВАЮЩЕЕ ОБОРУДОВАНИЕ
- ГИДРАВЛИЧЕСКИЕ МАНИПУЛЯТОРЫ
- ЛЕСОСУШИЛЬНОЕ ОБОРУДОВАНИЕ
- ДЕРЕВОРЕЗУЩИЙ ИНСТРУМЕНТ
- МОНТАЖ И ПУСКОНАЛАДОЧНЫЕ РАБОТЫ

г. Улан-Удэ, ул. Октябрьская, 12а, тел./факс 44-15-95

ОАО “Улан-Удэ - Лада”

дочернее предприятие АВТОВАЗ

Автомобили ВАЗ всех модификаций

Предпродажная подготовка

Поставки фирменных запчастей с АвтоВАЗа

Техническое обслуживание

Все виды ремонта

Обмен старых автомобилей ВАЗ на новые с доплатой

Автомобили ВАЗ в кредит

Автомобили ВАЗ в кредит

Автомобили ВАЗ в кредит

Автомобили ВАЗ в кредит

Автомобили ВАЗ в кредит

Автомобили ВАЗ в кредит

Автомобили ВАЗ в кредит

Автомобили ВАЗ в кредит

Автомобили ВАЗ в кредит

Автомобили ВАЗ в кредит

Автомобили ВАЗ в кредит

Автомобили ВАЗ в кредит

Гарантия
2 года

Комплексная продажа

г. Улан-Удэ, ул. Лебедева, 30, тел.: 413-413

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдөр республика дотор һалхитай уларил тогтохо, баруун хойноһоо секундын 7-12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Зарим тээ секундын 15-20 метртэ хүрэхэ. Үдэртөө 8-10 градус дулаан болохо. Улаан-Үдэдэ шииг нойтон орохогүй. баруун хойноһоо секундын 6-11 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэртөө 9-11 градус дулаан байха.

Апрелиин 25-26-да республика дотор бүрхэжэ, сэлмэжэ байха. Зарим нютагуудаар шииг нойтон орохоор багсаагдана. Баруун тээһээ секундын 7-12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Пүниидөө +2 - (-3) градус, баруун урда, хойто нютагуудаар 6-11 градус хүйтэн байха. Үдэртөө 12-17 градус, Байгал шалар 4-9 градус дулаан байхаар хүлээгдэнэ. Улаан Үдэдэ шииг нойтогүй, баруун тээһээ секундын 7-12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Пүниидөө 1-3 градус хүйтэн, үдэртөө 14-16 градус дулаан болохо.

БҮРЯАД ОРОНОЙ АЖАБАЙДАЛНАА

СЭРЭГЭЙ АЛБАНДА ТАТАХА

«Буряад Республикын дэбисхэр дээрэ ажаһуудаг Россин Федерациин эрхэтэдэе 2003 оной апрель-июнь нарануудта сэрэгэй албанда таталгыг эмхидхэхэ тухай» Захиралтада Буряад Республикын Президент гараа табиба.

Албанһаа сүлөөлэгдэһэн гү, али албанда таталгаһаа хойшлуулагдаһан, үгышыг гэбэл, элдэб ушар шалтагаануудаар албанда татагдаагүй, таталгын болзор болотор 27 хүрөөгүй наһанай хүбүүд албанда татагдаха юм.

Энэл Захиралтаар республикын таталгын комиссиин гол болон халаанай бүридэлүүд байгуулагдаһан байгаа.

Сэрэгэй албанда эрхэтэдэе таталгада хабаатай хэмжээ ябуулгануудыг гүйсэд бээлүүхыень Буряад Республикын муниципальна байгуулалтануудай толгойлогшопорто дурадагдаа.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА БЭЛЭН

Хэжэнгын аймагай хүдөө ажыхын хүтэлбэрин мэдээсэһэнэй ёһоор, байгша ондо 8512 гектарта орооһото ургамалнууд, энэһэнэй 1320 гектарта гэжээлэй, 819 гектарта олон жэлэй гэжээлэй ургамалнууд таригдаха юм.

5802 гектарта паар хахалагданхай. Байгша ондо хэжэнгынхид шэниисын үрэнэ хүрэнгөөр гүйсэд хангагданхай - 871 тонно шэниисын, 120 тонно обёосой, 72 тонно шэмээнэй үрэнэн бэлдэгдээ. Зарим үрэнэеэ Шэтэ могоһоо худалдажа абаба. Хэрэгтэй болоо хаан, үрэнэ нэмэжэ абаха мүнгэ зөөри бии.

Чисаанын, Чисаанын-Эхинэй СПК-нууд, «Сатурн» гэжэ кооперативай ажыхы хабарайнгаа тарилгада, илангаяа найнаар бэлдэб. Сэхыень хэлэхэдэ, эдэ гурбан ажыхы аймаг дотороо тарья ургуулжа хуряадаг юм. Эндэ машина, техникэнь түгээ бэлэн болонхой.

Таряшанай жэжэ ажыхынууд орооһото болон гэжээлэй ургамалнуудыг тариха, тэдэ оньһон техникээ, үрэнэ хүрэнгээ түгээ бэлдэнхэй.

СУЛХАРА НЮТАГАЙХИД ЗУБШЭБЭ

Урдын Худанай леспромхозой түб - Сулхара нютагта суглаан боложо, хүдөөгэй ажалшад хуудал байдалаа, ажал хэрэгүүдэ зүбшэн хэлсэбэ. «Социальна дэмжэлгээ - экономика хүгжэлтэ тээшэ» гэхэн уржа доро суглаан болобо. Нютагай зоной дундаһаа хүбэлгэн бэрхэ, олзын хэрэг эрхилхэ шадбаритайшуулыг оложо, хүнүүдэ ажалаар хангаха шухала гэжэ тэмдэглэбэ.

Нютагай «Ургы» гэжэ соёлой байшангай дуушадай болон дунда хургуулин ансамблинхидай концертээр суглаан нээгдэбэ.

Удаань аймагай захиргаанай толгойлогшо Б.Б.Шаралдаев дайнай ветеран, Сталинградай байлдаанда хабаадагша Михаил Васильевич Диановыг халуунаар амаршалаад, Хүндэлэй грамотаар шагнаба. «2002 оной эхэнэр директор» гэхэн республикын болон бүхэроссин конкурснуудта илаһан олзын хэрэг эрхилгээ Лидия Николаевна Солдатовая амаршалан байгаа. Удаань Баянжаргал Бальжинмаевич Шаралдаев Сулхарын дунда хургуулин эрхим хурагшад Сергей Савельев болон Вера Черных гэгшэдэ аймагай гулаагай нэрэмжэтэ стипендинүүдэ барюулба.

Дээдэ-Худанай захиргаанда эрхэтэдэй суглаан «Өөртөө пайдажа ажаһууха» гэхэн уржа доро үнгэрбэ. Эндэхи ажыхынууд гол түлэб тарья тариадаг юм. Гэбэшы табан хушуун мал үдхэхэ шухала гэжэ хүдөөгэй захиргаанай толгойлогшо Лубсан Балданович Бальжинмаев, Михайловка тосхойн староста Пётр Андреевич Терентьев нютагайхидаа найдуулба. Суглаанда хабаадагшад эдэнэй хэлээшыг зүбшөөһөн байна.

Хүдөө нютагуудта үмсын үхэр мал, зоной эд бараа хулгайлха, хулигаан ааша гаргаха, архи нэрэхэ гэхэ мэтын асуудалнуудаар нюуса нөөсөггүй хөөрэдөөн болобо. «Хулигаан ааша гаргагшадые, хулгайшадые, архи худалдагшадые элирүүлхэ хэрэгтэй!» гэжэ суглаан дээрэ шиндхэгдээ.

БАРГАЖАН ГОЛОЙ ХҮНҮҮД ТУХАЙ

Буряад Республикын 80 жэлэй ойдо зориулагдажа, Баргажан голой элитэ мэдээжэ хүнүүд тухай ном республикын типографида барлагдажа гаргагдахаар тушаагдаа. Россин Журналистнуудай холбоной гэшүүн, Буряад Республикын соёлой габыята хүдэлмэрлэгшэ Сергей Потхоев тэрэниг бүридүүлэн суглуулба.

Баргажан голой түүхэ, байгаали дабтагдашагүй баян, онсо өөрсэ шэнжэтэй юм. Эндэхи нютагһаа гараһан хүнүүд республика дотороо алдаршанхай. Эдэнэй дундаһаа республикын Президент Леонид Потаповыг, дүрз буяалдалгын барилдаагаар дэлхэйн чемпион Борис Будаевыг, республикын арадай поэт Николай Дамдиновыг дурдажа болоно. Аха дүүнэр Вильгельм болон Михаил Кюхельбекернүүдэй, аралжаа наймаашад Ново-Мейскинүүдэй, алдарта артистнууд Бада Балдаков болон Гомбо Цыденжаповай, аха дүүнэр Хышиктүевуудай, 17 Ажалай баатарнуудай намтарнууд эндэ бии.

Энэ ном Буряад Республикын 80 жэлэй ойдо зориулагдана.

АЙМАГ СООГОО - ТҮРҮҮШЫНХИЕЭ

ПЛ-35 гэжэ хуралсалай түбтэ 5 нара соо хураһанайнгаа һүүлээр бага зиндаагай медицинн хүдэлмэрлэгшэд дүүргэжэ гараба. Баярай оршон байдалда 26 хүндэ үнэмшэлгэнүүд барюулагдаа.

Хэжэнгын аймагай больницын врачнууд болон медсестранууд тэдэндэ зааһан байгаа. Республикын Элүүрыг хамгаалгын министрствын методическа дэмжэлгээр энэ хуралсал эмхидхэгдэбэ. Элүүрыг хамгаалгын дүршэл шадбаритай эмшлэгшэ В.Н.Базаров энэ хэрэгые хүтэлбэрилөө.

РЕСПУБЛИКАЯ МАГТАН ДУУЛАНАБ

Республикын 80 жэлэй ойдо зориулагдажа, «Миний Буряад орон!» гэхэн хургуулин фестивалин түгээхэлэй концерт-наадан хаяхан Мухар-Шэбэрэй аймагай соёлой байшан соо болобо. Аймагай хургуулинуудай багшанарай

болон хурагшадай эрхим зохёохы коллективүүд тэрэндэ хабаадаһан байгаа.

Россин искусствын габыята ажал ябуулагша, композитор Виктор Усович түрүүтэй республикын уран найханай түбэй мэргэжэлтэд жюрини бүридэлдэ оробо.

Галтайн, Түгнын, Подлопаткын, Боомой хургуулинуудай багшанар болон хурагшадтай хүдэлмэри олонииг хонирхуулаа.

Концерттын эрхим номернууд болон выставкын зохёол бүтээлүүд республикын нинслэл хотодо аймагай Экономика болон соёлой үдэрнүүдтэ харуулагдаха юм.

ИЛАГШАД ТОДОРБО

Байгуулагдаһанһаа хойшо 10 жэлэй ойдо зориулжа, журналистнуудай зохёолнуудай мого нютагуудай конкурсдо илагшадтай нэрэнүүдэ «ЮКОС» компани элирүүлбэ.

Энэ конкурс Россин Федерациин 15 мого нютагуудта үнгэргэгдэһэн байгаа.

Конкурсын дүнгүүдээр Буряад Республика дотор гурбан номинацияр 3 журналиста үнэтэ шангууд барюулагдаба. БГТРК-гай программануудыг хүтэлгэһэ Ирина Бадаева эгээл хонирхолтой материал гэхэн номинацияр шалгаржа, тоото видеокамераар шагнагдаба. БГТРК-гай таһагай дарга Александр Мальцев электронно органайзэрта, «Центральна газетын» редакторай орлогшо Станислав Белобородов тоото диктофондо хүртөө.

МУРЫСӨӨНДЭ БЭЛДЭНЭ

Республика дотороо мэдээжэ спортсмен, Онохойн хүүгэдэй ба эдиршүүлэй спортын хургуулин тренер Сергей Леонов хаяхан Россин болон Зэбсэгтэ Хүсэнуудэй мурьсөөнуудһээ бусажа ерзэбэ.

Тэрэ гиир үргэлгөөр СССР-эй, Россин түрүү хуури эзэлхын түлөө, дэлхэйн Куботта хүртэхын түлөө олон тоото мурьсөөнуудтэ илажа гараһан намтартай. Тийн мүнөө Россин болон ороной Зэбсэгтэ Хүсэнуудэй чемпион болобо.

Мүнөө Сергей Леонов хурагшадтаа гиир үргэлгын спортоор Буряадай Куботта хүртэхын түлөө мурьсөөндэ хабаадуулыг бэлдэжэ байна. Өөрөө тэрэ хаяар Казань хотодо үнгэргэгдэхэ дэлхэйн чемпионатта Россин нэрэ хүндыг хамгаалха юм.

Буряад Республикын Президентын хэлбэлэй албан.

Сошордомо дохёо

МЭДЭГДЭЭГҮЙ ПНЕВМОНИНАА НЭРГҮЛХЭ

Дэлхэй дээрэ февральин 26-һаа хойшо хэдэн гүрэнүүдтэ мэдэгдээгүй пневмони үбшэн хүжэржэ эхилээ. һүүлэй мэдээгээр гурбан мянган гаран хүн энэ хүндэ үбшэндэ нэрбэгдэбэ. Тэдэнэй 150 хүн наһа бараа. Республикыннай хүршэ Монгол орондо пневмонида нэрбэгдэһэн ушар тохёолдобо. Тиймэһээ энээниг усадха талаар хэмжээнүүд абтаһан байна.

3-6 үдэр соо үбшэн бэээ мэдүүлнэ. Ехээр халуурха, бэеын тамирай нуларха, дааралга үбшэнэй эхиндэхи симптом болоно. Харин һүүлдэнь ханяадан, амин хаагдажа эхилнэ шуу.

Тиймэһээ бүхы үйлэдбэриин байрануудта шалгалтын ажал ябуулагдажа эхилэнхэй. Аяншалгын эмхи зургаануудта Хятад, Вьетнам, Гонконг, Сингапур гүрэнүүдтэ ажалай болон аяншалгын хэрэгээр эльгээхы хорибо. Түмэр харгын вокзал, аэропортодо нэргылэмжын, эпидемическэ үбшэнүүдые усадхалгын хэмжээ ябуулганууд анхаралтайгаар ябуулагдажа эхилбэ.

Санитарна албанууд милицитэй хамта эдэе хоолой ба хубсаһа хунарай дэлгүүрнүүдээр шалгалтануудыг ябуулжа, бүридхэлдэ абтаагүй зоние элирүүлжэ, энэ үбшэнэй шанар шэнжэтэй хүн бии гү гэжэ үзэлгын ажал мүн лэ ябуулагдажа байна.

- Энэ мэдэгдээгүй пневмони үбшэ яажа элирүүлхэб, яажа аргалхаб, яажа нэргылхэб гэхэн хуралсал эмхидхэнэбди. Тус муухай үбшэнэй таража эхилээгүйдэнь зоноо хамгаалха ёһотойбди, - гээд, Буряад Республикын ахамад санитарна врач Александр Болошинов тэмдэглэнэ.

Борис БАЛДАНОВ.

ДЕЛОВОЙ ПОДАРОК ДЛЯ БУХГАЛТЕРА

ДЕЛОВОЕ CD-ИЗДАНИЕ (выпуск 5) БЕСПЛАТНО

ПРАВОВАЯ ИНФОРМАЦИЯ И КОММЕНТАРИИ ЭКСПЕРТОВ
на вашем компьютере
из профессиональных юридических систем КОДЕКС

- БУХГАЛТЕРИЯ ОТ «А» ДО «Я»
- НАЛОГОВАЯ ОТЧЕТНОСТЬ В 2003 ГОДУ
- «УПРОЩЕНКА» И ДРУГИЕ СПЕЦИАЛЬНЫЕ НАЛОГОВЫЕ РЕЖИМЫ
- ВСЕ УНИФИЦИРОВАННЫЕ ФОРМЫ ПЕРВИЧНЫХ УЧЕТНЫХ ДОКУМЕНТОВ
- НАИБОЛЕЕ ВАЖНЫЕ ДОКУМЕНТЫ (Налоговый кодекс, Закон о бухгалтерском учете и т.д.)
- ПРЕДСТАВЛЯЕМ ИНФОРМАЦИОННО-ПОМОЩНИК БУХГАЛТЕРА БЮДЖЕТНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ

КАК ПОЛУЧИТЬ CD-ИЗДАНИЕ?

ПОЗВОНИ В 23-11-66 КОДЕКС! 000 "БНК-ПЛЮС"

P.S. Каждому получившему CD-издание при приобретении с 01.04.03 по 31.05.03 информационно-правовых систем **КОДЕКС®**

Скидка 25%

БАЯН СЭДЬХЭЛТЭЙ ХҮН

Дайнай болон ажалай ветеран, «Бурятия» сониний таһагай түрүүлэгшэ, энэрхы найхан сэдьхэлтэй, 80 наһанайнгаа дабаан дээрэ гараашье наа, зондо туһаламжа үзүүлжэ ябадаг Иван Алексеевич Ильин тухай хөөрэхые хүсэнэб.

Үйлэдбэрийн хөмороо зүришлэдөөнүүд, гэр байрын-коммунальна ажахын дутуу дунданууд, албан хойрог ба залхуу нозог ябадалнууд, эдилгэ абалга болон архидалга тухай ушар баримтануудые элирүүлэн гаргажа, эдэ бүхы дутагдалнуудые усадаха талаар шухала хэмжээнүүдые абахыень засагай зургаануудта, нийтын эмхинүүдтэ дуралдадаг байгаа. И.А.Ильин «Правда Бурятии» сониний нийтын таһагта хори гаран жэл соо хүдэлхэдөө, манай ажабайдалда ушардаг хэды олон дундануудые элирүүлээб даа. Тооложо барахын аргагүй. Эдэ материалнууд «Хиналтадаа абанабди», «Нийтын таһаг шалгана», «Манда бэшээнэй һүүлээр» гэхэ мэтэ гаршагууд доро толилогдожо, зоной анхарал ходоодо татадаг хэн. Һүүлэй 10 жэлэй туршада Иван Алексеевич манай сонинтой харилсан ажалана.

Совет засагай үеын хүтэлбэрилэгшэд, мүнөөнэйшье ударидагшад тэрээнһээ - «дүрбэдэхи засагай» түлөөлэгшэһөө айдаг гэшэ. Эндэ тэндэ ушаржа байһан дутуу дунданууд тухай хотын болон р е с п у б л и к ы н хүтэлбэрилэгшэдтэ мэдээсэжэ байдаг. Гэбэшье тэрэ гол анхарала ажалша хүндэ, тэрэнэй анхарал оролдогонуудта, эрилтэ хэрэглэмжэнүүдтэ, хүсэл эрмэлзэлэгшүүдтэ хандуудаг гэшэ. Үнэн зүбье туйлахын тула Ильин бүхы арга хабаараа оролдодог. Хэрбээ хотынхидой гэр байрануудта халуун уһанай хаагдаа наань, үгы гэбэл, үбэлдөө байрын гэрнүүдые муртэйгөөр дулаасуулаагүй наа, тэрэ гараа хабсараад нуудаггүй юм. Хэзээ нэгэтэ тэрэ гэр байрын-

коммунальна ажахые даагшаар хүдэлөө хэн. Энэ хэрэгые али бүхы талаһаань найн мэдэхэб гэжэ тэрэ хөөрэнэ. Сүүдтэ хандаһаншье, бэшэгүүдые Москва эльгээһэншье байха.

Нэгэтэ тэрэ үндэр тушаалтанай хангалтагүй ябадалые элирүүлэ хэн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшын үгэ хүүрые тообогүй. Үглөө үглөөгүүр

асуудалнуудта тоб байса харюунуудые үгэнэ.

- Хэды жэл соо хамта ажаһуужа байнабта?

- 57 жэл болоо даа. Алтан түрээс найруулаа хэмди.

Иван сэрэгэйнгээ хубсаһаар газаагуур ябадаг хэн. Яб саб гэмэ хубсаһатай, сэбэр хүбүүн ябаа даа. Хашаа соогоо саһаар нюураа угааха. Хажуугаарнь гараһан басагадурладаг байгаа юм бэээ,

командировкодо ошохомни, билет абанхайб гэжэ тэрэ дарга мэдүүлэн байгаа.

Үглөөдэрын Ильин трамвайгаар тэрэ ноёной ажалдань ошобо. Тиин харуулай газарые үнгэрөөд, саашадаа секретарь эхнэрэйнь нуудаг таһалга руу орожо, ноёнойнь үүдэ татахадань, федеральна мэдэлтэй хүтэлбэрилэгшэ гайхахын ехээр гайхажа, юушье хэхээс ойлгожо ядашоо хэн.

«Юу худалаар хэлээбши! - гэжэ тэрэ абаһаар лэ мэдүүлэб. Ши намайе бэшэ, арад зоние мэхэлэ ха юмши!» Тэрэ гэнэһинээ хойшо ехэ дарга өөрөө ерэжэ шадаагүйшье наа, орлогшоёо заабол эльгээдэг болонхой.

Мүнөө манай аха нүхэр Иван Алексеевич Ильинэй ойн баярай үдэр боложо байна. Коммунист партида хабаатай байһанаа нюудаггүй. СССР-тэ ехэ амжалтануудай туйлагдаашье наань, дутуу дундануудай ушардаг байһые мүн лэ нюудаггүй.

Үнэн зүрхэнэй халуун дулаан амаршалганууд хэлэгдэбэ. Урда тэнь «Буряад үнэн» хэблэлэй байшангай» журналистнууд түрэн үдэрөө тэмдэглэгшын гэртэнь ошобо. Дайнай болон ажалай ветеран наһанайнгаа нүхэр Елизавета Халбаевна хамта Железнодорожно районий нэгэ үйлсын гурбан таһалгай байрада ажаһуудаг юм. Басагадын үни хада хадамда гаранхай. Зээнэр болон ээинэрнүүд ургажа байна.

Үндэр наһатай үбгэ һамган хоёр асуудалнуудта дуратайгаар харюусана. Юрэдөөл, эбтэй зетэй энэ бүлэ манай

- гэжэ Елизавета Халбаевна дурсана.

- Залуушуудта ямар заабари зүбшэл үгэхэбта?

- Гол шухалань юуб гэбэл, ажаллаха хэрэгтэй. Ажалда эшэхэ юмэн байхагүй. Хара ажалашье хэхэдэ яхааб? Тэд олонхи залуушуул дулаахан таһалга соо компьютерай дэргэдэ хүдэлхые хүсэдэг, - гэжэ Иван Алексеевич хэлэнэ.

- Мүнөө залуушуудта хүндэ хэн саг байна. Ажал оложо ядахадаа, заримашуул урмаа хухаржа, архи ууна, - гэжэ Елизавета Халбаевна нэмэнэ.

- Үшөө юун бэ?

- Эхэ орондоо дуратайгаар залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй. Республикын ветерануудай советай пленум наяхан болобо. Тэрэн дээрэ энэн тухай дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болоо, - гэжэ Иван Алексеевич мэдүүлэб.

- Ямар юмэн урмыетнай хухалнаб, юун баясуулнаб?

- Хамта алба хэнэн, дайнда хабаадаһан хүнүүднэй үсөөржэ байна. Жэлэй эхинһээ хойшо манай райондо 36 хүн наһа бараа. Архи тамхин, харгалзалга харууһагүй багашуул наһаа зобооно, - гэжэ тэдэ харюусабад.

- Баясамаар ушар баримтанууд ехэ ааб даа. «Эсэгэ оронойнгоо үмэнэ габьяатай байһанай түлөө» II шатын орденор наяхан шагнагдааб. Би манай Буряад оронһоо гансаараа «Росси хэблэлэй 300 жэлэй ойн» дурасхаалай тэмдэгтэ хүртэбэб, - гэжэ Иван Алексеевич хөөрэнэ.

Үбгэ һамган хоёр Ильинтэн имэл эльгэ нимгэн, энэрхы найхан сэдьхэлтэй хүнүүд лэ даа. Любэв КИРИЛЛОВА.

Агуу Илалтын 58 жэлэй ойдо

Гунгаа Чимитов

ИЛАЛТА
Илалта! Илалта!
Илалтын ехэ һайндэр
Ингэжэ хаанашье сууряатай.
Бүгэдын баяр жабхалан
Бүмбэрсэг дээрэ суутай.

Илалта! Илалта!
Харатан дайсаи муухайл.
Халдаха наһаатай зананад.
Харюуень хэхээш үгэхэ.
Хабатайл манай арад.

Илалта! Илалта!
Амгалан байдал мандаг!
Аюулта дайн хэндэш
хэрэггүй!
Тэрэнэй түлөө хүн бүхэн
Тэмсэнэл дэлхэй дээрэ.

БУРЯДАЙМНАЙ БААТАР ХҮБҮҮД
Эрлиг муухай фашистнуудай
Эшээн хотын рейхстаг дээр
Илалтын туг хийсүүлээ хэн
Бурядаймнай баатар
хүбүүд.

Хатуу зориг, габьяагаараа
Хахад түбнй сүлөөлхэдөө,
Буурашагүй магтаал олоол
Бурядаймнай баатар
хүбүүд.

Агуу Москва, Ленинградаа,
Сталинградаа хамгаалхадаа,
Буугаа барин мүнхэрөө хэн.
Бурядаймнай баатар
хүбүүд.

Дайгаа дараад, даагаа
һүүлдээд,
Дархан солоо дээрэ үргөөд,
Бусаа бэлэй Европоһоо
Бурядаймнай баатар
хүбүүд.

ГЕНЕРАЛ-МАЙОР БАЛДЫНОВ

Хадын үндэр орёлдо
Халзан бүргэдэ шубуун лэ.
Халюун Буряад орондо
Хатуу баатар хүбүүн лэ.

Эрхим тэрэ баатарнай -
Эрэ мэргэн Балдынов.
Харин хархис дайсани

Хатуу шангаар дарагша,
Эхэ найхан ороноо
Энхэрэлдээ абагша
Герой-алдар солотой
Генерал-майор Балдынов!
Буумал шулуун үндэртэ
Буурал бүргэдэ шубуун лэ.
Бултандамнай хүндэтэй
Буряад баатар хүбүүн лэ.
Агууладаа байратай
Адар бүргэдэ шубуун лэ.
Арад зондоо хайратай
Агуу баатар хүбүүн лэ.

Эрхим тэрэ баатарнай -
Эрэ мэргэн Балдынов.
Харин хархис дайсани
Хатуу шангаар дарагшад,
Эхэ найхан ороноо
Энхэрэлдээ абагша
Герой - алдар солотой
Генерал-майор Балдынов!

ИЛАГШАДАЙ МАГТААЛ
Дайнай ветеранууд,
зэргэлээд олоороо
Дабшя урагшаа, зэлэ
татуулая.
Ажал хэрэгээрээ, алдар
солоороо
Амгалан байдал батаар
мандуулая!

Дайгаа дараа бэлэйбди,
Дархан солоо нэрлүүлээбди.
Хара тахал - фашизмнаа
Хахад Европые сүлөөлөөбди.

Улаан Москва илагшадаа
Урма баяраар угтаа хэн.
Түлэг дайн соо унагшадаа
Түмэн араднай мартаагүйл!

Эб найрамдал удаан оршоо-
Эбтэй ажал бурьялаал.
Арад зоной оролдогloor
Аба оромнай урдалаал.

Дахин-дахин һанууламди -
Дайн хэрэггүй гэнэмди.
Харинхидай халдаа юм наа,
Харюу үгэхөөр бэлэмди!

Дайнай ветеранууд,
зэргэлээд олоороо
Дабшан урагшаа, зэлэ
татуулая.
Ажал хэрэгээрээ, алдар
солоороо
Амгалан байдал мандуулая!

Вниманию всех хозяйствующих субъектов!

Министерство экономического развития и внешних связей Республики Бурятия сообщает:

- В условиях необходимости обеспечения дальнейшего устойчивого и динамичного развития малого бизнеса одной из проблем для развития и расширения предпринимательской деятельности остается сфера имущественных отношений - использование имущественного потенциала республики по обеспечению предприятий малого бизнеса производственными площадями и оборудованием. Существует ряд проблем в области малого бизнеса, требующих своего решения: нехватка земельных участков и помещений для малого бизнеса на фоне неиспользуемых помещений и оборудования, принадлежащих крупным и средним предприятиям и организациям, которые несут дополнительные расходы по их содержанию.

В целях разработки предложений по вовлечению в хозяйственный оборот незадействованных площадей и оборудованию и размещению на них малых предприятий и индивидуальных предпринимателей Министер-

ство экономического развития и внешних связей Республики Бурятия приступило к созданию информационной базы заявок малых предприятий, заинтересованных в помещениях и оборудовании. Также создается информационная база незадействованных производственных площадей и оборудования организаций всех форм собственности для размещения и использования субъектами малого предпринимательства и инфраструктуры малого бизнеса с ежеквартальным пополнением базы данных и опубликованием в средствах массовой информации.

Мы обращаемся ко всем хозяйствующим субъектам, располагающим свободной площадью и оборудованием предоставить информацию по адресу: 670001, г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 54, Дом Правительства, Министерство экономического развития и внешних связей Республики Бурятия, каб. №107, тел. 21-29-47, факс 21-45-43.

Первый зам.министра А.Н.МАКАРОВ.

салон офисной мебели **Витра**

кабинеты для руководителя и персонала

Компьютерная
расстановка
Доставка
Сборка

Всегда на складе

г. Улан-Удэ, ул. Лимонова, 77 тел./факс: 44-29-09

АЙМАГ АЙЛААР АЙЛШАЛАЯ

Хориин аймагай байгуулагдахаар 80
жэлэй ойдоТҮҮХЭЭЭ МЭДЭХЭГҮЙ
ХҮН-ТӨӨРИХЭ

Булган талын уужам нюруугаар зүүлжэ баруулжаа хэдэн удаа ябадагдан байна. Тэрэгүүр гараха бүхэндөө дардам харгын урда захата ёдойлодон шулуунуудыг ходо гайхажа харадаг нэм. Байгаалин ямар шэдитэ хүсөөр мүндэлхэн шулуунууд хаб, али хүнэй гараар бодхоогдон хүшөөнүүд гээшэ гү гэхэ мэтээр сула гайхагдадаг бэлэй. Бурядаймнай арадай поэт Цырендулма Дондогойн бэшээн мүнүүд абааар толгойдо ородог.

ХҮРЭГ ШУЛУУН

Ёгорхуу зантай хүн шэнги,
Ёдойжо байна хүрэг шулуун.
Халуун, жабар, бороотойшыг –
Хамаагүй огто хүрэг шулуун.

Хэндэ зоогдооб Булган талада
Хэтын табары – хүрэг шулуун,
Элинсэг хулинсагни байхан ааг,
Энэ болоо гүш, хүрэг шулуун!

Түхэрэн жэлэй дүрбэн сагай үдэр бүри нэлэнхы огторгой доро ёдойлодон хүрэг шулуунууд халхи шуурганай эшхэрэн дундуур хэтэ мүнхынгөө дуунуудыг зэдэлүүлжэ, буряад арадаймнай буурал түүхэ тухай домоглон хөөржэ хуудаг бэшэ гү? Эгээл тиимэхээ Бурядаймнай арадай поэт Цырен-Дулма Дондоковна угсаата зонойнго үнгэрхэн түүхэдэ хабаатай горигтой поэмээ бэшэхэдээ, тэрэнээ «Шулуунууд дуулана» гээд дэмдэ нэрлэхэн байгаагүй ха юм. Оюун бэлэгшынээ шэдитэ хүсэ шадалаар хүрэг шулуунуудай хэтэ мүнхын дууе шагнажа шаданан, ойлгожо абанан лэ байгаа бшуу!

Булган таладахи хүрэг шулуунууд тушаа бодомжлоор хуугараа, юрэдөө, Хориин аймаг соомнай үшөө хаана, ямар нютагта эртэ урдын түүхэдэ хабаатай зүйлүүд оии юм гээд саашан хонирхожо, иимэ юумэ мэдэхэ болодон байнаб.

Хориин аймагай дэбисхэр хадаа 19-дэхи зуун жэлэй хоёрдохи хахаднаа сааша шэнжэлэгдэжэ эхилхэн юм. Тэрэ сагай мэдээжэ эрдэмтэн, аяншалагша А.М.Кострен Анаа голый эрьбэд оршодог Хотогой-Хабсагай гэжэ шулуун хадыг шэнжэлээ нэн. Тиихэдээ урда сагай зоной хүдөөлүүлэгдэхэн газарнуудыг олодон байгаа.

Хожомын 20-дохи зуун жэлэй эхиндээ хойшо шэнжэлэгнүүд эдэбхи ехэтэйгээр ябуулагдаа. Анастасын Клад гэжэ хадын ойро эрдэмтэн Г.Ф.Дебеч неолит гэхэн сагта ажаһууһан хүнүүдэй гэр байра элирүүлээ нэн.

Бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ болодон эрдэмтэн А.П.Окладников 20-дохи зуун жэлэй тэн багаар хэдэн удаа энээгүүрнай шэнжэлэгнүүдыг үнгэрхэн байна. Тиихэдээ Үдэ голый хоёр бээр урда сагай хүнүүдэй хүдөөлүүлэгдэхэн хэдэн газарнуудыг олодон юм. Танхар, Шүбэгэ, Санний Мыс, Эрезэн-Хада гэхэ мэтын газарнуудаар эртэ урда сагта ажаһууһан хүнүүдэй гэр байранууд, хүдөөлүүлэгдэхэн газарнууд элирүүлэгдээ нэн.

Тиихэдээ хэдэн арбаад мянган жэлэй урда эндэмнай хүнүүд хуурижажа эхилхэн байна гээд тодорхойлодог. Урда сагай хүнүүдэй бүтээхэн зэр зэмсэгүүд, алахан амитадайнь яханууд олодог. Тиихэдэ Хотогой-Хабсагай, Наран-Хабсагай, Бага-Байса гэхэн хадануудай шулуун ханада улаан шэрээр зураган зурагууд обёрогдон байгаа. Ехэнхидээ ан амитадай, хүнүүдэй дүрсэнүүд зурагданхай юм.

Эдэн сооһоо эгээл ехээр хонирхол татамаар газар гэгээ, Санний Мыс болодог юм. Эртэ урда сагай хүнүүд эндэ 18 мянган жэлэй саана хуурижаһан байгаа. Тиихэдээ хүнүүд эндэ хэдэн дахин нүүжэ эрхэн гээд элирүүлэгдэнхэй.

Дээрэ нэрлэгдэхэн газарнууднаа гадна үшөө Малай-Курба, Нарин-Хүндэ, Шэбээтэ, Агайта-Байса гэхэ мэтын газарнуудаар Неолит гэхэн үе сагай хүнүүдэй орхиһон мүнүүд – гэр байранууд, хүдөөлөлгын хабтагар шулуунууд олодон байна.

Манай эрын урда тээ 1 мянган жэлүүдэй ябажа байхада, бронзын үе сагта хүнүүд наһа бараһан зондоо хабтагар бэшэ, харин дээшээ ёдойлон хүшөөнүүдыг табидаг болодон юм. Тэдэнээ алишыг зүгһөө нээмэл, үндэр хуурай газарта бодхоодог байгаа. Эндэ Булган таладахи хүрэг шулуунууд тушаа дахин хануулмаар.

Манай эрын урда тээхи 1 мянган жэлэй ябажа байхада, энээгүүрнай ажаһууһан эртэ урдын арадыг хүнүүд хюдыхыень хюдажа, намнахыень намнажа үгы хэнэн түүхэтэй. Урданай тэрэ арад хойто зүг руу хүбшэ тайгаар зугадаад, мүнөөнэй Баргажанай аймагай, Саха-Якутийн газар дайдаар тараһан юм гэлсэдэг. Тэдэнэр хадаа мүнөөнэй эвенкнүүдэй, яхадудай элинсэгүүд байжа болоо гээд академик А.П.Окладников тобшолол хэнэн байдаг. Мянган жэлэй туршада шахуу энээгүүрнай ажаһууһан хүнүүд түүхын баримта боломоор зүйлнүүдыг орхёогүй. Манай эрын 1-дэхи мянган жэлэй тэн багаар тэдэнэр турок яһанай арадта бута сохюулжа, эндэхээ зугадан ошоһон байдаг. Зүгөөр турок арадай орхиһон түүхэтэ мүнүүд мүн олодоггүй юм.

Хожомын энээгүүр монгол угсаата зон түбхинэнэн байна. Монгол угсаата эгээл түрүүшын зонуудай орхиһон мүнүүд аймаг соогур газар бүри олодог.

Эртэ урдын сагай хүнүүд хадаа ном бэшэг гээшыг зохожо урдингүй ошоо. Энэнһээ боложо, холын сагай элинсэгүүдтэ нэгшыг бэшэг орхёогүй. Бидэндэ орхижо ошоһон зүйлүүд гэхэдэ, эдэ хүрэг шулуунууд лэ болоно гээшэ. Хэрбээ тэдэнэй үгы хэгдэбэл, бидэ эртэ урдын сагай хүнүүд тухай юушыг мэдэхээ болихобди. Эгээл тиимэхээ буурал холын тэрэ сагай хүшөөнүүдыг шадалаараа гамнаха, аршалан хамгаалха ёһотойбди.

«Түүхээ мэдэхэгүй хүн – төөрихэ, гарбалаа мэдэхэгүй хүн – гансаардаха» гэхэн үгын сэсэн мэргэн удхыг бү мартаа.

Доржи ДАМБАЕВ,
журналист.

Баргажанай аймагай
Экономикын болон соёлой
Үдэрнүүд
БАЯН ТҮҮХЭТЭЙ
НЮТАГАЙ ШАРАЙ

Баргажанай районой Экономикын болон соёлой үдэрнүүд Улаан-Үдэдэ хаяхана боложо үнгэрбэ. Буряад Республикын байгуулагдаһаар 80 жэлэй ойдо зориулагдаһан эдэ үдэрнүүд республикын ниислэл хотын ажалшадта ехэтэ хайшаагдажа, уран хайханай самодеятельностиин коллективүүдэй номер бүхэн альга ташалгаар угтагдаба.

Баргажанай районой уран гартанай бүтээлнүүд Ц.Сампиловой нэрэмжэтэ уран зурагай музей соо табигдажа, эндэ ерэгшэдыг хужарлуулаа. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулануудта республикын соёлой министр В.Б.Прокопьев, Улаан-Үдэ хотын мэргэй орлогшо М.А.Ян, Улаан-Үдэ хотын соёлой управлениин дарга В.Ш.Цыренова, Буряад Республикын Арадай Хуралай депутатууд К.А.Соболев, С.Р.Тэлин, Баргажанай районой өөһэдэн хүтэлбэрийн захиргаанай толгойлогшо М.В.Вьлков хабадаһан, амаршалгын үгэнүүдыг хэлэхэн байна.

Район соо бүхы продукция үйлэдбэрилгэ 2001 онтой сасуулбал, үнгэрэгшэ 2002 ондо 3,8 процентээр ургаа. Хүдөө ажахын продукция үйлэдбэрилгэ, 2001 онтой сасуулбал, доошоологгүй.

Барилга яһала урагшатайгаар ябуулагдаа. Жэшээлхэдэ, Шитханай интернат-байшан, Уланай дунда хургуулин байшанда залгалта хэгдээ. Хэдэ хэдэн магазинууд, үйлэдбэрийн объектиүүд, 4805 дүрбэлжэн метр байрын гэрнүүд ашаглалгада оруулагдаа.

Республикын Правительствын экономика хүгжэлтын ба гадаадын холбоонуудай талаар министерствын мэдээсэлхэнэй ёһоор, Баргажанай район 2002 оной дүнгүүдээр социально-экономическа хүгжэлтыг амжалтатай хайнаар ябуулаа.

Гэхэтэй хамта Баргажанай район Экономикын болон соёлой үдэрнүүдыг үнгэрэхэдөө, уран гартанай олон тоото экспонадуудыг асаржа, Ц.Сампиловой нэрэмжэтэ уран зурагай музей соо дэлгээ.

Уран хайханай коллективүүд гоё хайхан концерт Улаан-Үдын Н.Бестужевой нэрэмжэтэ ород драмын театр соо харуулаба. Концерт «Алдартан нангин Байгал далай» гэхэн олондо мэдээжэ дуугаар эхилхэн байна. Бүхы концертын түрүүшын хуби «Эй, Баргузин, пошевеливай вал!» гэжэ нэрлэгдэхэн байна. Программын ёһоор эндэ ород, буряад арадай дуунууд дэлгээ, бусад олон арадуудай хатарнууд гүйсэхэдгөө. Тодорхойлол, испан арадай, түбэдэй, япон арадай хатарнуудыг хэдэ хэдэн соёлой байшангай коллективүүд шаданар бэрхээр гүйсэхэдхэн байна.

Баян-Голой соёлой байшанай түлөөлэгшэ, Буряад Республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Жамсаран Лубсанов, жэшээлхэдэ, «Үргэн Хүнтэй» гэжэ дууе яһала гоёор хангюурдажа, олоной альга ташалгада хүртөө. Гадна Уланай, Үүргэй, Баргажанай, Баргажанай-Адагай, Хилганын, Лугшаанай, Бодоной уран хайханай коллективүүд мэргэжэл шаданар харуулжа, магтаал үршөөлдэ хүртэхэн байна.

Үшөө нэгэ жэшээ, Баргажанай соёлой байшангай режиссер, Буряад Республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Л.Олейникова Ц.Шойжинимаевай «Түрүүшын дуран» гэжэ дууе яһала гоёор гүйсэхэдхэн байна.

Тус концертын бүхы программы Буряад республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ М.Бадмажапова, Л.Синицына, А.Краснов гэгшэд яһала хайнаар эмхидхээ, амжалтатайгаар үнгэргөө гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Степан ОЧИРОВ,
журналист.

ТҮНХЭНЭЙ АЙМАГАЙ
Экономикын болон соёлой
Үдэрнүүдыг угтуулан
ОЙН БАЯРАЙ
УГТАМЖАДА

Байгша оной майн 20-22-ой үдэрнүүдтэ республикын ниислэл хото Улаан-Үдэдэ Түнхэнэй аймагай экономикын болон соёлой үдэрнүүд үнгэрэгдэхэ юм.

Ушар тиимэхээ аймаг дотор бэлэдхэлгын талаар аргагүй ехэ ажал ябуулагдажа байна. Хургуулинууд уран хайханай олон тоото концертүүдыг харуулаа. Мүн тиихэдэ арадай уран бэлигэй бүтээлнүүдэй выставкэ аймагай соёлой байшан соо дэлгээгдэхэн байна.

Энэнэй хажуугаар нютаг бүхэнэй сомоной захиргаанай үдэрнүүд аймаг дотор үнгэрэгдэнэ. Экономикын талаар аймагаа түлөөлхэ ажахынууд, дэлгээгдэхэ продукцишыг бии.

Республикын болон аймагай байгуулагдаһаар 80 жэлэй ойн баярыг үндэр зэргэдэ угтаха гэжэ Түнхэнэй аймагай хүн зон оролдожо байна.

ШЭНЭ ДУУНУУД
ЗЭДЭЛЭЭ

Һаяхан Түнхэнэй аймагай 32-дохи мэргэжэлтэ училищын соёлой байшан соо Зоригто болон Галина Бадмаевтанай гэр бүлын ансамблин тоосоото концерт үнгэрэгдэбэ. Бадмаевтанай ансамбль аймаг дотороо үнинэй мэдээжэ болонхой. Үсөөн лэ концерт нааданууд тэдэнэй хабаадалгагүйгөөр үнгэрдэг юм. Эдэнэр уран гоёор эдэб инструментнүүд дээрээ наадаханаа гадна, Галинаны ирагуу хоолойгоор уянгата дуунуудыг хангюурдажа, нютаг зоной зүрхэ сэдхэл хүлгөөжэ, хужарлуулжа байдаг. Гэхэтэй хамта Зоригто, Бадмаев өөрөө дуу бэшэдэг ёһотойл хүгжэмшэн гээшэ.

Энэ удаа концертын үедэ шэнэ дуунуудтай танилсалга болоһон байна. Түнхэнэй үндэстэн ехэ хүрээлэгшэй директор, уран зохиолош В.Сыреновэй үгэнүүдээрэ «Хонгор уула» гэжэ шэнэ дуун гүйсэхэдгөө. Мүн тиихэдэ һүүлэй үедэ уран зохиолой урасхал руу ороһон Аршаанай уушханһаа гадуур ханяадан үбшэнэй санаторийн ахмад врач А.Прушеновэй үгэнүүд дээрэ «Дуран зээлээ» гэхэн шэнэ дуун зэдэлээ.

Айлшадай дунда аймагай захиргаанай, хуралсалай управлениин түлөөлэгшэд, Мүнхэ Сарьдагай нэрэмжэтэ уран зохиолой нэгэдэлэй гшүүд хабаадаа.

Энэ удаа уран зохиолой нэгэдэлэй гшүүдэй шүлэгүүдээрэ бэшэгдэхэн дуунууд дурадхагдаа. Тодорхойлол, Б.Романовой, Л.Талхавай, Д.Шагдуровай, Д.Дамдиновай болон бусадэй бэшэхэн шүлэгүүд дуун болон зэдэлээ.

Амгалан Будаев (Бадмаевтанай хүбүүн), Ноябрина Хоборкова, Баир Гомбоев, Регина Тюменцева болон бусад эдэ дуунуудыг гүйсэхэдхэн байна.

ЭРХИМ БАГШАДА –
ХОЛОДИЛЬНИК

Заншалта ёһоор аймагай хуралсалай управлениин үүсхэлээр «Жэлэй эрхим багша» гэхэн конкурс һаяхан үнгэрэгдэбэ.

Тус харалгада аймагай бүхы хургуулинуудай шахуу түлөөлэгшэд, бүхыдөө 20 багшанар дүй дүршлөө, арга шадалаа харуулаа. Хургуулин программын ёһоор шудалагдада бүхы предмедүүдээр багшанар шадабария элирхэйлээ. Хоёр үдэрэй турша соо тэдэнэр хэшээлнүүдыг үгэжэ, эдэб конкурс, викторинануудта хабаадажа, эгээл эрхимээ элирүүлээ.

Аймагаймнай байгша оной «Эрхим багшын» нэрэ зэргэдэ Аршаанай лицей-интернадай тоо бодолгын багша Татьяна Владимировна Жигжитова хүртэжэ, холодильник шангаар урмашуулагдаа. Мүн тиихэдэ шангай хуури эзэлхэн хабаадагшад электро-пешэн, видеомагнитофон, хүгжэмэй түб, кухонна комбайн болон бусад үнэтэй бэлэг сэлэгүүдээр шагнагдаа. Һайндэр үнгэрэгшэ хэрэгтэ туһалхан аймагай захиргаанда, хуралсалай управлени болон олон тоото спонсорнуудта баярыг хүргэнэбди.

Лопсон ГЕРГЕНОВ.

Ой модоёо түймэрнүүднөө хэргылэе!

Апрель нара гүрэн доторнай ехэ хүндөөр эхилбэ. Юуб гэхэдэ, Саха-Яхад Республикага дургуулида түймэр боложо, 22 хүүгэд наһа бараба. Харин хэдэн хоног болоод, Дагестанда шэхэ хатуушуулай интернат-дургуулийн байшан түймэртэ абтажа, үхибүүд наһа бараһан байна. Манай республикыешье энэ гай тогдор дайрааг гараа. Северобайкальск хотодо «Надежда» гэхэн хүүгэдэй приодгэй хушалта дүрбэ. Эндэ 15 хүнэй ами наһан абарагданишье ехэ найшаалтай. Хоёр үгэр болоод лэ, энэ хотодо 9 байртай гэртэ болоһон түймэртэ нэгэ эхэнэр, зургаа ба гурба наһатай хүүгэд наһа бараба.

АМИ
НАНАНАЙ
АСУУДАЛ

Эдэ бүхы баримтанууд түймэрэй аймшагтай хүсьеень үшөө дахин харуулба. «Гал уһан хоёрһоо шанга юумэн үгы» гэжэ арагта дэмы хэлсэдэгтүй. Бүхы соробхилһон түймэрнүүдэй гол шалтагаанишье хүнһөө дулдыдана. Ногтуугай ааша гаргалһанһаа гү, али ямар бэ даа юумэ хэхэдэ, аюулгүй байдалай дүрим мартаһанһаа гал соробхилһон гэжэ тэмдгэлэлтэй. Северобайкальск хотодо «Надежда» приодгэйхиг газраахи бог шоройгоо арилгаад, нёдонгоной хуушан хатаһан үбһэ ногоо галдаһан байна. Харин тэдэ нэгэ алдуу гаргажархёо, юуб гэхэдэ, бог шоройнгоо унтартар хүлээнгүй, харуулгүйгөөр орхиһон байна.

Мүнөө үедэ урда жэлүүдһээ түймэр олоор болоно. Тиймэһээ манай албан, илангаяа түймэр сарагша ажаллаа шангадхажа байна, - гэжэ Граждан оборонын болон онсо байдалай гүрэнэй хорооной түрүүлэгшэ Эгрит хэлэнэ. - Иимэ гэнэ усалда республикамнай хэр бэлэн бэ гэжэ элирүүлэхэ зорилготойгоор Бурядаг түймэр саралгын албан түргэн дары ажал ябуулжа эхилэ.

Улаан-Үдэ хотын 49-дэхи ба 33-дахи дургуулинуудта түймэр саралгын талаар нурасал болоо. Эндэ дургуулийн нэгэ талада түймэр эхилэ, хүн зоние түргэн эвакуаци хэхэ гэхэ мэтэ ушарнууд тохёолдоо. Мэргэжэлтэд иимэ онсо байдалай үедэ ямар алдуу энгүүнүүдэй гарадаг тухай хүүлдэнь ойлгуулжа, хэлэжэ үгөө.

Олон ушарта өөрингөө зөөри хамгаалхын тула сонхого, үүдэндэ түмэр решетка хэнэ. Энэнь ехэ наад ушаруулна. Юуб гэхэдэ, аюул тогдорой үедэ хэрэглэгдэхэ гэхэн үлүү үүдэн, сонхо хаагдана, сонхоор орожо, гал унтарааха арга алдагдана. Бидэ ганса зөөрин түлөө ханаата болошонхойбди, аюулгүй байдал тухай олонхи ушарта мартаһанбди, - гэжэ республиканска түймэр саралгын албанай начальнигай уялгануудые дүүргэгшэ Андрей Маслов хэлэнэ.

Аюулгүй байдалые сахилга хадаа наһанаймнай уяга гээшэ гэжэ түймэр сарагшад тэмдгэлэнэ. Зөөри хэдэ галда абтуулбашье, шэнээр абажархиха эргатайт. Хари ами наһа, элүүр бээ ямаршье мүнгөөр худалдажа абахагүйш. Тиймэһээ, бултаараа аюулгүй байдалые сахиха ёһотойбди. Пожарна сигнализациягүй эмхи зурганууд олон болошонхой. Тэндэ үлүү үүдэнүүд тоб яб байса хаагатай байна. Хүрээ, лом, шорой гэхэ мэтэ хэрэгсэлнүүд ямаршье байшан соо байха болоно. Түймэрэй болобол, дары түргөөр «01» номероор хонхогохо хэрэгтэй. Бүхы эдэ эрилтэнүүдые зүб хэрэглэбэл, түймэр саралгын ажал тон бага боложо үгэхэ.

Борис БАЛДАНОВ.

Мүнөө ойн түймэрэй хаһын эхилэе хада энээн тушаа нэгэ хэдэн бодомжонуудаа бэшэхэ гэжэ бодобоб. Түймэр гээшые хүн зориута табидаггүй юм аабза гээд наһахаар, жэл бүри хабарай хаһын эхилдэ ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри үнгэргэгдэжэ байдаг. Нютаг бүхэндэ суглаанууд үнгэргэгдэжэ, аймагай газетын нюурнуудые болон радио хэрэглэжэ, манай мэргэжэлтэд бэшэжэл, хэлэжэл байдаг, тээд түймэр гээшэнь эндэ тэндэ болоод лэ байхань шаналмаар.

Ойн түймэрэй хохидол хэнэйшье мэдэхээр. Үндэһээ шатажа хатаһан модон, хохюур болоод хэрэгһээ гарана. Хэды олон ан, шумуул хосорноб, илангаяа ан амитадай нарай түл, шубуу шонхорой үндэгэн, дальбараанууд... Байгаалин энэ ехэ гарза хохидолой ямар хэмжүүртэ хүрэдэгын ойлгохоор бээ.

Жэл бүри ойн түймэрһөө хэргылэе хабар-зунай хаһа апрелин 1-һээ эхилдэг. Энээндэ бэлэдхэл эртүүр - февраль, март харануудһаа эхилдэг гурим тогтонхой. Захаминай аймагта энэ хаһада бэлэдхэл аймагай хэмжээнэй ехэ суглаагаар захидаг. Аймагай захиргаанай хүтэлбэри дор үнгэрдэг энэ суглаанда ойн ажахы нютаг тосхонуудаар байгуулагдаһан халбаринуудтаяа, нютагуудай захиргаануудай толгойлогшонор, ой тайга хамгаалха агаарай (авиа) таһаг, аймагай агнуурын эмхи, аймагай захиргаанай дотоодын хэрэгүүдэй таһаг, граждан оборонын болон онсо байдалай талаар аймагай таһаг болон бусад эмхи зурганууд хабаададаг байха юм.

Энэшые жэлэймнай иимэ ехэ суглаан «2002 оной ойн түймэрһөө хэргылэе хабар-зун-намарай хаһада хэгдэһэн хүдэлмэрин дүн болоод, 2003 оной мүн лэ энэ хаһын зорилгонууд, түсэбүүд» гэхэн зүблэхэ асуудалтай үнгэрөө бэлэй.

Тиймэһээ аймаг дотор энэ асуудалаар хэгдэжэ байһан хэдэн баримтануудые дурдалтай. Үнгэрһэн хабар-зунай хаһада

«бурханай үршөөлөөр», байгаалин туһаар ойн түймэрэй соробхилһон оройдоол 8 ушартай гараһан байгаабди. «Бурханай үршөөл» юушты юм гэбэл, хэмһээ ехэ саһатай, бороотой нойтон хабар болоо нэн. 2002 ондо бүхыдөө 38 түймэр бүридхэлдэ абтаһан байна. Энэмнай 346,6 гектар талмайда гэхэ гү, али нэгэ түймэр дунда зэргээр 9,1 гектар ойн талмайда болоо гэжэ тоологдоно. Аймагта хуурай зун тогтожо, энэ үзэгдэл орой намар болотор үргэлжэлөө, хойшолонгын - 30 түймэр бүридхэлдэ абтаа. Энэмнай урда жэлүүдэйхидэ орходоо сагаараашье эгээл удаан, тоогоороошье эгээл олон. Иимэ үзэгдэл манай ойн ажахын түүхэдэ байгаагүй, сөнгөбрийн 10-һаа октябрийн 10 болотор харын туршада 300 гектар ойн талмай шатаһан байна. Энэ талмай бүхыдөө шахуу аймагаймнай омогорхол болон гол баялиг болохо хушада хабаатай.

Ган хуурай зунай, намарай хаһа өөрынгөө нүлөө үзүүлэл юм бээ, гэбшые ойлгууламжын хүдэлмэрин хэдышые ябуулагдажа байбашье, үнгэрһэн түймэр бүхэн хүнэйл эзмээр гээд эли.

Намар элбэгтэй үнгэрһэн намар аймагай нютагуудай арад зон бага ехэгүй, барандаа шахуу ойдо байгаа. Отоглоһон газарһаа буухадаа, хайша хэрэг орхигдоһон галһаа түймэр хүжэрнэ, олон үдэр, хүни түлһэн галайн хүрһэн зузаанаар дүржэ, унтараһаншые түүдэгэй халуун нурма хэргэжэ, халхинда үлөөгдэн, түймэр боложо ошодог байха юм. «Абахаяа абаабди, саашаа яадаг юм» гэхэн бодолтой, харюусалгагүй, халан зоний ябадалайн хойшолон энэл ха юм даа.

Манай Захаминай тайгын ехэнхи хубинь (58%) шэнэһэн модон, удаань бага бэшэ талмайда (27%) хуша - энэмнай манай тайгын гол баялиг гээшэ. Үнгэрһэн хоёр жэлэй туршада хангай дайдамнай хайра гамгүй намар эдегээ үршөөгөө. Мүнгэ хангай хомор сагта арад зоние,

илангаяа хүдөөгэйхидые баяжуулаа гэшэмнай арсалтагүй, энэмнай бүхы республика дотор мэдээжэ болонхой. Абахаяа абаад лэ, харюуень уйгааг болгожо хаядагнайл харамтай байна.

Хуурай, ган сагай ойн түймэр унтараахань тон хүшэр, ехэнхи ушарта унтараажа боломоор бэшэ байдаг. Зузаанаар хүлэр цосожо, унтарааһаншые газартаһни түймэр халхинһаа дахин хүжэрхэ, энэ ушарта гансал саһа, бороон дарадаг байха юм.

Түймэрэй хаһада саһа, бороо хүлээгээд хуугдаагүй, ойн ажахын мэргэжэлтэд, хүдэлмэрилэгшэд, авиаотрядыхид нютаг зоние эмхидхэжэ, түймэрэй үшөө ехэ талмайда хүжэрхые саража, яһала ажал хэгдээ.

Дээрэ хэлэгдэһэн суглаанай дүнгөөр аймагай үйлэдбэринүүд болон эмхи зургаануудые уялагдан тогтоол абтадаг. Тэрэ тогтоолой үндэһөөр хаһа ямар нютагта түймэр носоноб, тэндэһээ заатагүй түймэр саралгада хабаадаха зоний тоо, зэр зэмсэг болон техникэ онсологдодог, тоһо-түлшын материалнууд хараалагдадаг байха юм. Материалууд болон техникэһээ гадна түймэртэ гараашадые ой соо хоолуулха хэрэгтэй.

Энэ үедэ уридшалан түлөөһэ эрижэ байнгүй, хэрэгтэй эдэе хоолой зүйлнүүдые тосхонуудай алаабхинуудһаа наадгүй үгөөд байдаг райпотребсоюзай түрүүлэгшэ В.Ц. Гомбоевада баяраа мэдүүлнэб. Тэрэ түлөөһыень түймэрэй хаһын үнгэрхэдэ бусаадаг гуримтай болонхойбди.

Мүнөө дээрэ ой соо түймэр хэһэн зоние элирүүлэхэ хүдэлмэри нула. Үнгэрһэн жэлэй 38 түймэрэй нэгэндэнь лэ «эзэн» олодо. Гадна түймэрэй аюулгүйе сахиха дүрим хазагайруулан 12 хүн элирүүлэгдэжэ, тэдэнэртэ дүн хамта 1020 түхэригэй яла ашагдаһан байна.

Энэ жэлһээ захиргаанай гэмтэ ябадалнуудай кодексын 8.32 статьягай үндэһөөр тус статьяда хабаатай эрхэтэн бүхэндэ 10-15 ажалай түлбэрийн бага хэмжээнэй яла тохогодохо, тийхэдэ тушаалта зондо энэ яла 20-30 ажалай түлбэрийн бага хэмжээндэ болгодоо. Энэмнай заналта бэшэ, ингэжэ уридшалан хануулха уялгамнай бээ.

Ой тайга соогоо ялаһаа айжа, журамтай ябаха бэшэ, харин үдэр бүриннай ажабайдалай тайга хүбшэтэй нягта холбоотой хадань «энэ минин, ойн үгыл наа, би хосорхоб» гэжэ сэдхэлдээ шэнгээжэ, тон нарин, гамнажа, сахижа, хаража ябахые бодоёл даа!

Буряад арадта «Тоныень эдеэд, торхыень хаяба» гэжэ «намар сэмэхэ» гэхэн тайлбаритай таабари бии агша. Энэ таабариене эндэ табинан асуудалдамнай хабаатай болгожо хэлэбэл, «Тоныень эдеэд, торхыень галдажа хаяба», - гэхээр байна.

Д.ЦЫРЕНОВ,

Захаминай ойн ажахын директор.

ЗУРУУЛНАЙ НААДАНХАЙ БЭШЭ

Зарим ехэ түймэрнүүдэй хүжэрһэн гол шалтагаанинь хадаа ехэшүүлэй хараагүйдэ үхибүүдэй зуруулаар наадаһан ушарнууд болодог ха юм. Тиймэһээ «зуруулнай нааданхай бэшэ, ехэ аюул гээшэ» гэхэн ойлгууламжын хүдэлмэри хүүгэдэй дунда ябуулха хэрэгтэй.

Энэл гол зорилгые урдаа табижа, «Колобок» саадай хүмүүжүүлэгшэд түймэрэй аюулһаа хамгаалха гуримуудтай танилсалгын хэшээлнүүдые ябуулдаг гээшэ.

Е.В.Сагакова, С.И.Пещерская, Л.Ю. Бутузова, Н.П.Днепровская болон бусад хүмүүжүүлэгшэд нааданай элдэб маягуудые хэрэглэжэ, үхибүүдтэ гал дүлэһнөө хайшан гэжэ бээ, гэр байраа аршалха тухай ойлгуулна, заана.

- Манай Лера басаган хоёртойһоо энэ саадта ябана. Тэрэ гэнээр Светлана Ивановна Пещерскаягай зааһан зүбшэлнүүдые, түймэрһөө бээ хамгаалха дүримүүдые маанадһаа найнаар мэдэдэг болонхой, - гэжэ Цыденов-

тэнэй бүлэ тэмдэглэнэ. Мүн бусадшые түрэлхид иимэ хэшээлнүүд хэрэгтэй, зарим ехэшүүлшые энэ дүримүүдые мэдэдэггүй байһан тухайгаа мэдүүлээ.

Гурбан жэлэй туршада ябуулагдадаг энэ хэшээлнүүдтэнь БРО ВДПО-гой инспекторнүүд С.А. Холмогорова, Г.А.Грудинина, методистар В.И. Гусак, Н.И. Федорова гэгшэд туһална.

Е.ЦЫБЕНОВА.
ЗУРАГУУД
ДЭЭРЭ: «Колобок» саадай эдиришүүл хэшээлдээ.
А.ПРОНЬКИНАГАЙ фото.

Россин арадай уран зурааша, олонийтын ажал ябуулагша,
 ВАРК-ын президент Д.-Н.Д.ДУГАРОВАЙ 70 жэлэй ойдо

НЭРЫЕНЬ МҮНХЭЛХЭ УЯЛГАТАЙБДИ

Түрэл буряад арадаймнай түрүү хүбүүдэй нэгэн, үндэр солотой, суутай уран зурааша, олонийтын ажал ябуулагша Даши-Нима Дугаровай наһанайн зам, хэһэн хэрэгын гүйсэд зураглаха гэбэл, зузахан ном соошье багтахгүй гэж хэлэмээр. Сагай ошохо бүри энэ хүнэй абьяастай ажалын, арад зонийнгоо ерээдүйдэ ажана амгалан, һалбаран жаргаха хэрэгтэ гарган габыяан, арюун эрмэлзэлын тобойсо элжрэл байна. «Мантан томо юмье бүхэлидэн сэгнэхэ гэбэл, зайтайхан холоһоо харахад, эли байдаг» гэнэн үгэнүүд мүнөө наһаандаа ороно. Д.-Н. Дугаровай наһа бараһанһаа хойшо жэлһээ үлүүхэн болоо, тиимэһээ ажал хэрэгтэн бодото сэгнэлтэ үгэхэ сагайн зай бага. Зүгөөр буряад арадаймнай урдаа хаража ябаһан хүнүүдэй нэгэн гэж тэрэниие бүри амиды ябахадань, мүнөөшье зоний хэлсэдэг тон зүб.

Тиимэһээ энэ бэшэһэн тэмдэглэлни залууһаа үелһэн хүнэр, түрэл тухайгаа (мини дүү Галина Доржиевна - Даши-Нимын наһанайн хани) тобохоноор, урлал гоёлтогүйгөөр тэрэнэй намтарай хуудануудта, тоо баримтануудта үндэһэлһэн хөөрөөн болоно. Тиигээдшье һаяын жэлнүүдтэ Д.-Н. Дугаров тухай тэрэнэй хамта ажаллаһан хүхэдэйн, дүтын зонийн, шабинарайн дурсалгануудай ном хэблэгдэн гараха, дэлгэрэнгүйгээр сэдхэлэй оёорһоо гараһан үгэнүүдээ бэшэһэн минийшье дурсалга байха бээ...

Д.-Н.Дугаров 1933 оной апрелин 27-до Агын тойрогой Амитааша нутагта Жигжэдэй Дугар Рабзарай Гарма хоёртой бүлэдэ түрэнэн юм. Дугар эсэгэн 1937 оной зэбүүн сагай хардалга, мүрдэлгэдэ орожо, түрмэдэ ороһон, наһа бараһанайн хойно, 1964 ондо нэрэн сагааруулагдаа бэлэй. Үхибүүдын эсэгынгээ нэрэ наһанар сахижа ябаһан, ябанашье. Хатуу сагта хүүгэдэ хул дээрэн гарган хайрата эжыгээ хүбүүдын буянтайгаар үргэжэ ябаа.

Даши-Нима Гарма эхээ өөрынгөө суута триптих-зурагта мүнхэлэн оруулаа. Дугар эсэгэншье, Жигжэд хүгшэн абаншье, бүри саашанхи элинсэг хулинсагуудыншье уран гарта дархашуул байһан гэдэг. Уг гарбалайн уран бэлиг Жигжэдэй Дугарай гурбан хүбүүдтэ дамжан ерэнэн байна. Даши-Нимын аха Эрдэнишье, дүү Доржошье урлал хэхэдэ, абьяастайнууд, «алтан гартан» гэжэ алдаршаһан, нутагаа суурхуулаһан зон. Доржон «Россин габыяата урлан нарижуулагша» гэнэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. Зүгөөр гансал Даши-Нима хүшэр хүндэшье, ороо ноуасатайшье уран зураашын зам шэлэжэ, наһа-

найнгаа мэргэжэл болгожо абанан юм.

Оюун бэлигэй орьёл өөдэ абиран гараха гэшэ хүнгэн бэшэ даа (зариман бэлэхэнээр, ехэ хүлһэ адхангүй, саг зуурын «моодын» жэгүүр дээгүүр «үндэрэй» оройдо гараһан мэтэ болодог, зүгөөр гараханшье гараба гэжэй, тэндээ үлэхэ гэшэнь хэлсээтэй). Шугам мэтэ сэхэ бэшэ энэ замаа минии хүхэр удаахан саг соо гаталжа гараһан бэлэй.

Нэгэтэ Даши-Нима иигэжэ хэлээгшэ нэн: «Жэшэнь, мэргэжэлтэ эмшэн-врач болохын тула 6 жэл нурадаг гэшэ ааб даа. Харин би 1948 онһоо эхилэн тоолоо наа, уран зураашын дээдэ мэргэжэл абахын тула аяар 16 жэл нураа нэм». Нээрээшье, тэрэ анхан Улаан-Үдэ ерэжэ, манай суута уран зурааша Ц. Сампиловта зурагуудаа харуулаха, нургаал абахаяа гэрһээ гараад, Шэтэдэ тогтожо, тэндээ урлалай (художественно) хургуулин гурбан класс хэдэн нара соо дүүргээд, Эрхүүгэй урлалай училищида нуража гараа. Саашадаа Ленинградтай Уран зурагай академиин дэргэдэхи тусхай дунда хургуулида нураад, тэндээ И.Репинэй нэрэмжэтэ уран зурагай, скульптура ба архитектурын институт (мүнөө академи) дүүргээ бэлэй.

соёлой, элинсэг хулинсагуудайнгаа эрхилжэ ябаа оюун бэлигэй ноуса нөөсөнүүдэй баялигы хэрэглэхэ шадалтай байһанаа Д.-Н. Дугаров гэршэлээ нэн.

Ондоогоор хэлэбэл, бүтээл зохиолнуудаа тэрэ мүнөө үеын искусствын амжалтата тала, онһон аргуудые үндэһэн арадайнгаа урлалай баялигуудые хамтадан (синтез) хэрэглэжэ шадаа. Минии наһахад, энэ холбоо (синтез) Даша-Нимын зохёохы ажалы, уран зурагай шэглэлэй гол харгы болоно гэшэ ха. Эгэллэ тиимэһээ «Басага хүргэлгэ» гэнэн зураг дээрэн тогтобоб. Харин уран зураашын мэргэжэл саг соогоо эдлэжэ, Д.-Н.Дугаров 300 гаран томо хэмжүүрэй шэрээр зураһан бүтээлнүүдые, мүн 400 гаран графическа зурагуудые урлан бэшэһэн байха юм. Тэрэнэй ажал Москвада, Ленинградта болон ороноймнай олохон хотонуудта, Парижда, ЮНЕСКО-гэй штаб-байрада, Эндэхэгтэ, Германида, Монголдо, Япондо, Корейдэ, Венгридэ, Болгаридэ, Шри-Ланкада, Кипртэ, Арменияда, Азербайджанда, Казахстанда выставкэнүүдтэ табигдан бэлэй.

Уран зурагай талаар аймагтар бэлигтэй байхын хажуугаар Даши-Нима Дугаровай хүн зоние ударидаха, олоние хүтэлэн

дахуулха бэлигтэй байһыень тэмдэглэхэ шухала. Аяар 15 жэлэй хугасаа соо энэ хүмнай Буряадай уран зураашадай холбооной түрүүлэгшээр ажаллаа. Энэ үе саг соо манай урлалай зурагшадай, скульпторнуудай, мүнгатэ дархашуулай, һиилүүршэдэй бүтээлнүүд бүхэроссин, бүхэсооной, уласхоорондын шатада гараһан байха юм. Мүн лэ энэ үедэ эртэ урданһаа элинсэг хулинсагуудаймнай эрхилжэ ябаһан үндэһэн урлалые нэргээн хүгжөөхэ, мүнөө үеын эрилтэдэ тааруулан оруулха ажал Д.-Н.Дугаров ябуулаһан байна.

Тэрэнэй оролдоогоор, республикын хүтэлбэрилэгшэдэй дэмжэлтээр Улаан-Үдын захад үндэһэн арадай урлалай мэргэжэлтэдэй тосхон байгуулагдаад, тэндэхи оюун бэлигтэнэй бүтээлнүүд гүрэн дотороо, мүн хилыншье саагуур мэдээжэ болонхой. Гансахан энэ ажалын түлөө Д.-Н.Д. Дугаровай нэрэ арад зонийнгоо ухаан сэдхэлдэ мүнхэрхэ гэхэ зэргэтэй.

Дээрэ дурдагша ударидаха, хүтэлбэрилхэ бэлигын, мүн баһа Баруунай болон Дурнын зүгэй, соёлой бая-лигуудые ниилүүлэн, мүнөө үеын бүтээхы үйлдбэридэ хэрэглэхэ арга боломжонуудай үрэ ехэтэй байһыень Буряад драмын театрай ордоной шэмэглэл гэршэлнэ. Эндэ минии дурдагша илгаа ехэтэй онсо соёл урлалнуудай синтез тобойн гараа.

Эндэ архитекторнууд, уран зураашад, мүнгатэ дархашуул, һиилүүршэд, gobelen-хибэс адууһанай хилгаһаар нэхэгшэд хамта дээрээ 7 бригада ажаллаа. Тэдэниие арадай уран зурааша ударидан толгойлоо бэлэй. Мүнөө хүн зон театрай ордоной газар талынь харахад, доосохи шэмэглэл зураг, һии-лүүр, мүн хибэс хүшэгэ ажлахадаа, арад зонийнгоо алдарта хүбүүнэй нэрэ дурдан, наһан ябадаг даа.

Энэ ехэ ажалайнгаа, бээлүүлжэ шадаһан эрмэлзэлэйнгээ түлөө Д.-Н.Дугаров гүрэн түрын талаһаа үндэр сэгнэлтэдэ хүртэһэн байна. Д.-Н.Дугаров Россин арадай уран зурааша, Россин Уран зурагай академиин гэшүүн-корреспондент, Буряадай гүрэнэй шангай, мүн СССР-эй Министруудэй Советэй шангай лауреат, гүрэнэй хоёр ордоноор, олон медальнуудаар шагнагдаһан юм.

Олонийтын ажал ябуулгада Д.-Н.Дугаров мүн лэ ехэ габыяатай. Бүгэдэ буряадай үндэһэн соёлой эблэлэй түрүүшын Президент. Энэ тушаалда байха үедөө ямар ажал ябуулһыень хөөрэхэ болоо наа, тусхай ном бэшэхээр байна. Тиимэһээ би энээн тухай хэлэхэ зорилго табинагүйб. Нэгэл хэлэхэ юмэн гэбэл, иимэ. Зарим зон ВАРК үндэһэтэнэй политикын талаар горитой юмэ хээгүй, гансал наада, фестиваль, Гэсэрэй һайндэр, хубсаһа хунар оёхо гэхэһээ бэшэ ажал хээгүй гэлсэдэг. Теэд түрэл арадайнгаа соёл, үндэһэн урлал, ёһо заншал нэргээн хүгжөөхэ, түрэл хэлээ

хүгжөөхэ хэрэгһээ дээрэ юмэн үгы. Харин политика тухай хэлэхэ болоо наа, президент Д.-Н.Д. Дугаровай оролдоого үүсхэлээр, ВАРК ОНН гэгшын (Организация неприсоединившихся народов) гэшүүнээр абтаһан байна...

һүүлэй үедэ би Даши-Нима нүхэрөө уран бириэ баряад байхыень үсөө харааб. Олонийтын ажалда хамаг наһагаа табяад лэ, өөрынгөө уран зохиолдо сүлөө саг олоногүй гэжэ һанадаг нэм. Теэд эндүүрээб. Зохёохы ажалаа үргэлжлүүлжэл ябаһан байгаа. «Буряад зураг» гэнэн өөрынгөө хургуули нээжэ, бэлигтэй залуу уран зураашадта оюун бэлигтэй гэнэ дээжэһээ хубаалдадаг, үндэһэн арадайнгаа үндэһэн урлалай ноуасануудые нээжэ үгэдэг байгаа. Энэ хургуулида гансашье буряадууд бэшэ, мүн Израильһаа, Америкэһээ зон ерэжэ, буряад зурагта нурадаг. Харин Буряад ороноймнай эгээл бэлигтэй хүбүүд, басагад Даши-Нима багшынгаа ударидалга доро Сүүгэлэй, Агын дасангуудые шэмэглэн гоёһон байна. Мүнөө үедэ Агын дасанай газрахи, доосохи байдалые шэрдэхэ, һиилэхэ, гоёхо гэхэ мэтын нарин, нангин ажал дүүрэхэ байна. Энэ ажал Д.-Н.Д. Дугаровай шабинар, тэрэнэй хүбүүн, скульптор мэргэжэлтэй Зандан Дугаров гүйсэдхэжэ байнхай.

Арад зониймнай омогорхол болоһон Агын дасанай гоё һайханаар шэрдэгдэжэ, хуушан түхэлэйнь нэргээн бодхоогдоһоной һүүлээр, дасанай ханада гантиг шулуун дээрэ Даши-Нима Дугаровай нэрэ мүнхэлэн һиилэгдэхэ. Энэһээ үндэһэн сэгнэлтэ хаана байхаб!

Чингис ГОМБОИН,
 Уласхоорондын информатизациин академиин гэшүүн-корреспондент,
 Буряадай ба Россин соёлой габыяата хүдэлмэрилэгшэ.
 ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Д.-Н.Д.Дугаров; ВАРК-ын Президент Д.-Н.Д.Дугаровые агынхид амаршална; Галина Доржиевна, Даши-Нима Дугарович аша басагантаа.

Гэр бүлын альбомһоо.

Академидэ нурахадань, тэрэнэй багшанарын орон дотороо мэдээжэ уран зураашад А.Д. Романыхев ба Ю.М. Непринцев гэгшэд байһан юм. Эдэнэр уран бэлигтэй, ажаллаха дуратай, һонор һүбэлгэн шабидаа урлалай онһон арга, ороо ноуасануудынь нээжэ үгэдэг, дуратайгаар дүй дүршлөөрөө хубаалдадаг байгаа. Даши-Нима багшанараа ходоодоо һайнаар дурдажа ябадаг бэлэй.

1959 ондо үшөө оюутан ябахаддаа, Д.-Н. Дугаров «Басага хүргэлгэ» («Проводы невесты») гэнэн зурагаараа Москвада болоһон Буряадай литература болон искусствын хоёрдохи декадада хабаадаа нэн. Мэргэжэлтэдэйшье, юрын зонийшье магтаалда хүртөө, үндэрөөр сэгнэгдээ бэлэй. Энэл зурагын тэрэ үедэ түрэл Улаан-Үдэдэ харуулагдажа, олондо урлалай ёһотойл һайндэр мэтэ болоо нэн. Буряадай уран зураашадай дунда баһа нэгэ оюун бэлигтэй, холын харгытай, шадал шадабаритай хүн бии болобо гэжэ бүгэдэ ойлгоо нэн. Уран бэлигтэй хажуугаар энэ зураг Д.-Н. Д. Дугаровай тон өөрын онсо шэнжынь харуулаа бэлэй. Баруунай (Европын) соёлой дээжы, эрдэн ехэтэ багшанарайнгаа нургаалһаа тон сэнтэй зүйлнүүдынь бээдээ шэнгэхынгээ хажуугаар, урлал бүтээлнүүдтэ түрэл арадайнгаа үндэһэн

АРАДАЙ УРАН ЗУРААШЫН ДУРАСХААЛДА

Россин арадай уран зурааша, Россин Уран зурагай академиин гэшүүн-корреспондент, Бүгэдэ буряадуудай үндэһэн соёлой эблэлэй түрүүшын президент Даши-Нима Дугарович Дугаровай түрэнөөр 70 жэлэй ой 2003 оной апрелин 27-до гүйсэхэн.

Энэнтэй дашарамдуулан, Даши-Нима Дугаровай дурасхаалда зориулагдаһан хэмжээ ябууланууд Улаан-Үдэ хотодо үнгэргэгдэхэ байна:

2003 оной апрелин 29-до 10.00 - республикын хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзалга;

14.00 - брифинг. Арадай Хуралай бага танхим соо;

15.00 - уран зураашын ажаһууһан Илалтын гудамжын 10-дахи гэртэ мүнхэ дурасхаалай самбар бэхилэгдэхэ;

16.00 - «Дугаров болон тэрэнэй шабинар» гэнэн выставкэ Сампиловтай нэрэмжэтэ музейд нээгдэхэ;

18.00 - Д.-Н.Дугаровай дурасхаалай үдэшэ Х.Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театр соо болохо.

Үндэһэтэнэй хэрэгүүдэй ба ниитын, шажаһанай нэгдэлнүүдтэй харилсаа холбооной талаар хороон.

Галбайской средней школе - 75 лет

ГОРДИМСЯ ВЫПУСКНИКАМИ

В этом году нашей школе исполняется 75 лет. Ныне функционирующая средняя общеобразовательная школа сначала называлась Хобокской начальной школой. Она располагалась в доме раскулаченных крестьян, затем был открыт Народный дом в с. Галбай. Новое здание было выстроено в 1937 году, заведующим начальной школы в то время был Цыбиков. В 1940 году после окончания II курса физико-математического факультета Иркутского пединститута заведующим Галбайской начальной школы стал Ж.Д. Халудоров. Это была уже самая крупная в районе начальная школа, где обучалось 170 учащихся, работало 4 учителя, в том числе Н.И. Шаргаева, Б.А. Халудорова, П. Манхеев.

С началом Великой Отечественной войны детям приходилось оставлять учебу и идти работать рядом с матерями, стариками. Но школа продолжала действовать. После окончания войны заведующим школы стал вернувшийся с фронта Шарбунаев, затем Хусаев. В 1951-1952 годах школа

преобразуется в семилетнюю. Первым ее директором стал Петр Сахьянович Николаев. В последующие годы в этой должности работают Дари Дамбаевна Халангуева, Шабаев, Дмитрий Жамьянович Дылыков. С 1963 года школа становится восьмилетней, а с 1983 года - средней, первым директором которой назначается Е.С. Будаева, затем Галбайскую среднюю возглавляют Шарагшанов, Зомонов, Галсанов.

За 75 лет школу окончили тысячи учащихся. Среди выпускников - 10 орденосцев, 25 человек носят звание заслуженных работников Республики Бурятия разных отраслей, двое ученых, 11 отличников народного просвещения, 15 кадровых офицеров. Среди лучших выпускников - народный писатель Бурятии, лауреат Госпремии Республики Бурятия, член-корреспондент Петровской академии наук и искусств, кандидат филологических наук А.А. Ангархаев, кандидат экономических наук Б.Б. Цибиков, преподаватель

Учителя и учащиеся Галбайской средней школы. 1950-е годы.

педколлекта А.Б. Пантеева. Среди 16 мастеров спорта - заслуженный тренер СССР, РФ, один из первых мастеров спорта СССР по вольной борьбе в нашей республике Н.С. Ивахинов, заслуженный тренер СССР, РФ, член Союза журналистов РФ Б.М. Сыдеев, Н. Дагаев, Н. Байдаев, Б.С.

Ангархаев, Б.С. Ивахинов и другие. Гордость нашей школы - солистка театра оперы и балета, народная артистка РБ Елена Шараева.

В последние годы педагоги Галбайской средней школы работают над повышением качества знаний учащихся, над созданием единого коллектива

творчески мыслящих людей. Среди 20 учителей ветераны, мастера педагогического труда О.А. Истаева, Х.Д. Лопсонова, Д.М. Манзаракшеева, своим примером умеют повести за собой молодые Б.Б. Сыдеева, З.Г. Шараева. Последняя является руководителем ансамбля ятагисток. Многие ее ученики становились призерами районных, республиканских конкурсов исполнителей. Школа ежегодно выпускает медалистов. Выпускники последних лет успешно поступают в высшие и средние специальные учебные заведения. Не останавливаясь на достигнутом, коллектив Галбайской средней школы ставит сегодня перед собой новые задачи в деле воспитания и образования подрастающего поколения.

Поздравляю всех тех, чья судьба соприкасалась с нашей школой, желаю творческих успехов, здоровья!

Приглашаю выпускников, учителей, единомышленников на праздник 75-летия школы, который состоится 30 апреля с.г.

Л. БОРХОНОВА,
директор Галбайской средней школы Тункинского района.

ЦВЕТЫ - УЧИТЕЛЮ

Есть люди, рядом с которыми любая работа вдвойне спорится. Такова директор нашей Галбайской средней школы Лариса Данзановна Борхонова.

Она родилась в дружной крестьянской семье. После школы поступила в Бурятский пединститут, где сразу проявила способности к учебе и умение увлечь за собой друзей. Окончив институт, работала в Бичурском районе.

В 1976 году Лариса Данзановна становится завучем в родной Галбайской средней школе. Разглядев организаторские способности, через год ее назначают директором Кыренской школы-интерната, где она плодотворно трудилась пять лет.

Но молодой педагог не успокаивается - она едет в таежный Баунт, где работает в отдаленном поселке. Недосыпая, корпелась над планами уроков, своими руками готовила наглядные пособия. Ученики тех лет давно уже развехались по всему миру, но учительницу свою не забывают.

Затем была школа № 8 в Улан-Удэ, где она проработала директором девять лет.

Не так давно она вернулась директором в родную Галбайскую среднюю школу. За короткий срок ее работы несколько учителей повысили свою аттестационную категорию, школа

неплохо выступила в районном конкурсе «Учитель года», заняла хорошие места по индикативным рейтинговым показателям. Лариса Данзановна щедро делится своим опытом, организуя в школе семинары молодых руководителей. Учащиеся с каждым годом все успешнее участвуют в районных олимпиадах, научно-практических конференциях, семинарах. За последние два года с медалями окончили школу И. Прушенова и Л. Шутукова.

Укрепились материально-техническая база школы, приобретен автомобиль, расширен пришкольный участок, где выращивают овощи и картофель для школьной столовой, налажена работа котельной. По отзывам родителей и гостей наша школа самая теплая, уютная и светлая во всем районе.

Помимо администраторской работы директор школы является преподавателем русского языка и литературы высшей категории. Больше всего любят галбайские ребята уроки литературы, которые проводит Лариса Данзановна.

С годами ее обаяние возрастает - высокая, статная, с огоньком в глазах. Даже короткое общение с таким человеком надолго заряжает доброй энергией. Вероятно, именно поэтому

директору легко удается решать значимые для коллектива вопросы на любом уровне.

Лариса Данзановна - заботливая мама, бабушка, жена. Опора во всем - Батор Жамсаевич, дочь Дарима, которая заканчивает ныне аспирантуру, зять Баясхалан и внучка Юнона, очень похожая на бабушку. Не однажды в жизни Ларисе Данзановне было очень трудно, и только помощь родных и друзей помогали ей справиться с отчаянием.

Для нас, ее коллег и учеников, большая честь работать под руководством ветерана педагогического труда Ларисы Данзановны Борхоновой. Она по праву носит звание отличник народного просвещения РФ и заслуженного учителя Республики Бурятия.

Мне хочется цветы весной Любимому учителю преподнести
За то, что добрые советы
Б ее словах могу найти.

Счастья, здоровья, творческих успехов, великих побед, уважаемая Лариса Данзановна!

Н.С. СЫДЕЕВА.

Школа держится учителями. Неисключением и наша Галбайская. Хочется рассказать сегодня о четырех наших коллегах.

Ранним ноябрьским утром 1952 года в селе Бильчир Боханского района Иркутской области в семье учителя физики Александра Федоровича Балданова родилась дочь, которой были рады все, особенно отец. Александр Федорович души не чаял в своей дочке, терпеливо и трепетно, настойчиво и ласково воспитывал ее. Он чувствовал, что дочь пойдет по его стопам. Благодаря усилиям отца учителя и учащихся Галбайской средней школы Тункинского района имеют счастье работать рядом с Октябриной Александровной Истаевой, которой в прошлом году исполнилось 50 лет.

После окончания Бурятского пединститута Октябрина Александровна по направлению приехала в Мондинскую среднюю школу Тункинского района. Там она познакомилась с Александром Дамниновичем Истаевым, вышла за него замуж и переехала в Галбай. Вот уже второй десяток лет Октябрина Александровна трудится в Галбайской средней школе. Она является одним из ведущих учителей физики района. За период работы в школе в активе педагога 4 выпуска, как классного руководителя, и 15 выпускников

получили серебряную медаль, есть призы районных олимпиад. Несколько десятков ее учеников успешно закончили институты и другие учебные заведения, стали специалистами. Они стараются следовать примеру своей учительницы - быть неизменно доброжелательными и внимательными в отношениях с людьми.

Плодотворная педагогическая деятельность Октябрины Александровны Истаевой была отмечена Почетными грамотами Народного Хурала РБ, министерства образования и науки РБ, минсельхоза РБ, администрации Тункинского района, управления образования и дирекции школы.

Октябрина Александровна - мама пятерых детей, которые уже стали взрослыми. Она прекрасная хозяйка, которая умело сочетает домашние дела и трудовые будни. Второй год работает заместителем директора по учебной работе. И в этой должности она проявляет высокое мастерство, терпение и тактичность.

Ханда Доржиевна Лопсонова работает учительницей начальных классов 34 года. А родилась она в 1959 году здесь же в Галбасе. После школы поступила в Улан-Удэнское педучилище № 1, которое закончила в 1979 году. Проработала 5 лет в Хошун-Узурской средней школе. Там

НАША ОПОРА

вышла замуж, родилась дочь Дарима. С 1984 года работает в родном селе. В 1986 году закончила заочно факультет начального обучения БГПИ.

На уроках Ханды Доржиевны нет скужающих лиц, потому что ее уроки построены так, что дети чувствуют себя исследователями, учатся самостоятельно делать выводы. Ведь доверие окрыляет. Педагог особое внимание уделяет формированию характера маленького человека, воспитанию в нем доброты и трудолюбия. Ее питомцы приходят в старшие классы хорошо подготовленными для дальнейшей учебы. Ханда Доржиевна является наставником молодых коллег С.В. Митриковой и Л.Д. Сыбиковой. Второй год возглавляет профком школы. Многие ее ученики сами уже стали мамами и папами, трудятся в разных отраслях народного хозяйства. Дочь Дарима учится на V курсе сельхозакадемии.

Тамара Нимаевна Содномова появилась на свет в апреле 1961 года в селе Нарын Заиграевского района. У нее пять братьев и пять сестер. Окончила факультет иностранных языков пединститута в 1983 году. Работала сначала в родном Заиграевском районе, затем воспитателем детского сада

в Улан-Удэ. Вышла замуж в 1992 году и приехала в Галбай. Работала в детском саду. В 2001 году стала учительницей английского языка со 2-го по 11 классы, руководителем методобъединения классных руководителей. С мужем Бальжинимой Саяновичем воспитывают двоих сыновей. Мечтает побывать в Великобритании, но считает, что самое красивое место на земле Тунка, Саянские горы. Это ее вторая родина и родина ее детей.

Люба мечтала стать учителем с самого детства. Перед глазами стоял пример мамы - Сырен-Дулмы Доржиевны, учительницы бурятского языка Галбайской средней школы. Сейчас родители на пенсии. Отец Дмитрий Дагбаевич Митриков работал шофером в колхозе. Любовь Дмитриевна Сыбикова родилась в 1969 году в с. Галбай. Она третья из шести детей.

После окончания 10 класса в 1986 году Люба поступила на бурятское отделение факультета начального обучения БГПИ им. Д. Банзарова. В год окончания института в 1991 году она вышла замуж. Сейчас вместе с супругом Эрдэни Васильевичем воспитывает дочь Веру, которая сейчас учится в 5 классе.

В доме всегда порядок, держат с мужем большое хозяйство.

За время работы в Галбайской школе Л.Д. Сыбикова показала себя как творчески мыслящий педагог, находящийся в постоянном поиске новых методических идей. Умест привлекать родителей к организации внеклассных мероприятий. Заветная мечта, чтобы ее дети стали хорошими людьми.

Г. САЯНСКАЯ.

На снимке: О.А.Истаева.

К 58-й годовщине Великой Победы над фашистской Германией

ПАПА НЕ ВЕРНУЛСЯ...

а мама мужественно преодолела тяготы военных времен

...Совсем свежи раны от Великой Отечественной у наших победителей, многие ушли от нас, не помирившись с лютой войной и не отойдя от ранений. Я знаю, что с приближением Дня Победы острее будут испытывать горе и утрату во многих семьях. Это дети и внуки Б.Д.Ангархаева, трехкратного участника Парада Победы, Л.С. Ивахинова, доблестного кавалерийского офицера, братьев Доржи Ангархаева, Даши Ангархаева, С.С.Ангархаева, бесстраш-

ных командиров кавалерийских полков, погибших при защите Москвы и Ленинграда, Д.Г.Замбалова, преданного защитника Родины, Д.Ш.Фролова, глубоко патриотичного человека, Ж.Е.Тулаева, Героя Советского Союза, ушедшего от полученных ран на войне в расцвете духовных сил от нас - и многих других....

Здесь не перечисляю их боевые награды, ордена и медали, о них хорошо известно.

На войну 1941-1945 годов только из Тункинского района было призвано 6030 человек, из них 1071 семья получила похоронки, в которых значилось, что они пропали без вести. В этом отношении Министерство обороны СССР, ныне России, в большом долгу перед их семьями. На многочисленные запросы со времени окончания войны и по сей день Министерство обороны отвечает, что «сложная и часто меняющаяся обстановка на фронтах Великой Отечественной войны не всегда позволяла учесть всех погибших, военнотружеников, поэтому они были учтены как пропавшие без вести». И сколько же времени пройдет, пока Министерство обороны как-то ответит на запросы 1071 семьи? А сколько же их по республике, по России?

«Папа не вернулся...» Так сказали мне после окончания войны. Если говорить языком цифр, около 7 тысяч детей в Тунке... И давайте вместе задумаемся в эти колючие цифры, а вдов, совсем еще молодых женщин-матерей чуть меньше двух тысяч, исключая девушек, не дождавшихся своих женихов. За 30 с лишним лет они иногда выглядели старше своего возраста, 23-25-летние девушки походили на взрослых женщин... Этому живые свидетели их дети и родные. Мои ровесники и ровесницы - Дмитрий, Николай, Гомбожап, Сырен-Дондок, Дулма, Данзан, Нина, Тамара и другие - живые свидетели того.

Мы видели их лица в ожидании почтальона, их молча-

ливую мольбу - только бы маленькую хорошую весточку... И еще знали - наши Мамы работают с утренней зари до вечерней за мизерные трудодни, при этом мы не слышали ни жалоб, ни горьких слез. Чудеса мужества они проявляли, развивая и поднимая подсобное хозяйство. Скажу твердо - была одна корова во время войны, а после войны стало их две, а то и три. Разведение кур, расширение площади посадки картофеля и огородных культур - все это наши мамы делали для детей, чтобы мы, их дети, были сыты и обуты, не чувствовали ущербность от сиротства. Конечно, источник Жизни в самой Жизни. На личных примерах трудолюбия, оптимизма, жизнелюбия и честности по-матерински они вели своих детей за собой, не показывая нам своего уныния и не склоняя свои рано поседевшие головы ни перед какими трудностями. На скамейках перед домом сидеть им не приходилось, просто расслабляться у них не было времени. Молодые и очень красивые вдовы, наши Мамы, были сильны настоящей дружбой, взаимопомощью и поддержкой в любом жизненном вопросе. Например, мама наша, Сыремжа или Долгор - Нагаца Леонтьева сходят в Тунку или Кырен и принесут с запасом ту же соль, те же спички, тот же ситец, чтобы поделиться с той, кто нуждается в их поддержке. Это ли не подвиг наших Мам? На такое внимание друг к другу каждый ли способен сегодня?

В жизни наших Мам насту-

пали времена, когда они выжили в радостях и их улыбках оттого, что дети выросли, становились их помощниками, получали среднее и высшее образование, подрастали друг за другом младшие дети. Но все равно в счастье наших Мам всегда присутствовала грусть, а не грустинка, особенно, когда наступал День Победы. И тогда в нашей семье говорили Маме нашей, Сыремже Гомбоевне: «Мама,

Наши Мамы находили силы в вере и надежде на то, чтобы воспитать и вырастить детей своих счастливыми и образованными. Они научили нас радоваться жизни, преодолевать какие бы то ни были трудности, быть благодарными людям, памятуя и напоминая, что благодать, благодарность — это лучшая терапия для тех, кто умеет быть таковыми.

улыбайся нам, тая в глазах своих грусть, как же ты справишься с грустью и тоской, война забрала твоего мужа, нашего папу, но мы знаем, что Счастье ты нашла в живой памяти - в своих внуках и внучках. Поверь, что они не подведут, будут петь дедовские и твои песни, пожалуйста, прислушайся к нам...»

Пытаясь понять суть человеческой жизни, ее загадки и подвиги, так и не постигла я до конца ее. Вот и выходит, что на самом деле все проще и как-то понятнее. Кто же поймет закаленный характер наших Мам, когда скорбь терзала многих из них до конца жизни, ныне живущих и сейчас, скорбь преследовала их как тень! И чем дальше уходили годы, все еще молодые

наши мамы умели снять с себя печальные минуты, крепили решимость изо дня в день лишь для того, чтобы вырастить и воспитать своих детей. Они не хотели мириться с нахлынувшими на них проблемами, чтобы быть на высоте звания Матери. Они, обнимая своих детей, верили, что их любовь к погибшим мужьям и детям поможет стать им счастливыми и полезными для Родины. И во многих случаях не ошибались. Если проследить стремление Матерей увидеть в своих детях продолжение дел и подвигов своих отцов, то это будет большой и долгий разговор, совсем другой и более счастливый.

С какого возраста начинается человеческая память заполнять свои кладовые? По-мое-

треугольников не дождалась в Тунке 2060 семей! Не вернувшихся очень много... Но и вернувшихся остается все меньше и меньше, их ряды редуют. Их поздравят и Родина, и Бурятия, президенты наши - В.В. Путин, Л.Р. Потопов, поздравим и мы, уже постаревшие и стареющие их дети, а внукам и правнукам скажем, что их деды и прадеды были очень красивыми и сильными людьми, любящими жизнь и Родину, совсем молодыми - 30 летними... Скажем, что они бессмертны, они просто ушли в Бессмертие...

И в День Победы хочется обнять всех их жен, вдов, ныне еще живущих, по-прежнему любящих своих Мужей. Я низко кланяюсь им, я горжусь ими, поверьте мне, милые наши Мамы, красивые еще и гордые!

В День Победы не хочется говорить - Папа не вернулся. Он вернулся к нам внуками и правнуками, похожими - кто-то из них - улыбками, кто-то - смехом. А кто-то веселым нравом и волевым характером твоим, Папа...

Ида АНГАРХАЕВА.
Ветеран тыла и труда,
отличник народного
просвещения РСФСР.

ЭСЭГЫМНАЙ БЭШЭГҮҮД

Чимит-Цырен САНЖИЕВ

Үнжэгэн сэдхэлдэм үнийл
уурхайлхан шүлэг нэн даа.
Уе сагуудай
тооһондо хушагдажа шарлаагүй,
Үнгэрхэн дайнай
соробхимо дүлэндэ шатаагүй! -
Гуран дабаанай
гулгаахан аршаанһаа мүндэлхэн
Гурбан шэгшэгтэй
гуниг түрүүлэмэ бэшэгүүд нэн.
Эрхүү шадарай
Нэрэгүй станци дээрэнэ
Эзээ үгьлхэн
ангир шубуундал, хээрэнэ

Эльгэн түрэлдөө
элижэл, дэншэһээр ерэнэн
Эбхэмэл хушуутай
эсэгым түрүүшын бэшэг нэн.
Арбатайхан хүбүүн
бэхэ, гуурһааа бэлдэнэ -
Аргагүй шуналтай
ухаагаа гүйлгэжэ шэбшэнэ.
«Баабай шамдаа
амар мэндэээ хүргэнэбди...
Байтаһан улаагшанаа
андалдаабди хүтэй үнээгээр.
Харууһатын араархин
амгалан тэбшэжэ байнабди.

Харюу хүлээгшэ...
бэшэгэ дүүргэбэбди энээгээр...»
Оромгүй түргөөр
Москвае эзэмдэхэ «урилдаанда»
Ороолон шолмосуудай
орондооголһон янгинама хүнинүүд!
Смоленск шадарай
шуната халуун тулалдаанда
Шууран хахарһан
эсэгымнай хүүлшын бэшэгүүд.
Гэмшэл голхорол
зүрхымнай галаар хайража,
Гуламтын ошондо
нулимса дуһааһан үдэшэнүүд.

Урлажа бүтээһэн
урданай мүнгэн зүүдхэлдэл,
Угалза хээлхэн
ханзымнай оёор шэмэглэдэг -
Үни нэжэгэнхэн
дайнай хорьбо һанууддаг
Үнжэгэн дуранай
һүнэшэгүй мэндын тэмдэгүүд -
Илалтын тугые
рейхстаг дээрэ далбуулжа
Эгүүридэ мүнхээрөө,
эсэгымнай хайрата бэшэгүүд!

Нангин дурасхаал

ЭЛИТЭ ДУУШАНАЙ ЭНХЭ НЭРЭ

Олон жэлдэ Бурядай оперо болон баледэй театрай тайзаниие элитэ буряад дуушан, СССР-эй арадай артист Л.А.Линховоин өөрынгөө бэлиг шадабаряараа, шэдигтэ искустваараа шэмэглэдэг хэн. Һүүлэй үедэ тэрэнэй шаби, СССР-эй арадай артист, Бүхэсоюзна конкурснуудай лауреат, дипломант болоһон, Буряад Республикын Гүрэнэй шангай лауреат, ялас гэмэ хурса бэлигтэй дуушан, Бурядай үндэһэн дуунай һургуулиин түлөөлэгшэ, ехэ һайхан бас хоолойтой Ким БАЗАРСАДАЕВ ажал хэрэгыень үргэлжэлүүлээ.

1937 оной апрелин 22-то Ким Иванович Базарсадаев Агын автономито округто - Шэтын областиин буряад шотагта түрэнһэн намтартай.

Бага наһанһаа ерээдүйн дуушанай хүгжэмэй баян арга боломжонуудтай, аялга хадуухадаа, хурса бэлигтэй, хонгёо хоолойтой, хүгжэмдэ дуратай байгаа.

«Минни эхэ, хүдөөгэй багша, намайе мэргэжэлтэ дуушан болгохо дурагүй байгаа. Манай бүлэ олон хүүгэдтэй, би арбан хоёр хүүгэдэй эгээл ахань байгаа. Бултыень хүл дээрнэ гаргахын тула гэртэхимни ехэ ажал хэдэг хэн. Хүгжэмшэн болохо гэшэ эрэ хүндэ хэрэггүй ажал гэжэ эхэмни сэгнэдэг байгаа. Хүсэлни, эрмэлзэлни шанга байжа, эхэмни зүбшөөһэн юм. Тийгээдшье багаһаа өөрөө дууладаг байгаа, эндэ хүдөөгэй багша байһан минни эсэгын нүдөө горитой байгаа. Адамни нарин тенор хоолойтой, харин бинь бас хоолойтой болоо хэм» гэжэ «Забайкальский рабочий» газетэ (1973 оной ноябриин 21) соо дурсаһан байдаг. Суута дуушанай эсэгэ, һайхан хоолойтой Базарсада Иванов Эхэ Ороноо хамгаалгын дайнда баатарай үхэлөөр наһа бараһан.

Тийгэжэ бэлигтэй хубуун, тийхэ үедэ залуухан багша ябаһан, Линховоинной шаби боложо, Улаан-Удын хүгжэмэй училищида һурахаа ороһон юм. 1957 ондо болоһон дуушадай республиканска конкурсдо Ким Базарсадаев лауреат боложо, училищиингаа 25 жэлэй ойдо симфоническа оркестртэй дуулаһан юм. Гурбадахи курсын оюутан байһан, бурханһаа үгтэһэн бэлиг шадабаритай хубуун Ленинградй консерваторидо орожо, профессор И.И.Плешаковой эрхим оюутадай нэгэн болоһон байна. Тэндэ һураха үедөө, 1959 ондо Бурядай искуствын болон литературыин Декадада Москвада хабаадаһан юм.

1962 ондо дуушадай Глинкын нэрэмжэтэ Бүхэсоюзна конкурссын дипломдо хүртэһэн габыятай.

1963 ондо консерваторидо түгэсхэһэн К.Базарсадаев Мельнигэй парти (А.Даргомыжский «Русалка») дээдэ хэмжээндэ дипломно хүдэлмэрингөө үедэ дуулаһан байна. Удаань Ленинградта солистаар хүдэлөө, һүүлдэнь В.Александровой нэрэмжэтэ хатар, дуунай Краснознаменно ансамблда дуулаа.

Байгааһаа үгтэһэн бэлиг талаантай К.Базарсадаев түрэл Буряадайнгаа оперно театрай мэдээжэ солистуудай нэгэн боложо, Галицкийн (А.Бородинай «Игорь хан тайжа»), Мефистофелин (Ш.Гуногой «Фауст»), Андрей Соколовой (И.Держинскийн «Хүнэй хуби заяан») гэхэн партинуудые шадамар бэрхээр гүйсэдхэһэн алдартай.

1967 ондо залуу дуушан Ленинградй оперо болон баледэй академическэ театрта «Игорь хан тайжа» гэхэн оперодо Галицкийн парти дуулажа, үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө бэлэй. 1970 ондо Минскдэ эмхидхэгдэһэн дуушадай Бүхэсоюзна конкурсдо үбдэжэ байһан, шанга хүсэл эрмэлзэлтэй дуушан бүхы хүсэл оролдолгоо, бэлигээ элсүүлэн, лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм.

Бүхы орон соогуураа гастролдо ябаа, 1973, 1983 онуудта үнгэргэгдэһэн Буряадай искуство болон литературыин Москвада болоһон үдэрнүүдтэ амжалта түгэс хабаадаа. 1963 онһоо харин ороһуудаар, онсолбол, Монголда, Чехословакида, Англида, Норвегидэ, Францида, Финляндидэ, Япондо бэлигээ гэршэлһэн байна. Финляндиин Президент Урхо Кекконен Базарсадаевые «Буряадай Шалапин» гэжэ нэрлэжэ, бүхы хэблэлүүд соо энэ нэрээрэ суурхаһан юм.

Хүдөө шотагуудаар гастролдо ябажа, шагнагшадайнгаа сэдхэл зүрхэ хужарлууддаг байгаа. Ниитын эдэбхитэн байһан К.И.Базарсадаев түрэл республикынгаа хүгжэмэй, хоорой бүлгэмүүдые ударидаа.

Хүгжэмтэ искуствын хүгжэлтэдэ габыятай байһанайнгаа түлөө республикын габыята артист (1968 он), РСФСР-эй габыята артист (1973 он), РСФСР-эй арадай артист (1977 он), 1981 оной май нарада СССР-эй арадай артист гэхэн үндэр нэрэ солонуудта хүртэһэн байна.

Ород классическа оперонуудта бэрхээр дуулаһан арадай артистын репертуарые М.Мусоргскийн «Хованщинада» (Досифей), Д.Вердин «Аттила» гэхэн зүжэгтэ гүйсэдхэһэн гол партинууд гүнзэгы образуудтай шагнагшадые танилсуула. 1984 ондо Борис Годуновой хүшэр хүндэ парти дуулаһан суута артист, бэлигтэй багша Л.Линховоинһоо дүй дүршэл нэмэһэн юм.

«Гэгдэһэн хуби заяанууд» гэхэн монгол оперо, «Джангар» гэхэн балет, С.Рахманиновой «Алеко» гэхэн оперо суута дуушанай бэлигтэ гэршэлһэн байна. «К.Базарсадаевай Рамфис ехэ зохид. Тэрэнэй шанга хоолойн хүсэн, һайхан шэнжэ шагнагшадай зүрхэ сэдхэл хайлуулна» гэжэ Томскийн «Красное знамя» газетэ (1971 оной июниин 15) соо профессор А.Сапожников бэшэһэн байдаг.

Б.Ямполовай «Нюдөө нээлгэ» гэхэн оперодо Намжилэй парти үндэр хэмжээндэ гүйсэдхэһэн К.Базарсадаевай баян арга боломжонуудые Энхэ-Булад баатарай, Бадмын (Б.Ямполовай «Үхэлһөө хүсэтэй» гэхэн оперо) образуудһаа гадна концертнэ репертуар шэмэглэнэ. Буряад арадай дуунуудые, романснуудые, харин ороһуудай классическа репертуар ехэ зохидоор гүйсэдхэдэг артистаар ород дуунууд ехэ һайшаагдадаг байгаа.

1975 ондо республикынгаа Гүрэнэй шангай лауреат болоһон суута дуушан, энэрхы һайхан сэдхэлтэй эсэгэ, үбгэн эсэгэ байһан Ким Ивановичай ажал хэрэгы, талаан бэлигыень үхибүүдынь - Саян хубуунинь, Эржена басаганиинь үргэлжэлүүлжэ байна. Нёдондо хүндэ үбшэнһөө наһа бараһан Буряадайнмай эрхим хубуудэй нэгэн байһан элитэ дуушанай нэрэ, ажаябуулга мүн-хэрүүлэгдэхэ байха.

Бэлигма ОРБДОЕВА.

ГАБЬЯАТА СОЁЛШОНОЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

Буряад ороной, Россин библиотекын ажал хэрэгтэ ехэхэн хубитаяа оруулагша, республикынмай мэдээжэ ажал ябуулагшадай нэгэн Юрий Антонович ХАРАЕВ мүнөө мэндэ ябаа хаа, энэ жэлдэ 75 наһаяа гүйсэхэ байгаа. Үндэр сэбсэгэр бэстэй, сэбэр һайхан шарайтай, эрдэм бэлиг түгэлдэр Юрий Антоновиче манай республикын библиотекын олон тоото ажалшад һайн мэдэхэ, таниха байһан. Республикын номой санда олон жэлдэ ябуулаһан ехэ хүдэлмэриие, манай ахатанай эдэбхи үүсхэлые библиотекнүүдэй олон хүдэлмэрилэгшэд гэмжэн, бодото хэрэг дээрэ бэелүүлэгдэ байһан юм. Юрий Антоновичай бэелүүлһэн шэнэ онол аргуудые Москвагай Санкт-Петербургийн, мүн Россин олон хотонуудай библиотекнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр гэмжэдэг, үндэрөөр сэгнэдэг байһан юм.

Юрий Антонович Эрхүүгэй областиин Боохоной районной Үхэр тосхондо 1928 оной апрелин 11-дэ түрэнһэн бэлэй. Хара хирээгэй хаагалһан хүрөөтэ тэдэ жэлнүүдтэ түрэлхидынь хамалганда орожо, тэдэнэй үхибүүд ехэтэ зобоһон бэлэй. Юра багаһаа бэрхээр һуража, дунда һургуулиаа эрхимээр дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр, Москвагай библиотечнэ институтта ороо һэн. һурахадаашье бэрхэ, эдэбхи үүсхэлтэй, эмхидхэхы шадабаритай Юрий Хараев оюутадай эрдэмэй бүлгэмэй урдаа хараха гэшүүниинь болоһон байдаг. Тус бүлгэмэй гэшүүд хизаар ороноо, библиографин асуудалнуудые шэнжэлжэ, энэ асуудалнуудаар тодорхой хэмжээнүүдые абыхые оролдодог байһан юм. Тэрэ 1960 ондо институттаа эрхимээр дүүргээд, бүхы наһаяа Горькийн нэрэмжэтэ республиканска номой сантай хуби заяагаа батаар холбоһон байна.

Буряад республикынгаа хүн зоние эрдэмэй эхин - номоор аша туһатайгаар хангаха, арад түмэнэй дунда номой сангай үүргые улам дээшлүүлжэ хэрэгтэ залуу хүтэлбэрилэгшэ түрүүшынгээ үдэрһөө анхаралаа табиһан юм.

наһанһаа хүсэлдүүдэг холын хараатай хүтэлбэрилэгшэ Юрий Антонович республикынгаа номой сангые хүтэлбэрилэхэ үедөө ажалын гуримые шэнэдхэн хубилгаа, илангаяа хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэ дүтэ, ойлгосотой болгоһон бэлэй. Юрий Антоновичой үүсхэлээр манай республикада эгээл түрүүн хүдөөгэй ажалшадые номоор хангалгын нэгэ ниитэ гурим байгуулжа, аймагай номой сан бүхэндэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон хүдэлмэрилэгшэдэ туһалха үүргэтэй секторнуудые эмхидхэһэн түүхэтэй.

Эрхим эмхидхэгшэ Юрий Антоновичой библиотекын ажалые үндэһөөрн хубилгаһан энэ гурим СССР орон соогуур үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэжэ эхилһэн гээд, эндэ онсолон тэмдэглэхэ шухала. Энэ гуримай үндэһэн дээрэ колхоз болон совхозуудай түбүүдтэй номой сангуудай дэргэдэ эрдэм болон техникын туйлалтануудые харуулаһан мэдээсэлэй кабинетууд, бюроинууд нээгдэһэн. Хүдөөдэ туйлагдаһан түрүү онол аргуудые орондо мэдээсэлэ зорилготойгоор тусхай бүлэгүүд байгуулагдаа һэн. Тус бүлэгүүдэй ажаада хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, ажалай түрүүшүүл эдэбхитэйгээр хабаадажа, горитой туһаламжа хүргэдэг болоо һэн.

Ная гаран онуудай үеэр Юрий Антонович библиотекын хүдэлмэриие үндэһөөрн хубилгажа, түбэй гуримаар хүдэлгэдэг болгоо һэн. Тэрэнэй энэ түрүү арга республика соомнай үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэжэ, номой сангуудай хүдэлмэриие үндэһөөрн һайжаруулаһан юм. Түбэй гуримаар хүдэлдэг библиотекын дэргэдэ байгуулагдаһан нэгэ ниитэ номой жаса хоморой номин, эрдэм техникын номуудаар ажалшадые гүйсэд һайнаар хангаха хэрэгтэ сэгнэшгүй туһа хүргэһэн байна.

Ажабайдалда бодотоор нэбтэрүүлэгдэһэн онол аргуудайнь гол тэдэнь хэлэгдэбэ. Зүгөөр бэлигтэй хүтэлбэрилэгшэ Юрий Антонович Хараевай ерээдүйн бэрхэшлүүлүүдые нэбтэ хараһан сэсэн мэргэн ударидагша байһан, дэлгэр һайхан сэдхэлтэй эсэгэ мэтэ эрилтэ ехэтэй аха нүхэр байһан. СССР ороной

номой сангуудай хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан, зүблөөнүүдээрэ Буряадай номой сангай директор Юрий Антонович Хараевай онол аргуудай сэгнэшгүй һайн талые онсолон тэмдэглэдэг байһан, мүн ороной библиотекнүүдтэ үргэнөөр бэелүүлэгдэхээр хараалагдаһан юм.

Дэлгүүрэй харилсаануудай түрүүшын шатын ороһон үедэ Юрий Антоновичой энэ арга сэгнэшгүй туһа хүргэһэн байна. Бэлигтэй ударидагша Юрий Антоновичой онол аргууд манай ажалша коллективтэй түүхымнай хуудаһануудые шэмэглээ, баяжуулаһан байна гээд ханахаар байдаг.

Юрий Антоновичой эгээл дуратай ажал номой сангай хизаар ороноо шэнжэлэгдтэй нягта холбоотой һэн. Энэ хүдэлмэриие үндэһөөрн һэргээжэ шадабал, республика соо ажаһууһан үндэһэ яһатад, бэе бэсынгтэ түүхээр, соёлоор, ёһо заншалнуудаар заагагүй һонирхожо эхилхэ гээд, Юрий Антонович батаар этигэдэг байһан. Аха нүхэрэймнай энэ хүсэлын мүнөө бэелүүлэгдэжэ байна гэжэ харахадаа, омогорхон баясахаар юм. Номой сангай эмхидхэлэй хүдэлмэридэ хизаар ороноо шэнжэлэгтэ гол һуури эзэлдэг болонхой.

Бэлиг түгэлдэр хүтэлбэрилэгшэ Юрий Антонович хизаар ороноо шэнжэлэгдэһэн библиографиде ехэхэн хубитаяа оруулаһан габыятай.

Тэрэ библиографическа заабаринуудые зохиһон бэшэхэ хэрэгтэ ехэ оролдолго гаргаһан редактор байһан юм. Юрий Антонович өөрынгөө гол ажалһаа гадуур Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой болон искуствын академиин библиотековедениин кафедрин доцентээр хүдэлмэрилхэдөө, оюутадые «библиотекарь - хизаар ороноо шэнжэлэгшэ» гэхэн мэргэжэлдэ һургаха хэрэгтэ ехэ оролдолго үүсхэл гаргаһан габыятай.

Юрий Антоновичой эрдэм шэнжэлэгдэһэн олохон хүдэлмэринүүд бодото баримтануудтай тула эрдэмтэдэй зүгһөө үндэр сэгнэлтэдэ хүртэдэг байһан. Тэрэ библиотекын ажаада зориулагдаһан эрдэмэй олон хүдэлмэринүүдэй автор юм.

Бурханһаа үгтэһэн бэлигтэй, боди сэдхэлтэй эсэгэ, үбгэн эсэгэ, аха нүхэрнай Юрий Антонович мандаа оролдосото ажалай жэшээ харуулжа, даажа байһан хэрэгтэ ёһотой эзэн шэнгээр хандахыемнай һургаһан юм. Энэ заабариены манай номой сангай хүдэлмэрилэгшэд нангинаар сахиха ябадаг.

Хараевай оролдосото ажалынь манай Эхэ орон үндэрөөр сэгнэһэн юм. Тэрэ Буряад Республикын, Россин Федерациин соёлой габыята хүдэлмэрилэгшэ гэхэн хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдтэ хүртэһэн, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденээр, ажалдаа шалгарһан медальнуудаар, Хүндэлэлэй олон тоото грамотануудаар шагнагдаһан габыятай.

Олоной түлөө оролдоһон габыята соёлшон, гэгээрүүлэгшэ байһан Юрий Антоновичой солото хэрэгүүдые манай үндэһэн номой санда хүдэлмэрилжэ эхилһэн залуу үетэн үргэлжэлүүлхэ, баяжуулха гэжэ бата этигэнэбди, найданабди.

О.РЫГЗЕНОВА, Буряад Республикын үндэһэн номой сангай таһагые загша.

Ялас гэмэ бэлиг

Үнэтэ үүсхэлын бэелһээр

(Түгэхэл. Эхинийн 55-дахиа дугаарта).

ДОЛГИН ГЭГЭЭН тухай домоглоо наа: 1897 ондо Адагалигай голдо Хужар-Добо гэж газарта гэгээн мүнхэлэн суутай. Тэрэ үе тухай найруулан дурдаа наа нимэ: **Адагалигай Үндэрнүүдэй үбэртэ, Аажам найхан дободо, Аба Сондоолойн бүлэдэ, Аддартга гэгээн мүнхэлэ, Нохой жэлэй нюурта, Номгон Долгийн хойморто, Гэрьень гороолон ерэнш Галсан Сульгим гэгээн, Сондоол ахайнда морилжо, Сэбэрхэн Дулмаһаа мүнхэлэ, нуури Бодонгуудай хотондо нолонго татан суурхуула.**

«Толоной» «Дунгарай» 1997 оной декабриин 6-най 44 дугаарта бэшгэдэжэ, Буддын шажанай элитэ ажал ябуулагша Жамбал-Доржо Гомбоев 1897 ондо Табтаанайда үгытэй малшанайда түрэнэн юм. Гэбшье мүнөө сагта уг гарбал гансахан эсэгээрэ дамжаха бэшэ, харин түрэнэн, гараһан эхэн мүн ээ мэдэгдэ наа, ушартай ха юм. Эхын талаар шэнжэлбэ нимэ: Оргодойн Сарисан, Сарисанай Илтаба, Итанын Шуургай, Шуургайн Шадан, Шаданай Бужагар, Бужагарай басаганһаа гараһан Жамбал-Доржо хамба лама. Тийхэдээ Шаданай Бужагарай басаган шабартай Шандалийн шадангууд хүхүрэй ха юм даа» гэжэ 1911 оной Цэрэмпилай Дугаржабай хөөрөө хэн. Мүн Агын дасанай гэсхы байһан, һүүлэй үедэ шэрээтэ ламхайн удаа зэргэдэ нууһан Бадма ламхай Шандалей нютагай, Шарайд омогой болоно.

Манай нютагайхид гансал Хужартайн дасанда мүргэдэг бэшэ, харин шүтэдэг, хүзэгдэдэг газарнууд олон байһан гэдэ наһатайшуулай хэлэдэг хэн. Тэдэнэй тоодо:

Үргэн уужам Шандалийн Үлзытэй найхан газарта Үргэл мүргэл хэдэг Үнхэн баригдаһан «Дуган» байгаа.

Даамин дабаа дабажа, Хуһатаа уруудажа буугаад, зүүлэхэн хүндэлэн харгын урдахана монсогорхон толгойн үбэртэ, модоор баригдаһан «Дуган» байһан. Дуган соомнай хүдэд л шүтэдэг бурханууд, бэбшшье үргэл мүргэдэг хабаатай хэрэгсэлнүүд байһан юм. Маагийн дуганда хабар бүхэндэ найман маани хурадаг хэн. Мүн нютагаймнай табан голдо тахидаг обоонууд байһан. Хүлэрэгтэдэ Үлзытын обоо, Шандалда Дулаан хадын обоо, Сагаан хадын Тэбсэгэй обоо, Адагалигта хоёр Үндэрнгийн обоонууд, Жэбхэнэһэндэ Шандантын обоо, Хужартайда Хужартайн булаг шадар хуһан балгаан шэмэгтэй Лусадай обоо, ехэ бэлэдхэлтэйгээр, хүсэтэйгөөр Хужартайн дасанһаа ламанарые залажа, тэхюуддаг хэн гэжэ 1904 оной, Жэбхэнэһэн нютагай үбэгжөөл Цэрэнэй Бадма хөөрэдэг хэн. Мүн Хужартайн бэлшэрэй дэргэдэ юмэ үргэдэг, шүтэдэг байһан гэдэ Хужартайн наһатайшуул хөөрэдэг бэлэй.

Обоо тахилгада бэлдэлгэ, тахилга тухай нютагаймнай хүзэгшэ-номшо, 1910 ондо түрэнэн үбгэн Согтын Бальжинима монгол номһоо оршуулаад, хөөрэдэг бэлэй.

Мүн нютагаймнай зиндаа ехэтэй лама - багшанар тухай элдэб домог түүхэнүүд бии юм.

Мижидон Дугар ахай Гэгээн, мүн наарамба тухай ингэжэ хөөрэдэг хэн: Миний багшага хүүгэд ябаханда, наһатай үбгэд хөөрэлдэдэг бэлэй:

«Гэгээн тухай - энэ хүн тухай тон бага юмэ мэдэхэ байнаб. Юундэб гэхэдэ, миний бага байханда, нютагтаа байгаагүй - Хитад орондо гэгээнүүдэй байдаг «Лавран» гэжэ ехэ дасанда хуража байһан юм.

Тийгэбшье манайхи Хужар-Дободо Долгиин баабайтанаар хүршэлөөбди. Гэгээнэй гэртэй айлшалжа ерэхэдэнь, эжыгээ дахажа ябаад, хоёр дахин адиста хүртэһэнөө

хоёрто мэдэгдэхэ ушартай хэн ха. Бэһнэгэй удха нимшүү хэн: Советскэ Союзай бүхы гүрэнүүдээр элдэб аргаар тараад байһан эмигрант-нуудые энэдоронь асаруулжа, тусхай колонинуудта нарин хатуу бүридхэл доно табиха бариха. Иимэ хатуу захиралтын үндэһөөр Долгиин гэгээн Шэнхэнэһээ Нэршүүгэй колонида асарагдаад байһанаа, уушханай ханядаар үбдэжэ, наһа бараһан гэхэ».

Жэжэд Данжанай гэгшэ Сүүгэлэй Ганжарбын багша байһан. Тийгээд Энзон гэгшэ үндэр нэрэ

хуража байһан хүүгэдэй бэлигтэени, гайхажа ошолоно юм.

Нютагаймнай зон обоо бурханаа ехэл хүзэгтэй тахидаг, залуушуулан аха зах зонойнгоо үгэ, заабар, хүндэлдэг, арбан хара нүгэл гэшыг усадхан ябахые оролдодог юм. Тиймэһээ олзотой, үлзы найхан оршожо байдаг нютаг даа.

Джарун Хашорой субаргын ехэ шүтөөнэй удха шанарые нютагаймнай зон ойлогжо, ерээдүйн сагта үхибүүдэйнгээ байдалай, амгалан тайбанай, энэрхы найхан сэдхэхэлэй, буян бурхан мандуулын түлөө баригдажа байһан субаргада шадхаа зэргээрээ туһалха гэжэ хэлсээд, бага ехэшье наань, үргэл суглуулжа, Хэжэнгэ ороободи. Пенсидэ байдаг наятай наһатай Батоцүрэнэй Дулмажаб мянган, Ракшаагай Ахамажаб 3 мянган, манай нютагай Агын дасанда хуудаг Лошон ламхай 10 мянган тухэриг үргөө хэн. Хамта дээрээ 202 үрхэтэ айл 1500 халуун амин зон 165 мянган тухэриг суглуулһан байна. Манай акционернэ бүлгэм 25 мянган тухэриг үргөө бэлэй.

Хамтадаа нютагайхиднай 310 мянган тухэриг үргэбэ. Манай нютагайхид: Ракшаагай Ахамажаб, Тэхын Долгор, Галсанай Галина, Жамбалдоржын Галина, Дамдин-жабай Хандажаб, Дэмбэрэлэй Батор гэжэ мэтын олон хүзэгшэд «Бадан Жалсан» табан үнгын торгоор гоёжо оёһон, тэрэниие субаргада бэлгэдэбди. Мүн 1997 онһоо хойшо хүзэгшэ наһатайшуулай, мүн залуушуулай хабаадалгатайгаар Мүнхэ-Зула бадарагданхай.

Манай Шандалей нютагаһаа урданшье, мүнөөшье дээдэ зэргын эрдэмтэй ламанар олон байһан, тэдэнэй дундаһаа дасангуудай шэрээтээр һунгагданан, хүдэлхэн ламанар: Долгиин гэгээн Гүнэйн дасанай шэрээтэ байһанаа урагшаа гараһан, Агын дасанай шэрээтээр Галданай Галсан-Шойдог хүдэлхэн, Балданай лама Агын дасанай гэсхы байһан гэхэ мэтэ. Хужартайн дасанда Бадмын Найдан һүүлшын шэрээтэ байһан.

Мүн Шандалей нютагаймнай алдар суу мүнөө алдагдаагүй, аргагүй үргэмжэдэ орожо, хин мориннай ходоодо һэргэнхэй, одо заямнай үдэр бүри дээшээ. Бурханда шүтэһэдэгхэ бүри олооржо байна.

Иимэ хүүбүүдэй нэгэн Агын дасанай шэрээтэ Бадма ламхай болоно. 2000 оной январин 23-да шэрээтээр һунгагданан, Бадма ламхайн омог, уг гарбал Шандалей нютагта юм. Өөрөө 1968 ондо Урда-Ага нютагта түрэнэншье наа, уг гарбалайны нютаг Шандалей юм.

Хүлэрэгтын Үлзытын обоогой зүүн хажууда Жамсаранай Сэбэгэй бүлэдэ хоёр хүүбүүд түрэнэн, үндэлхэн. Ахасараниинь Эсэрын дайнда хабаадажа бусаагүй. 1929 оной шорой Могой жэлдэ түрэнэн хоёрдохон хүүбүүнийн Дашагалсан багшага, гүлмэршэг наһандаа үншэржэ, хүндэ хушэрье, халуун хүйтэниие үзэлхэн, аха дүү түрэлхидөөрөө ябажал, Эсэрын дайнай үедэ үхибүүдэй хэдэ ажалые хээд ээ ябсалһан байха.

Тийгээд Эсэрын дайнай дүүрхэ үедэ зоной байдаг хүндэ хушэр, хоохон нойтон саг болоо бэлэй. Энэ хатуу сагта Лубсан абгана түхэжэ, Урда-Ага ошоод нютагтажа, Баруун-Хуурай нютагай аригуун уяхан заглай Аюушын Цэрэгмаатай ханилжа, айлай зэргэ айл боложо, зоной зэргэ зон боложо, аба, эжынгээ ашата буянгаар угаа үргэлжэлүүлжэ, 9 хүгэдтэй боложо, түбхинэжэ, али тэгшэ аажам ажаһууһан намтартай.

Дашагалсанай одон хүүбүүн Бадма ламхай гуша наһандаа Энхэдхэй Гомон дасанда рабжамба гэгшэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

Буддын шажанай номнолой гол удхань юун бэ гэхэдэ, хүн амитгание эгүүридын зоболонһоо сүлөөлэн гаргажа, жаргалта байдалда оруулха гэшэ шажанай номноло болоно. Ушар имэһээ Буддын шажанай номноло, Ази түбйин олон арадуудай дунда хоёр хахад мянган жэлэй турша соо элирэнгүй, бадарһаар зандаа. Шажан 18 гүрэндэ Буддын шажан дэлгэрэнхэй, шүтэдэгэ байна - эдэ орондуудар нэгэ миллиардаа дээшэ зон Буддын шажанда шүтэдэг байна.

Ум маани бадмэ хум!
Юндэн РАДНАЕВ, дайнай ба ажалай ветеран. Бата-Мүнхэ ЖИГЖИТОВ, журналист.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): багжа Гомбожабай Гончик, Лошон лама, Агын дасанай мүнөөнэй шэрээтэ - рабжамба Бадма ламхай.

ШҮТЭДЭГ ХОЁР ЧУЛАТАЙ, ТАХИДАГ ТАБАА ОБООТОЙ

һананаб. Нэгэ ерэхэдэнь, эжымин залажа, гэртэ оруулаа хэн.

Тийгээд ингэжэ хөөрэдэг хэн: «Миний залуу ябаханда, Хужар-Дободо нэгэтэ хабар Долгиин баабайнда 3 лама орожо ерээ хэн. Тэдэ ламанарые Бадмын Мээлэйн (Гүдэбдоржо), Жамбалай Мижитдоржо (Шобой) дахуулжа ерэлсээ хэн. Тэрэ үедэ Долгиин баабайн абгай хүнгэрхэ болоһон, харадаа хүрэнэ байгаа хэн ха. «Ерэгшэ ламанарай нэгэн монгол хэлэтэй, нүгөө хоёрын түбэд хэлэтэйнүүд байгаа».

Тэдэнэй Хитадай Лавран гэжэ суутай болоһон гэгээнүүдэй байдаг дасанһаа ерэнш ламанар хэн ха. Тэдэнэр ингэжэ хэлэһэн ха:

«Манай Лавранда гэгээнүүдэй дундаһаа 18-дахин гэгээн наһа барахандаа, Ара-Халхын юрын буряад айда тды наһатай, тиймэ жэлтэй, тиймэ харада түрэхэб гэжэ алта набадаа хэлэһэн байгаа. Тиймэ тула тэрэ хүниие бэдэржэ, Лавранһаа ерээбди гэжэ хэн ха. Тэдэнэр Үэөөн, Алхана, Табтаанай, Зүдхэли нютагуудаар хүнгэрхэеэ байһан эхэнэрнүүдые бэдэрхэдэнь, наһаниинь, жэлын, харань таарахагүй байгаа. Тэдэ ламанар Шандалей орожо, Адагалигай айлануудаар хурагалжа ябатараа, Гүдэбдоржо Мижитдоржо хоёртой дайралдаад хурахадань, тэдэ хоёрын Долгиин баабайнда дахуулжа асарһан юм.

Ингэжэ ябаһан хэрэгээ ойлуулаад, абажа ябаһан ном судараа гаргажа харахадань, Долгиин баабайн абгайн наһан, жэл, хара, гэр бүлын байдал тон зүбөөр тудалдахадань, тэдэ ламанар айтхаттар ехээр баясажа, хүхижэ, бурхан тээшэ хаража мүргөөд, наманшалаад, һүүлээрнь манай ябаһан хэрэг тон зүбөөр бүтэбэ гэжэ монгол хэлтэй ламань хэлэһэн гэхэ.

Гэгээнэй мүнхэлэхэдэ, ямар лама найжаны боложо, хүн болгохо гэшэб гэгшэн асуудал гараһан байгаа.

Агын дасан ошожо, эмшэ багшаһаа абарал эрнэхэдэнь, Алханада Рэгзэн бүтэлшэ гэжэ ехэ номшо лама байна, тэрэниие найжа болгогты гэжэ абарал буулгаһан ха. Тийхэдэнь Алхана уулада (бүтэлдэ) бисагданда хуужа байһан ламада гэгээнэй найжа болохы даалгаад, долоо наһатай болоходонь, хэдэн нүхэдтэй хамта Лавран абаашажа, 18-тай болоторынь хургаад, гэртэнь асаржа, айлшалуулаа хэн ха. Сульгим-Жамса Агын дасанда «Жүдэй» дасанай шэрээтэ байһан, мүн Гүнэйн дасанда шэрээтээр һууһан, һүүлдэ энэл дасанһаа тушаалгаһан юм».

ЦЭРЭНЭЙ БАДМЫН ХӨӨРӨННӨӨ: Лавранда олон жэлдэ хуража, наарамба зэргэтэй болоһон ехэ лама байгаа. Үнэнхыдөө тиймэл байгаа,

эрдэмтэ Г-Ж Цыбиков бэшэнэн юм: «наарамба - энэмнай манайхар академик болоно». «Гэбшэ, наарамба, габжанар» гэбшэ гэжэ эрдэмэй зэргэ цанидай түрүүшын дүрбэн бүлэгны ба Винаятай нэрэ солодо тааралдаха хубинень шудалан үзэһэн ламада олгододог. Иимэ зэргэтэй лама цанит шудалагын асуудалнуудаар болодог үгэ булаадаанда оролсохо эрхэтэй.

Шойрын дасанда (ондоогоор «Цанит дасан» гэжэ нэртэй) Буддын шажание ба гүн ухаан шудалан үзэдэг байгаа. Эндэ үзэгдэдэг зүйлнүүд гэбэл, гносеологи гэхэ гү, али хүнэй юмэ мэдэлгын уг узуур, арга боломжонууд ба хилэ хизаар тухай эрдэм (санскридаар - прамана) болоно.

«наарамба» гэжэ зэргэ һүлдэ тэмдэг шудалан үзэдэг «АКПА» гэжэ дасангуудта олгогдодог юм. Манай Сүүгэлдасан 1831 ондо бодхоогдон байгаа. Буряад дасангуудаһаа эгэл эгэл дасанда түрүүшынхээ Буддын шажанай гүн ухаанай ноомууд шудалан үзэгдэжэ, барлан хэблэгдэжэ эхилһэн байгаа. Эндэ 1845 онһоо хойшо шойрын хургуули (ондоогоор «Цанит факультет») хүдэлжэ эхилһэн байгаа.

Манай нютагай наарамба багша Золтын Хаймчиг Лавранда дээдэ хургуули дүүргэжэ, дээдэ нэрэ зэргэ абаад, нютагаа арюудажа, зоноо элдэб аюулаа абарһан багшамнай байһан гэшэ. Шандалейн голдо зуу гаран жэлэй саана тарихан шэнхэн модоһын баглайжа ой шэнги байдаг хэн; хамтын ажалай тогтожо эхилһэнхээ хойшо үсөөржэ эхилһэн, зарим модоһын үндэһөөрн сабиһан тэмдэгүүд байдаг юм.

Һүүлэй үедэ, мүнөөшье хараад үзөө наамнай, хэндэшье хэрэггүй, орхисооной үмхиржэ байһан үсөөхэн модон үлэһхэй. Нютагай зон анхаржа, ажаллажа шадаагүй байһан гэшэбди. Тэндэхи гоё найхан байра байдалынь хандаргадһан юм.

Тон һүүлэй үедэ наарамба багша һонгинтын аршаанай бэлшэрэй үбэртэ тэбсэг дээрэ хоёр байшан барюулжа, хуугаа бэлэй. Баруун гэртэнь өөрөө, зүүн гэртэнь шабинь - монгол Түгжэ лама байдаг хэн.

наарамба багшын һүүлэй үеин байдал ехэл хүндэхэн, 1919 - 1920 онуудай хүлгөөн, үймөөнэй үедэ хуулийн зүгһөө хашагданан, хайрагданан юм.

Долгиин гэгээнэй һүүлшын ябадал тухай бүхы ажал хэхэ сагтаа хэдэн райондо милицийн хэргэ ябаһан Доржын Эрдэнийн дөрөөнһөө:

«1945 ондо Эсэрын дайнай дүүрэмсээр, Дээдын зургаанһаа нууса бэшгүүд милицийн зургаануудта ерэнш, энэ бэшгэ гансал милицийн начальник КГБ

Понедельник, 28

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

- 7.00 ТЕЛЕКАНАЛ «ДОБРОЕ УТРО»
10.00 НОВОСТИ
10.15 ДЖОН ГУДМЭН В ПРИКЛЮЧЕНЧЕСКОМ ФИЛЬМЕ «ВОРИШКИ»
11.50 СМАК
12.10 «ФАБРИКА ЗВЕЗД-2»
12.40 СЛЕДСТВИЕ ВЕДЕТ КОЛОБКОВ
13.00 НОВОСТИ
13.15 ЖАН ГАБЕН И АЛЕН ДЕЛОН В КРИМИНАЛЬНОЙ ДРАМЕ «ДВОЕ В ГОРОДЕ»
15.10 «НЕПУТЕВЫЕ ЗАМЕТКИ»
15.30 ДОКУМЕНТАЛЬНЫЙ ДЕТЕКТИВ. «НЕ СТРЕЛЯЙ, ДЯДЯ ЛЕША!». ДЕЛО 1999 ГОДА
16.00 НОВОСТИ
16.15 СОЛДАТЫ СВОБОДЫ: «ВОСТАВШАЯ ВАРШАВА»
17.10 ДОКУМЕНТАЛЬНЫЙ СЕРИАЛ «ДИКИЕ ШТУЧКИ»
17.25 «ФАБРИКА ЗВЕЗД-2»
17.55 «БОЛЬШАЯ СТИРКА»
19.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
19.25 «ШУТКА ЗА ШУТКОЙ»
20.00 ЖДИ МЕНЯ
21.00 «КТО ХОЧЕТ СТАТЬ МИЛЛИОНЕРОМ?»
22.00 ВРЕМЯ
22.35 «ПОСЛЕДНИЙ ГЕРОЙ-3». ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНАЯ ПЕРЕДАЧА ДОКУМЕНТАЛЬНЫЙ ЦИКЛ «ЗВЕЗДНЫЙ ОТРЯД». ФИЛЬМ 6-Й ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЙ НОЧНОЕ «ВРЕМЯ»
00.50 «ФАБРИКА ЗВЕЗД-2»
01.05 «ДВЕ ДУШИ ОДНОГО ТЕЛА»
01.35 «РУССКИЙ ЭКСТРИМ»
02.05 РЕАЛЬНАЯ МУЗЫКА

«Россия»

- 07.45 - 10.45 «ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!»
08.00 08.30, 09.00, 09.30, 10.00, 10.30 ВЕСТИ
08.15, 08.45, 09.15, 09.45 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА
10.15 ДЕЛОВОЕ ВРЕМЯ «РОССИЯ»
10.45 Х/Ф «САБРИНА» (США)
13.00 ВЕСТИ
13.20 «КОРОТКОЕ ЗАМЫКАНИЕ». ТОК-ШОУ ФЕДОРА ПАВЛОВА-АНДРЕЕВИЧА
14.20 «В ГОРОДКЕ»
14.30 ВЕСТИ НЕДЕЛИ
15.30 ДЕТСКОЕ ВРЕМЯ М/Ф РЕК-ТАЙМ - ВРЕМЯ ВАШЕЙ РЕКЛАМЫ!
15.45 «БЕЛЫЙ МЕСЯЦ» ПРЕДСТАВЛЯЕТ «В ПЕСНЕ - ДУША НАРОДА»
16.00 ВЕСТИ
16.20 «ЧТО ХОЧЕТ ЖЕНЩИНА». ТОК-ШОУ ЕЛЕНА ЯКОВЛЕВОЙ
17.10 Т/С «ТРОЕ ПРОТИВ ВСЕХ-2»
18.15 «ЧЕСТНЫЙ ДЕТЕКТИВ». АВТОРСКАЯ ПРОГРАММА ЭДУАРДА ПЕТРОВА
18.45 «ЭКСПЕРТИЗА»
19.00 ВЕСТИ
19.20 «БАЙГАЛ». ИНФ. ПРОГРАММА ПРОГНОЗ ПОГОДЫ И РЕК-ТАЙМ - ВРЕМЯ ВАШЕЙ РЕКЛАМЫ!
19.40 «БУРЯД ОРОН». ХУДОЖЕСТВЕННО-ПУБЛИЦИСТИЧЕСКАЯ ПРОГРАММА ПАМЯТИ МАСТЕРА. НАРОДНЫЙ ХУДОЖНИК РОССИИ ДАШИ-НИМА ДУГАРОВ
20.10 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
20.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ

- 20.50 «РОССИЯ»
21.50 «КОМИССАР РЕКС». Т/С
22.00 ВЕСТИ
22.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
22.40 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ РЕК-ТАЙМ - ВРЕМЯ ВАШЕЙ РЕКЛАМЫ!
22.50 «СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ»
22.55 Х/Ф «ЗИМНЯЯ ВИШНЯ»
00.50 ВЕЧЕРНИЙ СЕАНС. ПРЕМИЯ «ОСКАР». «ПРИЗРАК И ТЬМА»
03.00 «ФУТБОЛ РОССИИ». СПОРТИВНАЯ ПРОГРАММА
03.30 «ДОРОЖНЫЙ ПАТРУЛЬ»
03.45 НОЧНОЙ СЕАНС. ЭЛВИС ПРЕСЛИ В МУЗ. КОМЕДИИ «ВЕСЕЛЬЕ В АКАПУЛЬКО» (США)
05.30 КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС» НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ
06.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
07.00 ВЕСТИ
07.15 КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС» НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ

Тивиком

- 07.00 ШКОЛЬНОЕ ТВ
07.30 «ЛОСК». ПОГОДА. ГОРОСКОП
07.55 FOX KIDS НА REN TV. «ПАУЭР РЕЙНДЖЕРС, ИЛИ МОГУЧИЕ РЕЙНДЖЕРЫ»
08.20 FOX KIDS НА REN TV. М/С «ДЖИМ БАТТОН»
08.50 FOX KIDS НА REN TV. М/С «НОВЫЙ ЭКШЕНМЕН»
09.15 «БОЛЬШИЕ ДЕНЬГИ»
10.15 «КИНО»: «ГЛАДИАТОР»
12.25 «ВОЕННАЯ ТАЙНА»
13.00 «ДИАЛОГ СО ВСЕМ МИРОМ». Д/Ф
13.30 «ВИНО ЛЮБВИ». ТЕЛЕНОВЕЛЛА
14.25 «НАРОД ПРОТИВ». ТЕЛЕИГРА
14.55 «FM И РЕБЯТА». КОМЕДИЙНЫЙ СЕРИАЛ
15.30 «ЛОСК». ПОГОДА. ГОРОСКОП
15.50 «ГРАНИЦА. ТАЕЖНЫЙ РОМАН». ТЕЛЕСЕРИАЛ
17.00 FOX KIDS НА REN TV. М/С «НОВЫЙ ЭКШЕНМЕН»
17.25 М/С «ДЖИМ БАТТОН»
17.55 М/С «ПАУЭР РЕЙНДЖЕРС, ИЛИ МОГУЧИЕ РЕЙНДЖЕРЫ»
18.20 «БИТЛБОРГИ». ТЕЛЕСЕРИАЛ
18.50 «НАЧАЛЬНИК КАРУСЕЛЕЙ». КОМЕДИЙНЫЙ СЕРИАЛ
20.00 ПОГОДА. ГОРОСКОП
20.10 «ЛОСК».

- 20.15 МУЗЫКАЛЬНЫЕ ПОЗДРАВЛЕНИЯ
20.55 «ФУТУРАМА». М/С
21.20 «ГРАНИЦА. ТАЕЖНЫЙ РОМАН». СЕРИАЛ
22.30 «24». ПОГОДА. ГОРОСКОП
22.55 ЛОСК
23.05 «КИНО»: ФИЛЬМ УЖАСОВ «КОМОДО - ОСТРОВ СТРАХА»
01.05 «24»

Ариг Ус

- 08.00 СВОБОДНОЕ ВРЕМЯ. ПОГОДА
08.30 ЖИЗНЬ БЕЗ РИСКА
08.35 М/Ф «ЧУЖОЙ ГОЛОС»
08.45 ФОРМУЛА УСПЕХА
08.55 ВНЕ ЗАКОНА
09.25 ТО, ЧТО НАДО
09.40 Х/Ф «ОДИН ИЗ НАС»
11.35 ХВОСТ КОМЕТЫ: НАТАЛЬЯ БЕСТЕМЬЯНОВА И ИГОРЬ БОРИН
12.25 МУЗЫКА НА КАНАЛЕ
12.30 НОВОСТИ
12.35 МЕСТО ПЕЧАТИ
12.45 АБС
12.50 НАЗЛО
13.00 НОВОСТИ. СПОРТ. ПОГОДА
13.15 Х/Ф «ДЕРЕВО РУМЯНЦЕВА»
17.00 ПЕРЕРЫВ ДО 17.00
17.00 НОВОСТИ
17.25 М/С «ГАРФИЛД И ЕГО ДРУЗЬЯ»
17.50 ПОБЕДОНОСНЫЙ ГОЛОС ВЕРУЮЩЕГО
18.20 МУЗ. ПОДАРОК
18.55 ЖИЗНЬ БЕЗ РИСКА
19.00 «НОВОЕ РАССЛЕДОВАНИЕ» С.Н. НИКОЛАЕВЫМ
20.00 НОВОСТИ
20.25 ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС. ПОГОДА
20.50 ФОРМУЛА УСПЕХА
21.00 ПАМЯТИ А. ЛЕБЕДЯ. ФИЛЬМ С. СОРОКИНОЙ «ЛЕБЕДЬ»
22.10 «ПЕСТРАЯ ЛЕНТА»: АЛЕКСАНДР ДЕМЬЯНЕНКО
23.05 ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС. ПОГОДА
23.30 Х/Ф «ЗНАМЕНИТЫЙ ПАПАРАЦЦО»

СТС - «БАЙКАЛ»

- 17.00 Т/С «ЛУЧШИЕ»
18.00 Т/С «ДРУЗЬЯ»
18.30 «НОВАЯ СЕМЕЙКА АДДАМС»
19.00 ТОК-ШОУ «ДЕВИЧЬИ СЛЕЗЫ»
20.00 ОСТОРОЖНО, МОДЕРН-2!
20.30 КОМЕДИЯ НА СТС: «АЛЬФ»

- 21.00 «ЗАЧАРОВАННЫЕ». Т/С
22.00 КИНО НА СТС: «ЗОНА ПРЕСТУПНОСТИ»
00.30 ДЕТАЛИ
01.00 «ЗАКОН И ПОРЯДОК. ПРЕСТУПНОЕ НАМЕРЕНИЕ»

НТВ

- 07.00 УТРО НА НТВ
09.45 ГАНГСТЕРСКИЙ СЕРИАЛ «КЛИАН СОПРАНО» (США)
11.00 «СЕГОДНЯ УТРОМ»
11.15 ПОГОДА НА ЗАВТРА
11.20 «ЭКСТРЕМАЛЬНЫЙ КОНТАКТ. МОРСКОЙ МАМОНТ»
12.00 «СЕГОДНЯ»
12.05 НАДЕЖДА РУМЯНЦЕВА В ПРОГРАММЕ ПАВЛА ЛОБКОВА «РАСТИТЕЛЬНАЯ ЖИЗНЬ»
12.35 «ВЫ БУДЕТЕ СМЕЯТЬСЯ!»
13.00 «СЕГОДНЯ»
13.05 ДЕТЕКТИВ «СЫЩИКИ-2. ВСЫШКА»
15.00, 16.00, 17.00 «СЕГОДНЯ»
15.05 НЕЛЛИ КОБЗОН. «ЖЕНСКИЙ ВЗГЛЯД» ОКСАНЫ ПУШКИНОЙ
15.35 ДЕТЕКТИВ «ОНА НАПИСАЛА УБИЙСТВО» (США)
16.35 «ЭТО МОДНОЕ СЛОВО: ХАРИЗМА». ТОК-ШОУ «ПРИНЦИП ДОМИНО»
18.00, 19.00 «СЕГОДНЯ»
18.05 ДЕТСКОЕ ВРЕМЯ. М/Ф
18.20 ГОРОСКОП
18.25 «ОТТИНИСЬ». ПРОГРАММА ДЛЯ МОЛОДЕЖИ
18.50 О ВРЕМЕНИ И О СЕБЕ. ЭКСКЛЮЗИВ
19.20 «ВНИМАНИЕ: РОЗЫСК! ОПАСНЫЙ СВИДЕТЕЛЬ»
20.00 «СЕГОДНЯ»
20.40 АЛЕКСЕЙ НИЛОВ, СЕРГЕЙ СЕЛИН И ЮРИЙ КУЗНЕЦОВ В Т/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ. КОРОЛЕВА КРАСОТЫ»
21.45 ЕВГЕНИЙ СИДИХИН, АЛЕКСАНДР ДОМОГАРОВ И ЛЕВ БОРИСОВ В СЕРИАЛЕ «БАНДИТСКИЙ ПЕТЕРБУРГ. ЖУРНАЛИСТ», 5 СЕРИЯ
23.00 «СЕГОДНЯ ВЕЧЕРОМ»
23.40 МОДНЫЙ СЕРИАЛ «СЕКС В БОЛЬШОМ ГОРОДЕ» (США)
00.25 К 300-ЛЕТИЮ САНКТ-ПЕТЕРБУРГА. ПРОЕКТ Л. ПАРФЕНОВА «РОССИЙСКАЯ ИМПЕРИЯ. ПЕТР ПЕРВЫЙ»
01.35 ГОРДОН

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-62-62 •

Вторник, 29

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

- 07.00 ТЕЛЕКАНАЛ «ДОБРОЕ УТРО»
10.00 НОВОСТИ
10.15 «ЗЕМЛЯ ЛЮБВИ. ЗЕМЛЯ НАДЕЖДЫ». СЕРИАЛ
11.05 МИСС МАРПЛ В ДЕТЕКТИВЕ АГАТЫ КРИСТИ «КАРМАН. ПОЛНЫЙ РЖИ». ЧАСТЬ 1-Я
12.05 «ФАБРИКА ЗВЕЗД-2»
12.35 ДИСНЕЙ-КЛУБ: «ЛЛОЙД В КОСМОСЕ»
13.00 НОВОСТИ
13.15 Х/Ф «ВОЙНА НА ЗАПАДНОМ НАПРАВЛЕНИИ». 1-Я СЕРИЯ
14.45 «НЕПУТЕВЫЕ ЗАМЕТКИ»
15.00 «ДВЕ ДУШИ ОДНОГО ТЕЛА»
15.30 РУССКИЙ ЭКСТРИМ»
16.00 НОВОСТИ
16.15 СОЛДАТЫ СВОБОДЫ: «ЮЖНЫЙ УЗЕЛ»
17.05 ДОКУМЕНТАЛЬНЫЙ СЕРИАЛ «ДИКИЕ ШТУЧКИ»
17.25 «ФАБРИКА ЗВЕЗД-2»
17.55 «БОЛЬШАЯ СТИРКА»
19.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
19.25 «САМИ СУСАМИ»
20.00 «ЗЕМЛЯ ЛЮБВИ. ЗЕМЛЯ НАДЕЖДЫ». СЕРИАЛ
21.00 «ОСНОВНОЙ ИНСТИНКТ». ТОК-ШОУ С ВЕТЕРИНАРОМ СЕРОКИНОЙ
22.00 ВРЕМЯ
22.40 ПРЕМЬЕРА. ЗАБЮЖИ КОМЕДИЯ «УБИЙНЫЙ ФУТБОЛ»
00.15 «ФАБРИКА ЗВЕЗД-2»
00.30 НОЧНОЕ «ВРЕМЯ»
00.55 «ПОДВОДНЫЙ МИР АНДРЕА МАКАРЕВИЧА»
01.25 «ИСКАТЕЛИ». «КАМЕННЫЙ ПРИЗРАК»
01.55 ЧЕМПИОН ПРОКАТА. ЛЖИВАЯ ПРАВДА В КОМЕДИЙНОМ БОЕВИКЕ «ВАНИЛЬНО-КЛУБНИЧНОЕ МОРОЖЕНОЕ»

- 15.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
15.40 РЕК-ТАЙМ - ВРЕМЯ ВАШЕЙ РЕКЛАМЫ!
15.45 ПЕТЕРБУРГ. РУССКИЙ МУЗЕЙ «РОССИЯ»
16.00 ВЕСТИ
16.20 «ЧТО ХОЧЕТ ЖЕНЩИНА». ТОК-ШОУ ЕЛЕНА ЯКОВЛЕВОЙ
17.10 Т/С «ТРОЕ ПРОТИВ ВСЕХ-2»
18.15 «СПЕЦИАЛЬНЫЙ КОРРЕСПОНДЕНТ»
18.45 «ЭКСПЕРТИЗА»
19.00 ВЕСТИ
19.20 «БАЙГАЛ». ИНФ. ПРОГРАММА ПРОГНОЗ ПОГОДЫ И РЕК-ТАЙМ - ВРЕМЯ ВАШЕЙ РЕКЛАМЫ!
19.30 ХУДЖО НЮТАГ
19.40 ЭНЕРГИЯ БУРЯТИИ
19.55 МАТЕРИНСТВО И СПИД. БЫТЬ ИЛИ НЕ БЫТЬ?
20.10 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
20.30 «КОМИССАР РЕКС». Т/С
21.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
22.00 ВЕСТИ
22.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
22.40 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ И РЕК-ТАЙМ - ВРЕМЯ ВАШЕЙ РЕКЛАМЫ!
22.50 «СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ»
22.55 Х/Ф «ЗИМНЯЯ ВИШНЯ-2»
00.55 Х/Ф «ФИЛАДЕЛЬФИЯ» (США)
03.30 «СИНЕМАНИИ»
04.00 «ДОРОЖНЫЙ ПАТРУЛЬ»
04.20 Т/С «ТВИН ПИКС» (США)
05.10 КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС» НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ
06.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
07.00 ВЕСТИ
07.15 КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС» НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ

- 15.30 «ЛОСК». ПОГОДА. ГОРОСКОП
15.50 «ГРАНИЦА. ТАЕЖНЫЙ РОМАН». СЕРИАЛ
17.00 НА REN TV. М/С «НОВЫЙ ЭКШЕНМЕН»
17.25 FOX KIDS НА REN TV. М/С «ДЖИМ БАТТОН»
17.55 FOX KIDS НА REN TV. Т/С «ПАУЭР РЕЙНДЖЕРС, ИЛИ МОГУЧИЕ РЕЙНДЖЕРЫ»
18.20 FOX KIDS НА REN TV: «БИТЛБОРГИ»
18.45 «ВЕСЕЛАЯ КОМПАНИЯ». КОМЕДИЙНЫЙ СЕРИАЛ
20.00 ПОГОДА. ГОРОСКОП
20.10 «ЛОСК»
20.15 МУЗЫКАЛЬНЫЕ ПОЗДРАВЛЕНИЯ
20.40 ПРОГРАММА А. КУШНАРЕВА
20.55 «ФУТУРАМА». М/С
21.20 «ГРАНИЦА. ТАЕЖНЫЙ РОМАН». Т/С
22.30 «24». ПОГОДА. ГОРОСКОП
22.55 «ЛОСК»
23.05 БОЕВИК «ПУТЬ ДРАКОНА»
01.25 «24»

Ариг Ус

- 08.00 ГРАНИ
08.25 ЕСТЬ МНЕНИЕ
08.30 ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС. ПОГОДА
08.50 ЖИЗНЬ БЕЗ РИСКА
09.10 ФИЛЬМ Е. КУРЛЯНДЦЕВОЙ «ВОСПИТАННИКИ ДЕТСКОГО ДОМА»
09.40 ФОРМУЛА УСПЕХА
09.50 МОИ СУМАСШЕДШИЕ ДРУЗЬЯ
10.20 ЛЮБОВНЫЕ ИСТОРИИ
10.50 ВНЕ ЗАКОНА
11.20 СТО ЧУДЕС СВЕТА: «ПАТАГОНИЯ - НЕИЗВЕДАННАЯ ЗЕМЛЯ»
12.25 МУЗЫКА НА КАНАЛЕ
12.30 НОВОСТИ
12.35 ЕСТЬ МНЕНИЕ
12.45 ТУШИТЕ СВЕТ
13.00 НОВОСТИ. СПОРТ. ПОГОДА
13.15 Х/Ф «ФАНФАН-ТЮЛПАН»
17.00 НОВОСТИ
17.25 М/С «ГАРФИЛД И ЕГО ДРУЗЬЯ»
17.50 ПОБЕДОНОСНЫЙ ГОЛОС ВЕРУЮЩЕГО
18.20 МУЗЫКАЛЬНЫЙ ПОДАРОК
18.45 Т/С «ДЕТЕКТИВ НЭШ БРИДЖЕС»: «АНГЕЛ МИЛОСЕРДИЯ»
19.40 СМОТРИТЕ, КТО ПРИШЕЛ
20.00 НОВОСТИ
20.25 ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС. ПОГОДА
20.45 ФОРМУЛА УСПЕХА
21.00 ТК «АРИГ УС» ПРЕДСТАВЛЯЕТ: «ОТКРОВЕНИЕ»
21.25 ЖИЗНЬ БЕЗ РИСКА
21.30 ТО, ЧТО НАДО

ОПТОВО-РОЗНИЧНЫЙ ЦЕНТР «БАЙКАЛ»

Цены действительны с 24 апреля по 1 мая.

- Бельевой трикотаж (детские, взрослые)
Трико х/б г. Москва
Колготки эластик от № 2 до № 8
Колготки х/б, п/ш детские и взрослые
Носки х/б, п/ш, махровые детские и взрослые
Носки эластик, подследники
Туфли мужские классические, спортивные, летние сандалии - 50 моделей
Туфли и обувь женская летняя - 50 моделей
Кроссовки детские и взрослые
Обувь резиновая (сапоги детские, женские, мужские, рабочие, рыбацкие)
Сапоги кирзовые, крем для обуви
Ботинки ОМОН (юфты)
Обувь комнатная детская, женская, мужская
Сапоги суконные детские, женские, мужские
Обувь зимняя, женская, мужская, детская в большом ассортименте

ул. Сахьяновой, 6 «а», ост. «ПОШ», соб. стороны Геолог. института, тел.: 43-43-86, ул. Гагарина, 37, тел.: 26-30-87 (напротив магазина «Юбицея»), ул. Столичная, 1 (машзавод), тел.: 25-10-70. РАБОТАЕМ БЕЗ ВЫХОДНЫХ.

- 21.45 В. ГОСТЮХИН, Н. РУСЛАНОВА В КОМЕДИИ «СВЯТОЙ И ГРЕШНЫЙ». 1 С.
22.50 ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС. ПОГОДА
23.10 «БЕЗ ГАЛСТУКА» С. И. ЗАЙЦЕВОЙ
23.45 ТУШИТЕ СВЕТ
00.00 НОВОСТИ
00.15 СОСТАВ ПРЕСТУПЛЕНИЙ
00.30 ВЫСШИЙ СВЕТ
00.45 БЕЗ ПРОТОКОЛА

СТС - «БАЙКАЛ»

- 17.00 Т/С «ЛУЧШИЕ»
18.00 Т/С «ДРУЗЬЯ»
18.30 «НОВАЯ СЕМЕЙКА АДДАМС»
19.00 ТОК-ШОУ «ДЕВИЧЬИ СЛЕЗЫ»
20.00 ОСТОРОЖНО, МОДЕРН-2!
20.30 КОМЕДИЯ НА СТС: «АЛЬФ»
21.00 «ЗАЧАРОВАННЫЕ». Т/С
22.00 КИНО НА СТС: «ЭТО ВСЕ ОНА»
00.00 ОСТОРОЖНО, МОДЕРН-2!
00.30 ДЕТАЛИ
01.00 «ЗАКОН И ПОРЯДОК. ПРЕСТУПНОЕ НАМЕРЕНИЕ»

НТВ

- 07.00 УТРО НА НТВ
09.55 СЕРИАЛ «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ. КОРОЛЕВА КРАСОТЫ»
11.00 «СЕГОДНЯ УТРОМ»
11.15 ПОГОДА НА ЗАВТРА
11.20 «ВНИМАНИЕ: РОЗЫСК! ДЕРЕВЕНСКИЙ КИЛЛЕР»
12.00 «СЕГОДНЯ»
12.05 «КУЛИНАРНЫЙ ПОЕДИНОК. ЯРКАЯ ПАРОЧКА»

- 13.00 «СЕГОДНЯ»
13.05 МИХАИЛ УЛЬЯНОВ, АДА РОГОВЦЕВА И ИРИНА КУПЧЕНКО В МЕЛОДРАМЕ «ПОДМОСКОВНАЯ ЭЛЕГИЯ»
15.00, 16.00, 17.00 «СЕГОДНЯ»
15.05 «ПУТЕШЕСТВИЯ НАТУРАЛИСТА»
15.35 ДЕТЕКТИВ «ОНА НАПИСАЛА УБИЙСТВО» (США)
16.35 «ВРЕДНЫЕ ПРОДУКТЫ». ТОК-ШОУ «ПРИНЦИП ДОМИНО»
18.00 19.00 «СЕГОДНЯ»
18.05 ДЕТСКОЕ ВРЕМЯ М/Ф
18.20 ГОРОСКОП
18.25 БУРЯТИЯ ПОЭТИЧЕСКАЯ. ЕЛИЗАВЕТА ФОМИНА
18.45 ЧУДО ПОСОЛЬСКОГО МОНАСТЫРЯ
19.05 «ТВОЙ ШАНС». ИНТЕРАКТИВНОЕ ШОУ
19.20 ДОК. ДРАМА «ПРЕСТУПЛЕНИЕ И НАКАЗАНИЕ»
20.00 «СЕГОДНЯ»
20.40 СЕРИАЛ «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ. ТРУБКА ФИРМЫ «ДАНХИЛ»»
21.45 СЕРИАЛ «БАНДИТСКИЙ ПЕТЕРБУРГ. ЖУРНАЛИСТ», 6 СЕРИЯ
23.00 «СЕГОДНЯ ВЕЧЕРОМ»
23.40 МОДНЫЙ СЕРИАЛ «СЕКС В БОЛЬШОМ ГОРОДЕ» (США)
00.30 К 300-ЛЕТИЮ САНКТ-ПЕТЕРБУРГА. ПРОЕКТ Л. ПАРФЕНОВА «РОССИЙСКАЯ ИМПЕРИЯ. ПЕТР ПЕРВЫЙ»
01.45 ГОРДОН
02.40 СЕРИАЛ «ДОКТОР» (США)
03.35 ОКОНЧАНИЕ ТРАНСЛЯЦИИ

Среда, 30

первый канал

7.00 ТЕЛЕКАНАЛ «ДОБРОЕ УТРО»
10.00 НОВОСТИ
10.15 «ЗЕМЛЯ ЛЮБВИ, ЗЕМЛЯ НАДЕЖДЫ».

«Россия»

07.45 - 10.45 «ДОБРОЕ УТРО. РОССИЯ»
08.00, 08.30, 09.00, 09.30, 10.00, 10.30 ВЕСТИ
08.15, 08.45, 09.15 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ.

10.45 «РОССИЯ»
X/Ф «ЗАСТАВА В ГОРАХ»
12.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
13.00 ВЕСТИ
13.20 «В ПОИСКАХ ПРИКЛЮЧЕНИЙ»

Тивиком

07.00 ПОВОДА. ГОРОСКОП
07.10 «ЛОСК»

07.15 ПРОГРАММА А. КУШНАРЕВА
07.30 «БИТЛБОРГИ», ТЕЛЕСЕРИАЛ
07.55 «ПАУЭР РЕЙНДЖЕРС. ИЛИ МОГУЧИЕ РЕЙНДЖЕРЫ»

«Ариг Ус»

08.00 ГРАНИ
08.25 ЕСТЬ МНЕНИЕ
08.30 ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС. ПОГОДА

13.15 ПРИКЛЮЧЕНИЯ ШЕРЛОКА ХОЛМСА И ДОКТОРА ВАТСОНА: «СОБАКА БАСКЕРВИЛЕЙ», 1 С.
17.00 ПЕРЕРЫВ ДО 17.00
17.25 НОВОСТИ
M/С «ГАРФИЛД И ЕГО ДРУЗЬЯ»

СТС - «БАЙКАЛ»

17.00 T/С «ЛУЧШИЕ»
18.00 T/С «ДРУЗЬЯ»
18.30 «НОВАЯ СЕМЕЙКА АДДАМС»
19.00 ТОК-ШОУ «ДЕВИЧЬИ СЛЕЗЫ»

НТВ

07.00 УТРО НА НТВ
09.55 T/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ. ТРУБКА ФИРМЫ «ДАНХИЛ»»
11.00 «СЕГОДНЯ УТРОМ»
11.15 ПОГОДА НА ЗАВТРА

Соль-лизуец
ул. Тулаева, 63.
Тел.: 41-29-87.

- 11.20 ДОК ДРАМА «ПРЕСТУПЛЕНИЕ И НАКАЗАНИЕ»
12.00 «СЕГОДНЯ»
12.05 «КВАРТИРНЫЙ ВОПРОС. ИТАЛЬЯНСКИЙ ПЕЙЗАЖ В ИНТЕРЬЕРЕ»

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-62-62 •

Четверг, 1

первый канал

7.00 НОВОСТИ
07.10 ПРИКЛЮЧЕНЧЕСКИЙ ФИЛЬМ «ТРИ МУШКЕТЕРА». «ПОДВЕСКИ КОРОЛЕВЫ»
09.00 НОВОСТИ
09.10 ПРАЗДНИЧНЫЙ ИНФОРМАЦИОННЫЙ КАНАЛ

«Россия»

08.00 СЕРГЕЙ ЛУКЬЯНОВ, АЛЕКСЕЙ БАТАЛОВ И БОРИС АНДРЕЕВ В ФИЛЬМЕ «БОЛЬШАЯ СЕМЬЯ»

11.25 «ЛЮБИМЫЕ ВИА 70-80-Х»
13.25 НИКОЛАЙ РЫБНИКОВ, ИННА МАКАРОВА, ЛЕВ БОРИСОВ И ЕЛЕНА МАКСИМОВА В ФИЛЬМЕ «ВЫСОТА». 1957 Г.

Тивиком

08.00 ПОВОДА. ГОРОСКОП
08.10 «ЛОСК»
08.15 ПРОГРАММА А. КУШНАРЕВА

10.20 FOX KIDS НА REN TV. M/С «НОВЫЙ ЭКШЕНМЕН»
10.45 СЕМЕЙНОЕ КИНО: «АЛИСА В СТРАНЕ ЧУДЕС» (США)

«Ариг Ус»

09.00 ГРАНИ
09.25 ЕСТЬ МНЕНИЕ
09.30 ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС. ПОГОДА

20.35 С. ТРЕЙСИ, М. РУНИ В КОМЕДИИ «ЭТОТ БЕЗУМНЫЙ, БЕЗУМНЫЙ, БЕЗУМНЫЙ МИР»

СТС - «БАЙКАЛ»

09.00 «УЛИЦА СЕЗАМ»
09.30 «ВОВКА В ТРИДЕВЯТОМ ЦАРСТВЕ», М/Ф
10.00 «ТАБАЛУГА», М/Ф

НТВ

08.00 ДЕТСКОЕ УТРО НА НТВ. «ОСТРОВ СОКРОВИЩ», 1 СЕРИЯ

Advertisement for 'Улан-Удэнский приборостроительный производственный объединение' featuring a woman working with tools and text describing services for gardeners.

Advertisement for 'Соль-лизуец' with a grid of TV program listings including titles like 'СЕГОДНЯ', 'МАЙСКАЯ КОМЕДИЯ', and 'ВОЛГА-ВОЛГА'.

Пятница, 2

первый канал

- 07.00 НОВОСТИ
07.10 ПРИКЛЮЧЕНЧЕСКИЙ ФИЛЬМ «ТРИ МУШКЕТЕРА»...
09.00 НОВОСТИ
09.10 ЗНАМЕНИТАЯ КОМЕДИЯ «ВА-БАНК»...
11.00 НОВОСТИ
11.10 ПЕСНЯ ГОДА. ЧАСТЬ 2-Я
14.30 «ФАБРИКА ЗВЕЗД-2»
15.00 НОВОСТИ (С СУБТИТРАМИ)
15.10 ИТАЛЬЯНСКАЯ ЛЮБОВЬ ЛЕОНИДА ЯРМОЛЬНИКА...
16.50 КВН-2003. ВЫСШАЯ ЛИГА
19.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ (С СУБТИТРАМИ)
19.10 АЛИСА ФРЕЙНДЛИХ И АНДРЕЙ МЯГКОВ...
22.00 ВРЕМЯ
22.30 ПРАЗДНИЧНЫЙ КОНЦЕРТ
00.40 ПРЕМЬЕРА. ТРИЛЛЕР «ДЖИПЕРС КРИПЕРС» (2001 ГОД)
02.25 АЛЕН ДЕЛОН И ЧАРЛЬЗ БРОНСОН...
00.05 АЛЛА ПУГАЧЕВА, ФИЛИПП КИРКОРОВ...
02.30 ДЭРИЛ ХАННА И ВЛАДИМИР МАШКОВ...
05.00 СЕРИАЛ ДЛЯ ПОЛУНОЧНИКОВ. КАЙЛ МАКЛАХЛЕН...
05.50 КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС» НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ
08.00 МАРИНА ЛАДЫНИНА, НИНА ГРЕБЕШКОВА...
09.45 «АСТЕРИКС И КЛЕОПАТРА». МУЛЬТФИЛЬМ (ФРАНЦИЯ)
10.55 «ФИТИЛЬ». ИЗБРАННОЕ

«Россия»

- 08.00 МАРИНА ЛАДЫНИНА, НИНА ГРЕБЕШКОВА...
09.45 «АСТЕРИКС И КЛЕОПАТРА». МУЛЬТФИЛЬМ (ФРАНЦИЯ)
10.55 «ФИТИЛЬ». ИЗБРАННОЕ

- 11.30 «НЕОБЫКНОВЕННЫЙ КОНЦЕРТ»
13.25 НИКОЛАЙ РЫБНИКОВ, НИНА ИВАНОВА...
15.25 «ФИТИЛЬ». ИЗБРАННОЕ
16.00 ВЕСТИ
16.20 РОДНОЕ КИНО. НОННА МОРДЮКОВА...
18.20 ПРЕМЬЕРА. «КУБОК ЮМОРА - 2003»...
19.55 АДРИАНО ЧЕЛЕНТАНО...
22.00 ВЕСТИ
22.25 ОКСАНА АКИНЫШИНА, КАТЯ ГОРИНА...
00.05 АЛЛА ПУГАЧЕВА, ФИЛИПП КИРКОРОВ...
02.30 ДЭРИЛ ХАННА И ВЛАДИМИР МАШКОВ...
05.00 СЕРИАЛ ДЛЯ ПОЛУНОЧНИКОВ. КАЙЛ МАКЛАХЛЕН...
05.50 КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС» НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ

Тивиком

- 07.40 ПОГОДА. ГОРОСКОП
07.50 ЛОСК
07.55 «РАДАР-СПОРТ»
08.30 «БЕЗУМНЫЙ МИР». ДОК. ФИЛЬМ

- 09.30 FOX KIDS НА REN TV. Т/С «БИТЛБОРГИ»
09.55 «ПЛАУЭР РЕЙНДЖЕРС. ИЛИ МОГУЧИЕ РЕЙНДЖЕРЫ»
10.20 FOX KIDS НА REN TV. М/С «НОВЫЙ ЭКШНМЕН»
10.45 «СЕМЕЙНОЕ КИНО»: «АЛИСА В СТРАНЕ ЧУДЕС»
11.45 «КИНО»: «СТОАРТ ЛИТТЛ»
13.50 «НАЧАЛЬНИК КАРУСЕЛЕЙ». КОМЕДИЙНЫЙ СЕРИАЛ
15.00 «КИНО»: «НОВЫЕ ПРИКЛЮЧЕНИЯ НЕУЛОВИМЫХ»
17.00 «КЛАССИКА ЮМОРА»: М.ЖВАНЕЦКИЙ
18.00 «МУЗ. ПОЗДРАВЛЕНИЯ»
18.35 МУЛЬТФИЛЬМЫ
19.00 ПОГОДА «ЛОСК»
19.10 «КИНО»: КОМЕДИЯ «МОКАСИНЫ МАНИТУ»
21.15 «СЕМЬ ДНЕЙ С РУССКОЙ КРАСИВИЦЕЙ», Т/С
22.30 «24». ПОГОДА. «ЛОСК»
23.05 «КИНО»: «ПОЛИЦЕЙСКАЯ ИСТОРИЯ-2»
01.20 ЭРОТИЧЕСКИЙ ФИЛЬМ: «СЕКС-МАТРИЦА»

Ариг Ус

- 09.00 НОВОСТИ. ПОГОДА
09.35 Х/Ф «РАЗНЫЕ СУДЬБЫ»
11.30 ЖИЗНЬ БЕЗ РИСКА
11.35 «ЧУВСТВА». КОНЦЕРТ С. ПЕНКИНА
13.15 Ж. РЕНО В ПРИКЛЮЧЕНЧЕСКОЙ КОМЕДИИ «ЯГУАР»...
15.05 «ПЕСТРАЯ ЛЕНТА»: АЛЕКСАНДР КАЙДАНОВСКИЙ
16.00 НОВОСТИ. ПОГОДА
16.25 Х/Ф «ЗНАХАРЬ», 2 С.

- 17.45 ПОБЕДОНОСНЫЙ ГОЛОС ВЕРУЮЩЕГО
18.15 МУЗЫКАЛЬНЫЙ ПОДАРОК
18.45 М/Ф «КТО ПЕРВЫЙ?»
18.55 ЖИЗНЬ БЕЗ РИСКА
19.00 М/С «ГАРФИЛД И ЕГО ДРУЗЬЯ»
19.25 ЛЮБОВНЫЕ ИСТОРИИ
20.00 НОВОСТИ. ПОГОДА
20.25 У. ПЕТЕРСОН, У. ДЭФОВ ДТЕКТИВЕ «ЖИТЬ И УМЕРЕТЬ В ЛОС-АНДЖЕЛЕСЕ»
22.35 ФОРМУЛА УСПЕХА
22.45 ДАЧНИКИ
23.30 В. АБРИЛЬ В ФИЛЬМЕ ПЕДРО АЛЬМОДОВАРА «КИКА»
01.35 ВЫСШИЙ СВЕТ
01.45 НОВОСТИ

СТС - «Байкал»

- 09.00 «УЛИЦА СЕЗАМ»
09.30 «КЕНТЕРВИЛЬСКОЕ ПРИВИДЕНИЕ», М/Ф
10.00 «ЛАПИШ - МАЛЕНЬКИЙ БАШМАЧНИК», М/Ф
10.30 «ФЛИППЕР И ЛОПАКА», М/Ф
11.00 «ПРОСТО НОРМАН», М/Ф
11.30 «ПУЧЧИНИ», М/Ф
11.45 «НИК И ПЕРРИ», М/Ф
12.00 «ПРИКЛЮЧЕНИЯ БУРАТИНО», 1 С.
13.30 «ПРИКЛЮЧЕНИЯ БУРАТИНО», 2 С.
15.00 СКРЫТАЯ КАМЕРА
16.00 КИНО НА СТС: «ПРОДЕЛКИ БИВЕРА»
18.00 КОМЕДИЯ НА СТС: «АЛЬФ»
18.30 «НОВАЯ СЕМЕЙКА АДДАМС»
18.50 «УБОЙНАЯ СИЛА», Х/Ф
20.00 «САМЫЙ УМНЫЙ». ТЕЛЕИГРА
22.00 КИНО НА СТС: «ВСЕ НАОБОРОТ»
00.00 «СУПЕР!». ШОУ ВАСИЛИЯ СТРЕЛЬНИКОВА
01.00 КИНО НА СТС: «БРИОЛИН»
07.50 ДЕТСКОЕ УТРО НА НТВ. «ОСТРОВ СОКРОВИЩ», 2 СЕРИЯ
09.00 «СЕГОДНЯ»

- 09.05 МАЙСКАЯ КОМЕДИЯ. «ВЕСНА»
10.55 ПОГОДА НА ЗАВТРА
11.00 «СЕГОДНЯ»
11.05 СЕРИАЛ «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ. ТРУН ИЗ ЗООПАРКА»
12.00 «СЕГОДНЯ»
12.05 «КУЛИНАРНЫЙ ПОЕДИНОК. РЫБНЫЙ ДЕНЬ»
13.00 «СЕГОДНЯ»
13.05 «ВСЕ ЖВАНЕЦКИЙ. НОРМАЛЬНО, ПРИГОРИЙ?»
14.05 ЕВГЕНИЙ МАТВЕЕВ И ГАЛИНА ПОЛЬСКИХ В ФИЛЬМЕ «ЛЮБИТЬ ПО-РУССКИ»
16.00 «СЕГОДНЯ»
16.05 СВОЯ ИГРА
17.00. 18.00 «СЕГОДНЯ»
17.20 «ПРОСТО МАРИЯ И ДРУГИЕ». ПРОФЕССИЯ - РЕПОРТЕР
17.45 РОЛАН БЫКОВ, ЛЕВ ДУРОВ И АЛЕКСАНДР БЕЛЯВСКИЙ...
20.00 ФИЛЬМ ВОСПРОИЗВОДИТ ФАКТЫ И СОБЫТИЯ...
20.30 СЕРИАЛ «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ. ЛОВУШКА ДЛЯ «МАМОНТА»
21.30 ПРЕМЬЕРА. КЛАРА ЛУЧКО...
23.25 ПИТЕР ГЭБРИЭЛ...
01.05 ПОЛ НЬЮМЕН...
03.25 ОКОНЧАНИЕ ТРАНСЛЯЦИИ

Отдел рекламы • 21-62-62 •

Суббота, 3

первый канал

- 07.00 НОВОСТИ
07.10 Т/С «КИТАЙСКИЙ СВЯЗНОЙ»
08.00 НОВОСТИ
08.10 Т/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ГЕРКУЛЕСА»
09.00 СЛОВО ПАСТЫРЯ
09.15 ПАН ИЛИ ПРОПАЛ В КОМЕДИИ «ВА-БАНК II, ИЛИ ОТВЕТНЫЙ УДАР»
11.00 НОВОСТИ
11.10 СМАК
11.30 СМЕХОПАНОРАМА ЕВГЕНИЯ ПЕТРОСЯНА
12.10 «ЧТОБЫ ПОМНИЛИ...» АНДРЕЙ РОСТОЦКИЙ
12.50 ПАВЕЛ ЛЮБИМЦЕВ...
13.20 «КОРОЛИ СМЕХА». ЮРИЙ НИКУЛИН...
13.50 УМНИЦЫ И УМНИКИ
14.15 «ЕРАЛАШ»
14.35 ДИСНЕЙ-КЛУБ: «ГЕРКУЛЕС»
15.00 НОВОСТИ (С СУБТИТРАМИ)
15.10 Х/Ф «ВСЕ БУДЕТ ХОРОШО»
17.05 «ПОДВОДНЫЙ МИР АНДРЕЯ МАКАРЕВИЧА»
17.30 ОЛЕГ ГАЗМАНОВ...
19.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
19.10 ПРЕМЬЕРА. «КВН-2003». ПРЕМЬЕР-ЛИГА. ПЕРВАЯ ИГРА СЕЗОНА
21.00 «КТО ХОЧЕТ СТАТЬ МИЛЛИОНЕРОМ?»...
22.00 ВРЕМЯ
22.30 «ФАБРИКА ЗВЕЗД-2»
23.45 ПРЕМЬЕРА. ДЖИН ХЭКМЕН...
01.50 ПОСЛЕДНИЙ ГЕРОЙ НА ОСТРОВЕ ДРАКОНА...
08.00 МИХАИЛ ПУГОВКИН...
09.25 «КИНО-ИСТОРИИ ГЛЕБА СКОРОХОВОДА»
09.35 «ПЯТАЧОК». МУЛЬТФИЛЬМ
09.45 «ДЖУМАНДЖИ». МУЛЬТСЕРИАЛ

«Россия»

- 08.00 МИХАИЛ ПУГОВКИН...
09.25 «КИНО-ИСТОРИИ ГЛЕБА СКОРОХОВОДА»
09.35 «ПЯТАЧОК». МУЛЬТФИЛЬМ
09.45 «ДЖУМАНДЖИ». МУЛЬТСЕРИАЛ

- 10.05 «СТУДИЯ «ЗДОРОВЬЕ»
10.40 «ЗОЛОТОЙ КЛЮЧ»
11.00 «СБОРНАЯ РОССИИ». СПОРТИВНАЯ ПРОГРАММА
11.25 «УТРЕННЯЯ ПОЧТА»
12.00 «ГОРОДОК». ДАЙДЖЕСТ
12.30 «СТО К ОДНОМУ». ТЕЛЕИГРА
13.25 НАДЕЖДА РУМЯНЦЕВА...
15.00 «В ПОИСКАХ ПРИКЛЮЧЕНИЙ»
16.00 ВЕСТИ
16.20 Х/Ф «ХОРОШО СИДИМ!» БГТРК
18.00 УЛГУР
18.15 РЕК-ТАЙМ - ВРЕМЯ ВАШЕЙ РЕКЛАМЫ!
18.25 «МЫ ПРАЗДНУЕМ ГИМНАЗИИ ДЕНЬ ЗАВЕТНЫЙ»...
18.35 «РОДНИК ТЕПЛА». СЕМЕЙНЫЕ. ЕЩЕ ОДИН РАССКАЗ...
19.00 ПРИМИТЕ ПОЗДРАВЛЕНИЯ «РОССИЯ»
20.00 «КОМНАТА СМЕХА»
21.05 «ГОВОРИТ И ПОКАЗЫВАЕТ МИХАИЛ ЗАДОРНОВ»
22.00 ВЕСТИ
22.25 Х/Ф «ЗАХВАТ» (США)
00.30 Х/Ф «ТАЙНЫ ЛОС-АНДЖЕЛЕСА»
03.15 ЧЕМПИОНАТ МИРА ПО АВТОГОНКАМ...
04.25 «ГОРЯЧАЯ ДЕСЯТКА»
05.20 СЕРИАЛ ДЛЯ ПОЛУНОЧНИКОВ. ПРЕМЬЕРА. «КЛОУН»
06.15 КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС» НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ

Тивиком

- 08.20 ПОГОДА. ЛОСК
08.30 «ДИКАЯ ПЛАНЕТА», Д/Ф
09.30 FOX KIDS НА REN TV. «ПИТЕР ПЕН»
10.00 FOX KIDS НА REN TV. «ПИТЕР ПЕН»
10.25 М/С «ХИТКЛИФ»
10.50 «АЛИСА В СТРАНЕ ЧУДЕС», Х/Ф
11.50 «КИНО»: «МОКАСИНЫ МАНИТУ»
13.45 «ВЕСЕЛАЯ КОМПАНИЯ». Т/С К 65-ЛЕТИЮ А. ИНИНА...
14.55 «ОТКУДА БЕЖИТ МОЛОЧНАЯ РЕКА»...
16.55 «ОТКУДА БЕЖИТ МОЛОЧНАЯ РЕКА»...
17.00 «ЛОСК». ПОГОДА

Пластиковые окна
ООО «ФАКЕЛ»
Окна
Подоконники
Москитные сетки
Установка
Отделка
Гостиница «Байкал»
Оф. 104
ул. Смолина 18, оф. 18
тел./факс: 21-29-43
21-80-95
СМР-2С 1-30-02-27-0-771402593-06734-1

- 17.10 «ИЩУ СЕМЬЮ»
17.30 «МУЗ. ПОЗДРАВЛЕНИЯ»
18.00 «ВСЕ ДЛЯ ТЕБЯ»
18.30 «КИНО»: «ДАВАЙ ЗАЙМЕМСЯ ЛЮБОВЬЮ»
21.15 «СЕМЬ ДНЕЙ С РУССКОЙ КРАСИВИЦЕЙ», Т/С
22.25 «ОТКУДА БЕЖИТ МОЛОЧНАЯ РЕКА»...
22.30 «ЛОСК». ПОГОДА. ГОРОСКОП
23.05 «ПРЕМЬЕРА»: «ПОЛИЦЕЙСКАЯ ИСТОРИЯ-3»

Ариг Ус

- 09.00 НОВОСТИ. ПОГОДА
09.35 ФИЛЬМ А. МЕДВЕДЕВА «ИГРА НА БИРЖЕ»
10.00 П. ГЛЕБОВ...
13.15 ФОРМУЛА УСПЕХА
13.25 ЖИЗНЬ БЕЗ РИСКА
13.30 Х/Ф «ТИХИЙ ДОН»...
16.25 ОДНОКАШНИКИ
17.25 ЖИЗНЬ В СЛОВЕ
17.55 МУЗЫКАЛЬНЫЙ ПОДАРОК
18.25 ФОРМУЛА УСПЕХА
18.35 У. БИТТИ, Г. ХОУН...
20.35 ГУРМАН
21.05 ТЕЛЕНГРА «ИСКУШЕНИЕ»
21.35 ФОРМУЛА УСПЕХА. ПОГОДА
21.45 Л. ВЕНТУРА...
23.30 МОИ СУМАСШЕДШИЕ ДРУЗЬЯ
00.00 НОВОСТИ. СПОРТ. ПОГОДА

- 00.35 КОНЦЕРТ ГРУППЫ «ROLLING STONES»...
01.45 ВЫСШИЙ СВЕТ
09.00 «УЛИЦА СЕЗАМ»
09.30 ПРОГРАММА М/Ф: «ПАРОВОЗИК ИЗ РОМАШКОВА»...
10.00 «ТАБАЛУГА», М/Ф
10.30 «ФЛИППЕР И ЛОПАКА», М/Ф
11.00 «АЛЕКС И АЛЕКСИС», М/Ф
11.30 «ПУЧЧИНИ», М/Ф
11.45 «НИК И ПЕРРИ», М/Ф
12.00 «ПРО КРАСНУЮ ШАПОЧКУ»...
13.35 «ПРО КРАСНУЮ ШАПОЧКУ»...
15.00 О.С.П.-СТУДИЯ
16.00 КИНО НА СТС: «ВСЕ НАОБОРОТ»
18.00 КОМЕДИЯ НА СТС: «АЛЬФ»
18.30 «НОВАЯ СЕМЕЙКА АДДАМС»
18.55 «УБОЙНАЯ СИЛА», Х/Ф
20.05 Х/Ф «БОЛЬШОЙ АВТОБУС»
22.00 КИНО НА СТС: «НЯНЬКИ»
00.00 КРЕСЛО
01.00 КИНО НА СТС: «ЛИХОРАДКА В СУББОТУ ВЕЧЕРОМ»
07.50 ДЕТСКОЕ УТРО НА НТВ. «ОСТРОВ СОКРОВИЩ», 3 С., ЗАКЛ.
09.00 «СЕГОДНЯ»

- 09.05 МАЙСКАЯ КОМЕДИЯ. «СЕРДЦА ЧЕТЫРЕХ»
10.35 «ВКУСНЫЕ ИСТОРИИ»
10.55 ПОГОДА НА ЗАВТРА
11.00 «СЕГОДНЯ»
11.05 СЕРИАЛ «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ. ЛОВУШКА ДЛЯ «МАМОНТА»
12.00 «СЕГОДНЯ»
12.05 «КВАРТИРНЫЙ ВОПРОС. ДИСКОТЕКА В ДЕТСКОЙ»
13.00 «СЕГОДНЯ»
13.05 «ВСЕ ЖВАНЕЦКИЙ. ВЫЕХАТЬ НЕ ВИДЕЛИ НАШ АНСАМБЛЬ»...
14.05 Х/Ф «ЛЮБИТЬ ПО-РУССКИ»
16.00 «СЕГОДНЯ»
16.05 СВОЯ ИГРА
17.00. 18.00 «СЕГОДНЯ»
17.15 СПОРТ «ЛОТТО 6 ИЗ 49»
17.20 ВОСПОМИНАНИЯ О МАЕ. «ЖЕНСКИЙ ВЗГЛЯД»...
17.55 Х/Ф «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУШКЕТЕРОВ»...
20.00 «СЕГОДНЯ»
20.30 СЕРИАЛ «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ. ИСЧЕЗНОВЕНИЕ»...
21.30 Х/Ф «ИДЕАЛЬНОЕ УБИЙСТВО»
23.35 СУПЕРБОКС. «ШУГАР»...
00.30 ЭРОТИЧЕСКИЙ ФИЛЬМ «ЛОЖИРАТЕЛЬНИЦА МУЖЧИН»...
02.00 ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ ДРАМА «МИСТЕР СУББОТНИЙ ВЕЧЕР»...
04.05 ОКОНЧАНИЕ ТРАНСЛЯЦИИ

Воскресенье, 4

первый канал

- 07.00 НОВОСТИ
- 07.10 Т/С «КИТАЙСКИЙ СВЯЗНОЙ»
- 08.00 НОВОСТИ
- 08.10 СЕРИАЛ «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ГЕРКУЛЕСА»
- 09.00 ДЕТСКИЙ СЕРИАЛ «ТВИНСЫ»
- 09.20 АРМЕЙСКИЙ МАГАЗИН
- 09.50 ДИСНЕЙ-КЛУБ: «ЛЕГЕНДА О ТАРЗАНЕ»
- 10.10 «В МИРЕ ЖИВОТНЫХ»
- 11.00 НОВОСТИ
- 11.10 «НЕПУТЕВЫЕ ЗАМЕТКИ»
- 11.30 ПОКА ВСЕ ДОМА
- 12.05 ДОГ-ШОУ
- 12.50 «СКАНЕР»
- 13.20 «КОРОЛИ СМЕХА». ЮРИЙ НИКУЛИН. ЧАСТЬ 2-я
- 13.50 «КЛУБ ПУТЕШЕСТВЕННИКОВ»
- 14.35 ДИСНЕЙ-КЛУБ: «ГЕРКУЛЕС»
- 15.00 НОВОСТИ (С СУБТИТРАМИ)
- 15.10 «ВЛАСТЕЛИН ВКУСА»
- 16.05 «КУМИРЫ». ТАТЬЯНА ИВАНОВА
- 16.35 «СЛАБОЕ ЗВЕНО»
- 17.40 «ЕРАЛАШ»
- 17.55 ЖИВАЯ ПРИРОДА. «ПРОГУЛКИ С ДИНОЗАВРАМИ». «БАНДЫ ЛЕМУРОВ»
- 19.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
- 19.15 «ЮБИЛЕЙНЫЙ ВЕРНИСАЖ ИЛИ РЕЗНИКА»
- 21.05 ТОМ КРУЗ В СУПЕРБОЕВИКЕ «МИССИЯ НЕВЫПОЛНИМА»
- 23.10 ПРЕМЬЕРА. «ПРОСТО СМЕХ»
- 00.00 БОКС. БОИ СИЛЬНЕЙШИХ ПРОФЕССИОНАЛОВ МИРА. ОСКАР ДЕЛА ХОЙА - ЙОРИ БОЙ КАМПАС

- 00.55 ЛИНИЯ КИНО. ПРЕМЬЕРА. ПОСЛЕДНИЙ РАУНД ДЕНЗЕЛА ВАШИНГТОНА В БОЕВИКЕ «УРАГАН»
- 03.30 НОВОСТИ
- «Россия»
- 08.00 Х/Ф «КАПИТАН «КРОКУС»
- 09.05 «ДВЕНАДЦАТЬ ПОДВИГОВ АСТЕРИКСА». М/Ф
- 10.20 «РУССКОЕ ЛОТО»
- 11.05 «ТВ БИНГО ШОУ»
- БГТРК
- 11.35 «ГУЛАМТА»
- 12.00 РЕК-ТАЙМ - ВРЕМЯ ВАШЕЙ РЕКЛАМЫ!
- 12.05 «СЛОВО О ЗЕМЛЕ БУРЯТСКОЙ». К 80-ЛЕТИЮ ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БУРЯТИЯ «РОССИЯ»
- 12.15 «УТРЕННИЙ РАЗГОВОР С ДМИТРИЕМ КИСЕЛЕВЫМ»
- 12.40 «ГОРОДОК». ДАЙДЖЕСТ. РАЗВЛЕКАТЕЛЬНАЯ ПРОГРАММА
- 13.10 Х/Ф «ПРИХОДИТЕ ЗАВТРА»
- 15.00 «САМ СЕБЕ РЕЖИССЕР»
- 16.00 ВЕСТИ
- 16.20 «ВОКРУГ СВЕТА»
- 17.15 «ДИАЛОГИ О ЖИВОТНЫХ»
- 18.20 «АНШЛАГ»
- 19.20 Х/Ф «ПОСЛЕДНИЙ КИНОГЕРОЙ»
- 21.50 «В ГОРОДКЕ»
- 22.00 ВЕСТИ
- 22.25 МИРОВОЕ КИНО. СТИВЕН СИГАЛ В БОЕВИКЕ «ЗАХВАТ-2»
- 00.25 ПРАЗДНИЧНЫЙ КОНЦЕРТ НИКОЛАЙ БАСКОВ И ЕГО ДРУЗЬЯ
- 03.15 ЧЕМПИОНАТ МИРА ПО АВТОГОНКАМ В КЛАССЕ «ФОРМУЛА-1». ГРАН-ПРИ ИСПАНИИ. ТРАНСЛЯЦИЯ ИЗ БАРСЕЛОНЫ
- 05.20 СЕРИАЛ ДЛЯ ПОЛУНОЧНИКОВ. ПРЕМЬЕРА. «СЕМЬ ДНЕЙ» (США). 1998 Г.

- 06.10 КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС» НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ
- 07.00 ВЕСТИ
- 07.15 КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС» НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ
- «Тивиком»
- 08.00 «ЛОСК». ПОГОДА. ГОРОСКОП
- 08.30 «ДИКАЯ ПЛАНЕТА»: «СПАСАТЕЛИ»
- 09.30 FOX KIDS НА REN TV. М/С «ДЕННИС-НЕПОСЕДА»
- 10.00 FOX KIDS НА REN TV. М/С «ПИТЕР ПЕН»
- 10.25 «ХИТКЛИФ», М/С
- 10.50 «СНМПСОНЫ», М/С
- 11.50 «КИНО»: «КОРОНА РОССИЙСКОЙ ИМПЕРИИ, ИЛИ СНОВА НЕУЛОВИМЫЕ», 1 СЕРИЯ
- 13.25 «ВЕСЕЛАЯ КОМПАНИЯ», КОМЕДИЙНЫЙ СЕРИАЛ
- 14.35 «СКАЗКА О ГЛУПОМ МУЖЕ», М/Ф
- 14.45 «ЛОСК». ПОГОДА
- 14.50 ЛОТЕРЕЯ АВТОВАЗА
- 15.05 «КИНО»: «КОРОНА РОССИЙСКОЙ ИМПЕРИИ, ИЛИ СНОВА НЕУЛОВИМЫЕ», 2 СЕРИЯ
- 16.40 МУЗ. ПОЗДРАВЛЕНИЯ. ПОГОДА
- 17.10 «ШКОЛЬНОЕ ТВ»
- 17.40 «КИНО»: «ПОЛИЦЕЙСКАЯ ИСТОРИЯ-3»
- 20.00 «ПРЕМЬЕРА НА КАНАЛЕ»: «ЗВЕРИНЫЕ ВОЙНЫ», М/Ф
- 21.20 «СЕМЬ ДНЕЙ С РУССКОЙ КРАСАВИЦЕЙ»
- 21.55 «ВТОРОЕ ДЫХАНИЕ». КОМЕДИЙНЫЙ СЕРИАЛ
- 22.30 «ЛОСК». ПОГОДА. ГОРОСКОП
- 23.05 «КИНО»: КОМЕДИЯ «А ТЫ С КАКОЙ ПЛАНЕТЫ?»
- «Ариг Ус»
- 09.00 НОВОСТИ. СПОРТ. ПОГОДА
- 09.40 «БЕСПЛАТНЫЙ СЫР»
- 10.10 В НАШУ ГАВАНЬ ЗАХОДИЛИ КОРАБЛИ

- 11.10 ДАЧНИКИ
- 12.10 И ЦЕЛОГО УТРА МАЛО
- 13.10 ПРОГРАММА К. НАБУТОВА «ПЕТЕРБУРГ ОТ А ДО Я», 2 с.
- 13.30 КОНЦЕРТ А. ПУГАЧЕВОЙ «ИЗБРАННОЕ»
- 16.00 НОВОСТИ. ПОГОДА
- 16.25 БОЛЬШОЙ РЕМОНТ
- 17.25 БЛАГАЯ ВЕСТЬ
- 17.55 МУЗЫКАЛЬНЫЙ ПОДАРОК
- 18.25 М/Ф «ВЕСЕННИЕ МЕЛОДИИ», «ОРЛИНОЕ ПЕРО»
- 18.45 «ДАР»
- 19.05 ТО, ЧТО НАДО. ПОГОДА
- 19.25 Ч. ХАМАТОВА, Н. ФОМЕНКО В ФИЛЬМЕ «ЛУННЫЙ ПАПА»
- 21.35 М/Ф «ДЕДУШКА И ВНУЧЕК»
- 21.55 Ж. МАРЭ, БУРВИЛЬ В Х/Ф «КАПИТАН»
- 00.00 НОВОСТИ. СПОРТ. ПОГОДА
- 00.45 ГАЛА-ШОУ ПОБЕДИТЕЛЕЙ «КУБКА МИРА» ПО ЛАТИНОАМЕРИКАНСКИМ ТАНЦАМ
- «СТС-«БАЙКА»
- 09.00 «УЛИЦА СЕЗАМ»
- 09.30 «КОТ, КОТОРЫЙ ГУЛЯЛ САМ ПО СЕБЕ», М/Ф «ДЖУНИОР». ДЕТСКИЙ БЛОК
- 10.00 «ЛАПИШ - МАЛЕНЬКИЙ БАШМАЧНИК», М/Ф
- 10.30 «ФЛИПЕР И ЛОПАКА», М/Ф
- 11.00 «ПРОСТО НОРМАН», М/Ф
- 11.30 «ПУЧЧИНИ», М/Ф
- 11.45 «НИК И ПЕРРИ», М/Ф
- 12.00 «РЫЖИЙ, ЧЕСТНЫЙ, ВЛЮБЛЕННЫЙ», Х/Ф, 1 с.
- 13.45 «РЫЖИЙ, ЧЕСТНЫЙ, ВЛЮБЛЕННЫЙ», Х/Ф, 2 с.
- 15.20 ТОК-ШОУ «СКРЫТАЯ КАМЕРА»
- 16.00 КИНО НА СТС: «НЯНЬКИ»
- 18.00 КОМЕДИЯ НА СТС: «АЛЬФ»
- 18.30 «УБОЙНАЯ СИЛА», Х/Ф
- 19.40 КИНО НА СТС: «СОЛДАТИКИ»
- 22.00 КИНО НА СТС: «БОГАТЕНЬКИЙ

- РИЧИ»
- 00.00 ТОК-ШОУ «ЧЕРНО-БЕЛОЕ»
- 01.00 Х/Ф «ГОРОДСКОЙ КОВБОЙ»
- «НТВ»
- 07.50 ДЕТСКОЕ УТРО НА НТВ. «ГОЛМБОЕ ДЕРЕВО (АРГЕНТИНА)»
- 08.40 «ВКУСНЫЕ ИСТОРИИ»
- 09.00 «СЕГОДНЯ»
- 09.05 МАЙСКАЯ КОМЕДИЯ. «СВИНАРКА И ПАСТУХ»
- 10.25 ЛОТЕРЕЯ «ШАР УДАЧИ»
- 10.55 ПОГОДА НА НЕДЕЛЮ
- 11.00 «СЕГОДНЯ»
- 11.05 СЕРИАЛ «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ. ИСЧЕЗНОВЕНИЕ»
- 12.00 «СЕГОДНЯ»
- 12.05 ПРОГРАММА ПАВЛА ЛОБКОВА «РАСТИТЕЛЬНАЯ ЖИЗНЬ»
- 12.40 «ВЫ БУДЕТЕ СМЕЯТЬСЯ»
- 13.00 «СЕГОДНЯ»
- 13.05 «ВСЕ ЖВАНЕЦКИЙ. ПОСЛЕ ВЧЕРАШНЕГО...»
- 14.10 Х/Ф «АМЕРИКАНСКАЯ ДОЧЬ»
- 16.00 «СЕГОДНЯ»
- 16.05 СВОЯ ИГРА
- 17.00 «СЕГОДНЯ»
- 17.15 ИГРАЕМ В «КЕНО»
- 17.20 «ЭКСТРЕМАЛЬНЫЙ КОНТАКТ. ПУТЕШЕСТВИЕ В ЛОГОВО БАРАКУДЫ»
- 17.45 «ОБРАТНАЯ СТОРОНА ЛЕКАРСТВ». ТОК-ШОУ «ПРИНЦИП ДОМИНО»
- 19.00 «СЕГОДНЯ»
- 19.05 «НАЦИОНАЛЬНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ: ИНТЕЛЛЕКТ НА ВЫВОЗ». РАССЛЕДОВАНИЕ НТВ
- 20.00 «СЕГОДНЯ»
- 20.30 СЕРИАЛ «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ. ОТСУТВИЕ ДОКАЗАТЕЛЬСТВ»
- 21.50 Х/Ф «ЛАНДЫШ СЕРЕБРИСТЫЙ»
- 23.40 Х/Ф «ОКНО В СПАЛЬНЕ»
- 01.50 ГАНГСТЕРСКИЙ СЕРИАЛ «КЛАН СОПРАНО» (США)
- 02.40 «ЖУРНАЛ ЛИГИ ЧЕМПИОНОВ»
- 03.20 ОКОНЧАНИЕ ТРАНСЛЯЦИИ

"Радио Бурятии - радио для всех!" Тел.: 21-41-84.

Бурятское радио

28 апреля по 4 мая 2003 года

28, понедельник

- 6.10 - Радиожурнал "ЗЕМЛЯ РОДНАЯ".
- 6.37 - Справки, объявления, реклама.
- 6.50 - 7.00 - Передача "ЭЛЮУР ЭНХЭ ЯБАЯ".
- 7.10 - ОБЪЯВЛЕНИЯ.
- 7.20 - Программа "АНФАС": Новый трудовой кодекс. Разъяснения ведущего специалиста отдела по обеспечению законности и единства правового пространства РФ Управления Министерства юстиции РФ по РБ Е.В. Селиной.
- 7.40 - 8.00 - Радиостудия "БИРАКАН".
- 13.00 - 13.10 - ДНЕВНОЙ ВЫПУСК НОВОСТЕЙ.
- 19.10 - Республиканские известия на бурятском языке.
- 19.27 - Объявления.
- 19.30 - Республиканские известия на русском языке.
- 19.45 - 20.00 - Передача из фондов радио.

29, вторник

- 6.10 - 7.00 - Программа "УТРО БУРЯТИИ".
- 7.10 - НОВОСТИ, СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
- 7.30 - Передача "БУДЕМ ЗДОРОВЫ!".
- 7.40 - 8.00 - Передача по материалам консультативного Совета женщин при Президенте РБ "Неуставные отношения в Российской армии".
- 13.00 - 13.10 - ДНЕВНОЙ ВЫПУСК НОВОСТЕЙ.
- 19.10 - Республиканские известия на бурятском языке.
- 19.27 - Объявления.
- 19.30 - Республиканские известия на русском языке.
- 19.45 - 20.00 - Передача "Памяти художника" - о Д. Дугарове.

30, среда

- 6.10 - 7.00 - Программа "УТРО БУРЯТИИ".
- 7.10 - НОВОСТИ, СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
- 7.30 - Программа "ВЫБОР": Малый бизнес: проблемы поддержки и развития.
- 7.45 - 8.00 - "ТООНТО НЮТАГ"
- 13.00 - 13.10 - ДНЕВНОЙ ВЫПУСК НОВОСТЕЙ.

19.10 - Республиканские известия на бурятском языке.

- 19.27 - ОБЪЯВЛЕНИЯ.
- 19.30 - Республиканские известия на русском языке.
- 19.45 - 20.00 - АКТУАЛЬНОЕ ИНТЕРВЬЮ на бурятском языке.

1, четверг

- 7.10 - 8.00 - Программа "УТРО БУРЯТИИ".
- 9.10 - Передача "ОРЬЕЛ - ВЕРШИНА"
- 9.25 - 10.00 КОНЦЕРТ, ПОСВЯЩЕННЫЙ ПРАЗДНИКУ ВЕСНЫ И ТРУДА.

2, пятница

- 7.10 - СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
- 7.20 - Программа "ВСТРЕЧИ": К 80-летию республики "Наша Бурятия" - по материалам Центрального Национального архива РБ.
- 7.40 - 8.00 - Передача "ГУЛАМТА".
- 13.10 - 14.00 - "ЧАС ВАШЕГО ПИСЬМА". Музыкальная программа по заявкам радиослушателей.

3, суббота

- 7.10 - СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
- 7.20 - Программа "МЭНДЭ АМАР, МИНИЙ БУРЯАД ОРОН" - "УТРО БУРЯТИИ".
- 7.45 - 8.00 - Передача для детей "РОДНИЧКИ".
- 13.10 - 14.00 - Канал "МУЗЫКАЛЬНАЯ ВОЛНА РАДИО БУРЯТИИ".
- 19.10 - 20.00 - Радиожурнал "СТЕПНЫЕ МЕЛОДИИ"

4, воскресенье

- 7.10 - СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
- 7.20 - 8.00 - Программа "СЛЫШУ ПЕСНИ, СКАЗКИ, ЛЕГЕНДЫ"
- 9.10 - 10.00 - Канал для школьников "ЭДИРШУУЛ".
- 11.10 - 12.00 - Литературно-художественная программа "АЛТАРГАНА".
- 13.00 - 14.00 - Программа для молодежи "ВОСКРЕСНИЙ ПОЛДЕНЬ".

ВАКАНСИИ ТРЕБУЮТСЯ

- Администратор, официант, охранники. Тел.: 22-48-77, 22-42-22.
- Бармен, официант, повар. Тел.: 44-33-33.
- Буфетчица. Тел.: 22-94-88.
- Охранники, официанты, повар, ди-джей. Тел.: 44-99-88.
- Провизор, фармацевт. Тел.: 64-21-13.
- Продавцы в павильон. Тел.: 64-21-13.
- Пекари. Ул. Октябрьская, 48.
- Девушки на высокооплачиваемую работу. Тел.: 42-33-33 (с 18.00 до 20.00 часов).
- Кассиры, бармены, официантки. Тел.: 45-61-74.
- Менеджер по туризму. Тел.: 21-20-34.

ИЩУ РАБОТУ УСЛУГИ

- Курсы водителей кат. "В" и судоводителей маломерных судов. Ул. Свердлова, 8. Тел.: 21-23-81. (Лиц. Б 646813).
- Курсы водителей кат. "В". 28 апреля. Оплата частями. Ул. Чертенкова, 71. Тел.: 645-175. (Лиц. А 072314).
- Занятия по фэншуй. Тел.: 43-31-38, 44-16-46. (Св-во № 25-1180).
- Открылся Интернет-зал в Центре Культуры ВСГТУ. Распечатка. Сканирование. Тел.: 37-93-44. (Лиц. А 17151).

АВТО ПРОДАЮ

- А/м "Жигули" (десятка). Тел.: 44-27-66, 65-29-09.
- А/м: "МАЗ бортовой-лесовоз", "ЗИЛ-термос". Тел.: 21-11-71.
- Джип "Тойота-Лэнд-Крузер". Тел.: 37-19-93, 37-45-27.
- "КАМАЗы - 5320, 5410". Тел.: 64-63-74.
- М/а (15 мест). Тел.: 43-16-17 (дом.), 44-43-23 (раб.).
- КУПЛЮ Бортовой "УАЗ". Тел.: 43-62-44 (после 18.00). Срочно или меняю автобус. Тел.: 44-05-41.
- РАЗНОЕ Куплю резину и кузов на "КАМАЗ-5320". Тел.: 22-76-37.
- Куплю документы на а/м "Мазда-Гонго", Тел.: 21-24-58.
- Возьму в аренду микроавтобус с маршрутом. Тел.: 22-45-98.
- Возьму в аренду маршрут. Тел.: 411-521.
- Продаю маршрут. Тел.: 37-06-93.

СУПЕРМАРКЕТ ПРОДАЮ

- Сеялка зернотоковая. Тел.: 43-58-25.
- Подстанция (25 КВА). Тел.: 43-77-03 (вечером).
- Бараны. Тел.: 41-05-79.
- Рояль германского производства. Тел.: 23-27-98.
- Щенки КАВКАЗСКОЙ ОВЧАРКИ. Тел.: 22-33-06.
- Щенки ротвейлера. Тел.: 45-17-54.

КУПЛЮ

- Организация чугунный лом. Тел.: 21-63-00.
- Ондатру. Тел.: 26-42-73.
- Сухую доску. Тел.: 37-02-21.
- ОРЕХ! Тел.: 65-37-81.

РАЗНОЕ КУПЛЮ

- Песок. Недорого. Тел.: 23-12-01.

НЕДВИЖИМОСТЬ ПРОДАЮ

- 1-комнатную благоустроенную в пос. Аэропорт. Тел.: 22-76-34.
- 1-комнатную по ул. Жердева. Тел.: 42-08-98 (после 16.00).
- 1-комнатную квартиру по ул. Столбовая. Тел.: 430-166 (после 20.00 часов).
- 2-комнатную квартиру в пос. Восточный. Тел.: 25-96-03.

2-комнатную квартиру, улучшенную, в р-не к/т "Октябрь".

- Тел.: 44-71-53.
- Срочно 2-комнатную квартиру по ул. Прежевальского. Тел.: 27-22-99, 45-70-57.
- 2-комнатную квартиру в 46 квартале (цена 390000 руб.). Адрес: ул. Калашникова, 17-111.
- 2-комнатную квартиру (390 тыс. руб.). Ул. Калашникова, 17-111.
- 3-комнатную квартиру с балконом по ул. Октябрьская, (565 тыс. руб.). Тел.: 21-45-16 (рабочий), 26-58-62 (домашний).
- 3-комнатную неблагоустроенную квартиру. Тел.: 23-21-22.
- 3-комнатную квартиру. Тел.: 37-36-44.
- 3-комнатную, улучшенную. Ул. Мокрова, тел.: 27-22-99.
- 3-комнатную квартиру по ул. Мокрова, 650 т.р. Торг. Тел.: 25-88-85 (вечером). Срочно 3-комнатную квартиру (1/5, 41 квартал, 520000). Тел.: 42-03-72.
- Квартиру на земле в п. Заиграево. Тел.: 5-18-76.
- Квартиру 130 кв.м в кирпичном доме по ул. Ермаковская. Тел.: 21-76-46 (с 9-17 час.), 22-34-37.
- Или меняю квартиру в пос. Селенгинск. Тел.: 45-82-59.
- Дачу. Тел.: 26-42-37
- Дом в пос. Таежный. Тел.: 21-74-79, 42-78-21.
- Капитальный гараж по ул. Борсоева. Тел.: 23-17-49.
- Киоск на рынке "Радуга-1". Тел.: 64-21-13.
- ВАЗ-21053 продаю 1991 г.вып., двигатель 1998 г. т.21-58-81, раб.время, Александра.
- Продается жилой дом веранда, баня, гараж, вода рядом. Тункинский район курорт «Аршан» г.Улан-Удэт. 21-99-29.

КУПЛЮ АРЕНДА

- Сдаю 3-комнатную квартиру с 1 мая. Тел.: 22-82-13.
- Современный отцовый рынок сдает в аренду торговые места. Тел.: 44-87-99.

ОБМЕН

- 4-комнатную квартиру в пос. Восточный (КПД) на 3-комнатную + 1-комнатную или малосемейку. Рассмотрим все предложения. Тел.: 25-57-63.

СНИМУ

- Дом, квартиру, комнату. Тел.: 42-25-03.
- 1-комнатную меблированную квартиру с телефоном в р-не Виадука. Тел.: 22-04-64.

РАЗНОЕ

- Утеряна черная папка с документами Лубсанова. Вознаграждение. Тел.: 37-92-96.
- Утерян сотовый "Эриксон". Вознаграждение. Тел.: 45-72-90.
- Утерян паспорт Дымбрылова Д. Вознаграждение. Тел.: 41-19-14.
- Утеряны документы Орбодоева Е.А. Вознаграждение. Тел.: 45-82-25.
- Угнан автомобиль "Toyota Mark-II", 1999 г/в, цвет белый. Адрес: Читинская область, с. Бода, тел.: 32-3-49. За крупное вознаграждение.

СООБЩЕНИЯ

- Отдам котят. Тел.: 26-03-84.
- Плательно-костюмные ткани со скидкой 20% до 30 апреля. Ул. Гагарина, 35.
- 24 апреля ДК "Железнодорожник" приглашает жителей и гостей города на Вечер Вальса, в 15 часов. Телефон: 28-20-60.
- Бывших сотрудников и студентов Бурятского Гос. Университета, не получивших пособия на детей за 1996-1997 годы и не прошедших перерегистрацию, просим до 26 апреля 2003 года обратиться по адресу: улица Смолина, 24 "а", кабинет 148, бухгалтерия. После указанного срока претензии приниматься не будут.
- Остекление балконов. Тел.: 22-48-50.

«КАК БЕЛЫЙ ЛЕБЕДЬ, АНГЕЛ ПРОЛЕТАЕТ...»

Константин СОБОЛЕВ, член Союза писателей России, заслуженный учитель Бурятии, депутат Народного Хурала Республики Бурятия двух созывов. Автор поэтических сборников «Что снилось мне в объятиях Вселенной», «Посвист синий», «Ангел сердце мне разбудит» и книг «Санькина жизнь» и «Пойдем, мальчик!»

В настоящее время работает заместителем председателя Комитета по социальной политике.

Которую я проживать
 устал.
 Как хочется, склонив голову
 и очи
 Вниз опустив, покорно
 попросить:
 Простите все, чья жизнь
 была короче!
 Простите все, кого не
 воскресить!
 Простите все... и, сам себя
 прощая,
 Я уйду, о жизни не моля.
 Как белый лебедь, Ангел
 пролетает...
 И я за ним... в далекие края...

Томительный вечер.
 И томный
 На западе стынущий жар.
 Луна над чернеющим
 домом —
 Беззвучно кровавый пожар.
 Прорезались синие искры.
 И хочется клетку открыть
 И душу устало и быстро
 Не думая ввысь отпустить.

НОЧЬ
 Ночь спустилась на посёлок,
 И уснул даже комар.

Константин СОБОЛЕВ

Господи, благослови дорогу
 Жизни, да и просто по делам!
 Если честно, надо мне
 немного,
 Остальное всё равно отдам.
 Не возмешь ли денег и ни
 славы,
 Ни стихов, ни дома, ни
 друзей.
 И шепчу я: Боже! Боже
 правый,
 Сжался, Боже, над душой
 моей,
 Грешной, кающейся и
 лукавой,
 Жажущей успеха и утех,
 Боже милосердный! Боже
 правый!
 Сжался и помилуй всех!

Желаний бойся — сбудутся
 они!
 И дни твои — уже чужие
 дни —
 Под горку счастья, весело
 шурша,
 Помчатся с ветром —
 сдюжит ли душа?
 Или она под тяжестью побед
 Рассыплется...
 Удача — признак бег,
 Когда они далеко,
 как цунами.
 Но к Богу души, словно
 к общей маме,
 Бегут, бегут и в ужасе назад
 На жизнь свою прошедшую
 глядят.

Моему деду Мальгину
 Тимофею посвящается.
 Под полой бугрится кобыла.
 Фуфайка меня не спасёт.
 Куда ты, далёкий и милый?
 Болото, лесок, небосвод.
 Высокий, сухой, как лесина.
 Смеётся... (Он умер давно).
 О, дед мой, за грешного сына
 Замолви словечко! Вино
 Я пью равнодушно,
 без смака,
 На время тоску заглуша...
 Моя голубая рубаха
 Мелькает... А может, душа?
 Качается тёплым холка.
 Мир нов и вся жизнь впереди.
 О, дедушка, что же так
 колько
 И больно (как больно!)
 в груди?!
 И чудятся чёрные кони,
 На козлах старуха с косой:
 «Садись! Помаленечку
 тронем!» —
 «Куда?» — «Ах, малец!
 На покой!
 Помчимся по звёздной
 дороге,
 О, вечности брошенный сын!
 Там дед, там отец...
 да там много,
 А здесь ты, как ветер,
 один!»

ОДИНОЧЕСТВО
 Не спойт мне Ангел на
 рассвете,
 И в цилиндре дьявол не
 придёт.
 Люди, люди — брошенные
 дети.
 Жизни цель — один, один
 живот.
 Сполосну я морду, выпью
 чаю,
 Закурю и выйду за порог.
 Господи! Как мир вокруг
 печален
 С горечью подмоченных
 дорог!
 И пойду на речку,
 на болото —
 По тропинке прошлого,
 как в рай,
 Чуть надеясь, может,
 встретит кто-то,
 Но никто не встретит.
 Только лай
 Чёрных птиц и серый-серый
 ветер
 Плонет в спину, понесёт
 листом...
 Я один, совсем один
 на свете
 В мире равнодушном
 и пустом.

Господи! Я никому
 не нужен...
 (Да и ты не нужен никому).
 На морозе стекленеют лужи,
 Упираясь взглядом в тьму.
 Я один, и ты, о, Боже
 правый,
 Тоже изначально одинок.
 Ни любви, ни вечности,
 ни славы.
 Ничего! Лишь колеи дорог.
 Человек и Бог.
 А если всё просто в мире:
 Родился, пожил и каюк?
 И там, в голубом эфире,
 Ангелы мне не споят,
 Исчезнет могильный холмик.
 И будет небытие.
 И больше никто не вспомнит
 Большое тело мое.

АПОКАЛИПСИС
 Серый тополь. Серый ветер.
 Сколько пролетело лет?
 Чей-то крик от боли светел.
 Что? Последний на тот
 свет.
 Ветки машут ему вслеп.
 Никого на свете нет.
 Снова Бог один, как прежде,
 Сыплет Млечные Пути
 И решает: дать надежду
 Или же совсем уйти?
 России брошенные дети,
 Как сгусток боли и обид.
 На том и этом, знаю, свете
 Господь нам это не простит!
 Маячит грозная расплата
 За равнодушие и хлад.
 Ты скажешь: «Время
 виновато».
 Не время! Каждый виноват!

СОМНЕНИЕ
 «От власти ада искуплю.
 От смерти дам спасенье
 в вере».
 Который год открывлю
 Закрытые навеки двери.
 «Стучитесь и откроют...
 Верь!»
 Стучусь... А может, просто
 сердце?
 И заколоченная дверь
 Не сможет больше
 отпереться.
 И уходя покорно в ад
 (Что ад в сравненьи с нашим
 бытом?!),
 Уже уходи просто рад
 Из края, небом всем
 забытым.
 Святые! Молитесь за нас!
 За наши греховные души...
 И слезы из пропитых глаз.
 И некому больше нас
 слушать.
 Святые! Молитесь за нас!
 Замолвите Богу словечко...
 Уж близится судный наш
 час.
 И теплится поздня свечка.
 Святые! Молитесь за нас!
 Ни памяти, ни покаянья
 Не ждём. Но позволите
 хоть раз
 Нам всё искупить чрез
 страданье!

Прости, прости, Пречистая,
 И мрак во мне рассеи!
 И будет жизнь лучистая,
 И дни с лицом детей.
 И верится мне грешному,
 Что в этот мир немой
 Всевышний ветром вешним
 Ворвётся. Боже мой,
 Как радостно и чисто
 Молоденькой листвой
 Сердца к тебе, Пречистая,
 Прижмутся и — покой.

ВЕСЕННЕЕ
 И первые подснежники, как
 вздохи
 Застенчивой, как девушка,
 земли.
 Но дали так распахнуто —
 далёки,
 И в них ликуют величаво
 журавли.
 И я с душой, оставленной
 до срока
 На этой самой грешной
 из планет,
 Брежу с охалкой синевадых
 вздохов
 Туда, туда, где даже
 вздохов нет.
 Где нет любви, а есть
 «покой и воля»,
 Бездонный свет и вечности
 оскал,
 Где Дух мою примеривает
 долю,

«Но — русский человек
 устал»
 От революций, войн и
 «целей».
 Так катится без ветра вал
 Намели...
 Сейчас поглотит тишина
 И — гладь навеки.
 И только вздох: «Была
 страна...»
 Шумеры... греки...
 И я — частичка той страны,
 Кристалл империй,
 Где все равны, равны, равны
 В единой вере.
 Фундамент сломан... крыши
 нет.
 Огни лишь воды.
 Ковчег — искусство, в нем
 поэт.
 Но нет народа.

Где горечь поцелуя
 (Солоноватый вкус)?
 Я больше не ревную —
 Душой и сердцем пуст.
 И ночью, ночью лунной,
 Весенней и немой,
 Не буду с жаром юным
 Брести к себе домой.
 Не буду. А что будет?
 Работа, суета...
 И ветер губы студит,
 Как ветки у куста.
 Помолоюсь на синий вечер
 И в душе затеплю свечи —
 И вдруг вспомню чьи-то
 плечи,
 Запах губ и белизну
 Шеи и соски — предтеча
 Страсти, что всю боль
 излечит.
 Ах, судьба, ты чёт иль нечет?
 Смерть лишь скажет.
 Я пойму.
 Вон и так уж синий вечер
 Съежил хуленькие плечи
 И шагнул в немую тьму.
 Я целую твои колени,
 Забывая и Бога, и мать.
 И на шторах лунные тени
 Наши вздохи не могут
 поймать.
 Неужели закончится это?
 Всё закончится. И пустота.
 И любовь наша просто
 комета,
 Просияет и вновь темнота.

Только звёзды (свет их
 колок)
 Да луны холодный жар.
 В засыпающем сознание
 Чьи-то лица, чьи-то речь.
 Ощущенья без названья.
 (Без названья не сберечь)
 И по мостику — по грёме —
 Тихо катится душа
 В сон. Знакомец незнакомый
 Ждёт, прерывисто дыша.
 До утра они исчезнут.
 Где? Куда? Зачем и как?
 Не узнать. Я сплю над
 бездной.
 Шум галактик... Лай собак...
 То снег, то талые дороги.
 Сияют синевы бока.
 Как в детстве, хочется
 потрогать,
 Как снег, тугие облака.
 И убежать на край посёлка,
 Где Шанталык шуршит
 травой.
 Но делать это так неловко
 С моей секою головой!
 Роняет, словно капли крови,
 Рябина ягоды в траву.
 Смотрю и понимаю: снова
 Свою я жизнь не проживу.
 Стих за стихом. Планета
 за планетой.
 И бездна космоса бездонна
 и черна.
 Тоголубой, то алою кометой
 Сторают одинокие поэты
 И всем им вечность красная
 цена.
 Уходят поэты один за другим.
 Помянем и молча с тобой
 посидим.
 Завешано зеркало, словно
 душа.
 А книги всё шепчут, стихами
 дыша,
 Про свет неземной и
 неплемный, как Бог.
 О, что же ты, Боже, ему не
 помог?!
 Всё оплачено вышнее
 платой.
 Перед Богом я чист, словно
 свет.
 И не надо ни славы, ни
 злата —
 Там, где я, их давно уже
 нет!
 Что ж, прощайте, родные
 злодеи!
 И с собой я прощаюсь навек.
 Впереди что-то ясно
 сияет:
 То ли свет, то ли Бог,
 то ли снег...

Агуу Илалтын 58 жэлэй оёе угтуулан

Бадма ШОЙДОКОВ

ЭСЭГЫН ХҮБҮҮН

Алдар Солын орденуудай Аүүрэн кавалер Бата ДАМЧЕЕВ тухай Үльгэрнүүдээр бэшэгдэһэн бүтээл

(Үльгэр-поэмэ)

1
Уран Дүшын хүбөөдэ,
Үргэн Санагын үнсэгтэ
Найман тээшээ ханатай,
Набша ногоо хушалтатай
Набтар түхэрээн гэртэ
Нажарай найхан сагта
Эсэгийн хүбүүн түрөө һэн,
Эжы баабайнь баярлаа һэн.
Бата гэжэ нэрлээ бэлэй –
Буурал нагасын юроол бэлэй.
Хоног жэлүүг хогорон үнгэрөө,
Хөөбэри, мансыдаа багтахаа болёо,
Нарьһа, арһаар холбоһон
Нарьмай бэлшүүр үмгэдэг болоо,
Түмэртэ, шулуунда элэхгүй
Түрбэ гутал хүлдөө углаа,
Уһанда, хүйтэндэ гаарахагүй
Үнэгэн дубууза толгойдоо үмгөө.
Буруунай арһаар хүбшэлһэн
Бургаһан номоор наадаг болёо.
«А» үзэг шудалжа,
Эрдэм номдо һураа бэлэй;
Эсэгийн юрөөл дагажа,
Ардаг эмнигүүдэ ургалаа бэлэй;
Ан, гүрөөл барижа,
Ама садхалан үндүгөө бэлэй.

2
Гэрэлтэ наран барыжа,
Гуулин шэнгээр бултайба.
Гитлер дайгаар галайжа,
Галта мэсээр шарбаба.
Багша Ленинэй үгһэн
Баяр, жаргалда довтолбо,
Ажалшан зониге бооголшоолхо
Арьяатан хүрэгөө дахуулба.
Яашгүй энэ аюул
Эсэгийн хүбүүн ойлгоод,
Аба, эжыгээ эрхэлэн,
Абарал, юрөөл гуйба:
«Ээм бөм хүсэжэ,
Эрын тухай болобоб,
Эрлиг дайсаниие сохихо,
Эршэ хүсэ нэмэбэб,
Байлдаанда намайе табиит,
Бастарлигаар тэмсэхые юрөөгүт...»
Үбгэн наһатай эсэгэн
Урналаата нюураа эльбэжэ,
Удасн дуугай һууба,
Ухаалан удхалан сэгдэхэбэ:
«Олоной түлөө оролдохо
Үужам тэнюун бэлэйш,
Аарса айрагнаа холодохо
Арайл бага хэбэртэйш,
Арсаха гээшэ шамда
Аюултай хэһээлтэ болохо,
Дархан солоёо нэрлүүлжэ,
Дайгаа гаража бусаарай...»
Эсэгийн хүбүүн Бата
Эмниг мориндоо мордобо,
Наранай орохо зүг руу
Нарантай урилдан гүйлгэбэ.
Арбан гарагай газарые
Арбан сагаар тобшоно,
Уран Дүшын хүлэгы
Ама татангүй ошоно.

3
Эсэгийн хүбүүн Бата
Үдэр һүни һураба,
Байлдаанда, тулалдаанда сүхарингүй
Байлдаахар бэеэ бэлдэбэ,
Арьяатан дайсаниие сохихо
Арга мэхэ шудалба,
Уһа, торгуули дабаха
Онһоо түлхюур мэдэбэ.
Холо, ушые мүлхижэ,
Хурдан габшагай болобо;
Хана, хабсагай «эзэлжэ»,
Хаба шадалаа харуулба;
Гурбан харын һургуулиие
Гурбан хоногоор гүүргэбэ.
Аха нүхэр Иванинь
Амжалта илаалтаарнь омогорхобо,
Бахалуурдажа дайсаниие угтаха
Баатар болоһондонь баярлаба:
«Бардам нохос фашисттай
Бахим тэмсэхээр болоош,
Түрүүшын дайсаниие лабтай
Туламлажа асарха байхаш...»
Эсэгийн хүбүүн Бата
Эжлүүдгүй энээнһэнь уярба,
Үрбэдүүлхэ, магтуулаха хүсэнгүй
Үнэн сэхээ хэлэбэ:
«Найшаал, магтаал гээшэ
Найныше байжа болоо,
Байлдаанда ахирдаа наам,
Буудахыеш намайе зүбшөөнб...

4
Эсэгийн хүбүүн Бата
Эрхим тагнуулан болобо,
«Олозо» олоор асаржа,
Олоной магтаалда хүртэнэ.
Артиллери, танкнүүдэ элирүүлжэ,
Штабтаа мэдэсэхэдэнь, халгаана.
Ороолон шулмасуудые угтажа,
Автоматайнгаа мэргые туршана,
Хирээ, шаазгай хааглажа,
Хосороо гэжэ хэлэнэ.
Волгын эрье хамгаалан
Баатар нүхэдтоо хандажа,
Эсэгийн хүбүүн Бата
Үнэн зүрхэнһөөнь үгэлбэ:
«Эгээл энэ хотомнай
Революциин үеын хэрэм юм,
Эрлиг шоно сагаантаниие
Ильичэй баатарнууд сохихон юм,
Фашис шулмас арьяатаниие
Панхаруутуулан энгэ халгааял».
Аха нүхэр Иванинь
Ажаглалта, дурадхалын найшааба:
«Зүб хэлэбэш, Бата,
«Жаргалайн» оронго эльгэжэ,
Заха үзүүртэй хүргэе;
Зорилго, уялгаа ханажа,
Зоримгой шангая харуулая».
Луу шэнги лужагануулжа,
Бар шэнги бажагануулжа,
Балмаг шулмасуудые сохино,
Байра, оргонгуудые сүлөөлнэ.
Хуяг түмэрөөр хайран,
Харатан нохосууд галзуурна;
Хүбхай яһаа хабиран,
Хохимой шэнгээр ашаланна.
Эсэгийн хүбүүн Батын
Эрьед харан гэхэдэнь,
«Ариең» шуһаараа гээрэлхэһэн,
Эсэсөөң хажууһаараа омогорхоһон
Обер-лейтенант урбаганана,
Үншэйнь танилдал билбаганана:
«Уран Дүшын буряад,
Амар жаргалда гуратай һаа,
Буугаа газарта зоогоод,
Бушуухан манайда айлшальш:
Эзэнэр, басагад гуран соош,
Энеэхэ, хүхихэ, жаргахаш;
Эдлэхэ, эгээлхэ, гуран соош,
Эхын буянгаар налайхаш».
Тэсэбэри гарган Бата
Шэбшэхэ сүлөөтэй байба:
«Эхэ Ороноо худалдаг гээ гү,
Энхэрһэн, тэжээһыень мартаг

гээ гү,
Урбаха, тэрьедэхые гурадхаа гү,
Аляһа, батаганаандал тоолоо гү?»
Һүүлдэнь шүдөө зуужа,
Шүлһөө залгича харюусаба:
«Эхэ Орондоо урбахые
Энэ бөм мэдэхэгүй,
Багша Ленинэй һургаалы
Бүхы юртэмсэдэ тараахаб,
Удаань Буряадтаа бусахыем
Инаг Дангина хүлээнэл».
Урбагар шара эсэсөөң
Автоматаа эһэн байжа,
Үнгэрүү һүр үзүүлэн,
Өөгдэрхэн гэдэргэ бадашаба:
«Мэхэлнэ гэжэ ханаа гүш,
Муулаха, гашуудахые мэдэхэгүйш,
Наһанай зол эдлэхэһээ
Нэгшые эрэ арсахагүйл».
Эсэгийн хүбүүн Бата
Урбагар шара шулмастай
Угзаран, носолдон шаалдашаба;
Үбсүү уруугаа нэшүүлээд,
Урбалдан халахынгаа тэнгэ
Үе мүсөө шангалаан,
Үбсүү сээжыень үдхэлбэ;

Сэрбүү шанга байжа,
Сэхэ гэдэргэнь унагааба.
Хул гарыень хулижэ,
Хэлэн хүүнэн оробо:
«Арьяатан мэтээр загнажа,
Алалга, хюдалга хээш,
«Жаргалайнгаа» оронниие иигэжэ
Золгохо болобо гээшэш».
Урбагар шара «олзоёо»
Штабтаа Бата асарба,
Амаршалга, магтаалда хүртэжэ,
Абадаа дуулаха болобо.

5
Эсэгийн хүбүүн Бата
Эрэлхэг нүхэдтэйгөө шамдан,
Эрлиг шулмасуудые сохин,
Үдэр, һүни баруула.
Командирайнгаа даабари гүүргэжэ,
Харюусалгатай тагнуулануудта
гарана.

Номгон Доной эрьедэ
Найдалгүй бэрхэшээлдэ оробо,
Раябар штабтаа мэдэсэжэ,
Эрэлхэг геройгоо харуулба:
«Хорхой сохогол шулмасууд
Хүрээлээ яашгүйгөөр намай,
Хүбүүн намай хайрлангүй
Артиллерээр буудаха болоот,
Ами наһамнишые хэрэггүй,
Арьяатаниие халгаа хадаа
Амаржа мүнхөөр унтуужаб».
Снарядууд гээрэнь тэһэржэ,
Ороолон шулмасууд хосорно,
Дэгнүүлгэ Бата гарагажа,
Дэрлэжэ газар хэбтэбэ.
Аха нүхэр Иванинь
Амин гээрэнь эрбэ,
Аргаша басаган хирургда
Абаржа нүхэрөө абаашаба.
Доной уһа сүршэн,
Дангина тэрэниие эмнэнэ,
Эсэгийн хүбүүн һэргэн,
Амаршалга, баяр хүргэнэ,
Уран Дүшээ гурдан,
Үльгэр онтохо хөөрэнэ,
Үдэр хоногууд үнгэржэ,
Үндүн бодон эгээбэ,
Урдынгаа шарай шарайлажа,
Ууган бэедэ оробо.
Олон нүхэдтөө бусажа,
Амар мэндээ хэлсэбэ.
Буурал полковник урижа,
Баабайн гуримаар тэбэрибэ,
Баяр, жаргал юрөөжэ,
Орден хайра зүүлгэбэ:
«Дамчеев, бэрхэ гээшэш,
Дээрмэшэдые олоор халгааш,
«Алдар Солын» орден
Үбсүүндэ зүүхэ болоош,
Эрын ёһоор дайсаниие
Эшоо сохихо болоош!»

6
Баруулжаа...Баруулжаа...Баруулжаа!
Баатар хүбүүд шуумайна;
Дээбэртэйхэн тэнгэриин доохонуур,
Дэгнүүлтэйхэн дайдын гээхэнүүр
Дайсаниие шобто сохин,
Донбасс, Киевые сүлөөлнэ,
Днепр, Вислые гаталжа,
Румыни, Болгариине арьбална.
Шулмасууд Познаные хорожо,
Шэрэм, туулгаар угтана;
Эсэгийн хүбүүд шунажа,
Ара, үбэрһөөнь сохино.
Аха нүхэр Иванинь
Аюулда гэнтэ оробо,
Хүсэтэ бомбын тэһэрэнгэ
Хушуулан шоройдо унаба.
Амигүй бэеһынь абархаа
Эсэгийн хүбүүн шамдаба,

Эрын шагал мэдүүлжэ,
Эмнэлгын газарта асарна.
Аргашын үгэ дуулажа,
Уран Дүшэдөө шамдаба;
Мүнхын аршаан оложо,
Мэнэ асархаар тэбгэбэ.
Мүр харгыдань орбойжо,
Модон гэр һууба;
Алгасаха аргагүй байжа,
Орохо ушартай болобо.
Буурал сагаан үбгэн
Баабгай үбшэжэ һууба,
Һэлһэ домхиинь заһан
Һаднагтаа хатаажа байба.
Мүнгэн һахалаа эльбэн,
Мэндээ мэдэлсэн һураба:
«Байлдаанай баатар хэбэртэйш,
Баяр шамда хүргэһүүб,
Уран Дүшын эзэнэй
Юроол захяада хэрэгтэй гүш?
Үгэ хүүрым шагнаха гүш?»
Эсэгийн хүбүүн баярлажа,
Үнэн уруунь хэлэбэ:
«Байлдаан соо ахамни
Бомбын аюулда ороо;
Мүнхын аршаан нүхэрмни
Мүнхэлэн бодхохо аргатай.
Мүнхын аршаан олохоо
Мориной хурдаар гүйлгэнэб,
Уула байсануудые ото
Унтаха нойргүй дабанаб».
Уран Дүшын эзэн
Ээмээ хүдэлгэн амалба:
«Масаг эгээнэй һүүлдэ
Мүнхын аршаанда буукаш,
Эгээшэ гурбан Дангина
Тоглон наадажа байха,
Уран Дүшын эзэнэй
Алтан толёор гэрэлтүүлжэ,
Аргадаа багыень оруулкаш,
Аршаан удхуулан абаашакаш».
Удаань ханзаяа нээжэ,
Алтан толи харбайба,
Урагшатай ябахые юрөөжэ,
Уяран дохин байба.
Унаганай шагал мэдүүлэн,
Эсэгийн хүбүүн шуумайба,
Уран Дүшэдөө хүрэн,
Үндэр дуулгадань гараба.
Эгээшэ гурбан Дангина
Аршаанда һэрюусэн байба;
Уран Дүшын эзэнэй
Алтан толи тогтобо;
Амар багатайн золгожо,
Амар мэндээ мэдэлсэбэ,
Хэрэгээ хэлэн байхадань,
Хүүхэн Дангина үгэлбэ:
«Мүнхын аршаан абаашажа,
Мүнхэлжэ ахая бодхыш;
Дүүрэн илаалтатай бусажа,
Дүтүмни нүхэр болооройш».
Эсэгийн хүбүүн Бата
Энхэрэн тэрэниие таалаба,
Бусаха замда гаража,
Бордоһонтой урилдан шуумайба,
Гурбан хоногто гүйлгэжэ,
Госпиталь зургаанда ербэ.
Эмшэн Дангина хүхижэ,
Эсэгийн хүбүүе амаршалба:
«Эрэлхэг» баатар байбаш,
Эгэшин мэндые хүлэсгыш,
Ахамни мэдээ ороогүй,
Аймшагтай контузи байбал даа;
Мүнхыншини аршаан туһалаа һаа,
Мэдээ орохо ёһотойл даа».
Удаань аршаан абажа,
Арба тойруулжа сүршэбэ,
Ахань ами орожо,
Арай нюдөө хараба;
Хори удаа сүршэхэдэнь,
Хонгор шарайгаа шарайлаба;
Хүхюун зөөлэхэнөөр хаража,
Харюудань асуун байба:
«Яагаа удаан унтаа бэлэйб?
Ямар нотагта байнаби?»
Эмшэн дангина энэжэ,
Иигэжэ харюу үгэбэ:
«Түрэлһэн нотагтаа байжа,
Тунигалаг агаарань амилнаш,
Тунга ногоондонь унбажа,
Тэнхээ орохо болобош,
Снаряд, бомбын доглондо
Амигүй алдалан унааш,
Эсэгийн хүбүүн Бата
Үргэжэ шамайе асараал,
Уран Дүшэдөө ошожо,
Мүнхын аршаантай ерээл,
Шэдитэ уһаар сүршэжэ,
Шамайе бодхобо гээшэди».
Аха Иванинь тэсэбэгүй,
Уһаа, нелбоһоо барыбагүй,
Садасаа ханасаа бархирба,

Сэргэхлээ хүдэлгэн хэлэв:
**«Эсэгийн хүбүүн Батага
Ахын баясхан хүргэнэв,
Эмийн Дангина эгшгэдэ,
Сэрэгшын ёһоор хүгдэгэнэв,
Шагал хүсөө зангидан
Шулмас фашистые сохихов,
Сусахан тулхан арадые
Сүлөөтэ байдлтай болгохоб».**
Үбгэн генерал командирын
Эсэгийн хүбүүе дуудаба;
Алгар габьяаеи тэмдэглэжэ,
Аба шэнгээр амалба:
«Эрлэхэг» гэшэ харгымни,
Илалтатой хогодоо ябааш,
Солдагай хоёрдохи орген
Сээжэдэ зүүхэ болоош,
Дагхаажэ байлдажа яба,
Даагаа үгдэгэжэ буса».

Баруулжаа... Баруулжаа... Баруулжаа.
**Баатар хүбүүг шамдана,
Баахалдайн шара уургай руу
Байгалай долгиндол урдана,
Харгьень хаанан шумасуудые
Халуун туулгаар халгаана,
Хашагдahan, дарлагдahan арадуудые
Хархисуудай харбарна сүлөөлнэ,**

*Жаргалта нуугалаа зохёохьень
Юрөөн саашаа шамданаг.
Шэрэм, булаг хуягтай
Зеловскэ үндэрнүүдтэ хүрэнэ.*
**Эсэгийн хүбүүн Бата
Олоорнь дайсаные сохино,
Шарбуулан унашагайн оргондо
Шоргоолзондол саанаһаань бодоно.**
*Балсан хүсөө туршалсан
Балмаг шүгдэрнүүдые сохиходоо,
Бата түрэлхиг тухайгаа
Бодолгоотохо сүлөө олобо.*
**Хоёр гүү басагадынь
Хүгдэржэн бөлэхэ ёһотой,
Үхэр малаа харуулалжа,
Абагай тулһана лабтай.**
*Тоонто Санагадаа бусахам
Түргэн болоо гэжэ
Толгойдоо оруулха хамбаандаа
Мундугаар ороһон фашистые
Мухариса сохижо халгаабэ.
Гургалдайн шэбшүүргдэһэнгэл*
жэнгэнэ,

*Гуулин номонууд шууяна;
Бугын урамдандал хонхинон,
Бомбын тэһэрэн зэдлэнэ,
Хуягта бүргэдүүг дэгдэжэ,
Хоротон нохосуудые хүнөөнэ,*

*Гвардейскэ дивизинүүг довтолжо,
Гал, туулгаар илана.*
**Балмаг дайсанай эшээлхэн
Берлин уургайн болобо;
Гитлер шуламасые халгаажэ,
Газар дэлхэе амаруулба.**
*Наранай юһэн үгдэр
Найр наадан дэлгэрбэ;
Хүн зон налайжа,
Хонгёо дуугаа дэлгэбэ.
Хүбүүг, басагад золгожо,
Хуби заяагаа эдлэбэ.*
**Алдарта командарм Чуйков
Эсэгийн хүбүүе дуудаба;
Таалан тэбэрн амаршалжа,
Толгойнь эльбэн хэлэбэ:**
*«Дамчеев, илалта асаралсааш,
Арюун хэрэг хэлсээш,
«Алдар Солян» оргеной
Алтынь шамга зүүлгэнэв,
Сэрэгшын гэгдэ шагналай
Дүүрэн кавалерынь болобош;
Дүүжэн нютагтаа бусажа,
Дүүрэн жаргалаа эдлээрэй».*

8
**Эсэгийн хүбүүн Бата
Уран дүшгэдэ бусаба,
Абынгаа гэртэ буужа,
Амаршалан эсэгэе золгобо.**

*Үнгэр наһатай баабайнь
Уяран хүбүүгэе угтаба:
«Дархан солоёо нэрлүүлжэ,
Даагаа үгдэгэжэ бусаһаншн
Уран дүшгэһөөн угхатай
Урдышнни үбгэдэй юрөөл ха юм».*
**Эсэгийн хүбүүн амарбагуй,
Уран дүшгэһөө дуулгада
Эрын шадлаар шамдажа,
Инаг гансага могодо.**
*Эгшэ гурбан Дангинын
Эгээл багатайн золгожо,
Айл болон нэгдэгэжэ,
Абынгаа гэртэ буулгаба;
Хуушанайнгаа гуримые сахижа,
Хурылан таалан эрхлүүлбэ;
Хүн зоноо зарлажа,
Хурим түрээс наадаба.
Хонор, жэлнүүд үнгэржэ,
Хүбүүг, басагадаар үнэржэбэ,
Хүдөөгөд зайһан боложо,
Олоной түлөө оролдобо.*

*Үльгэр онтохоннай гүүрбэ,
Үнэгэн таһалба бэшэл даа.
Түүхэ домогоймнай угхые
Таанар үргэлжлүүлхэ болоболта даа.*

«ҮХЭЛ БА АМИДАРАЛ»

Бадма ШОЙДОКОВ

гэһэн романһаа хэһэг

Дайсанай үсэд нэтрүү эсэргүүдгэ соогуур манайхин довтолго үргэлжлүүлэнэ. Алхам газарай түлөө шолмосуудай шүдэ амаа зуужа орохонь аймшгагтай. Юрэдөө, газарай хүрһэнһөө шүдэдөөрөө мэрэнэ ха гэжэ ханахаар лэ.

Дугарай алба хэдэг 76 мм. ехэ буунуудай дивизион ябаган сэрэгшэдтэй хамта түрүүшын ээргэдэ довтололсонб. Урагшаа хэды жүдхэбэшье, энэ гал дүлөөр бусалхан тулалдаанууд соогуур ехэ буунуудайшые талаар, хүнүүдэйшые талаар даншые ехэ гээлтэ хоролтодо оронод. Эгээл энэ шалтагаан дээрһээ баруула тумаа дивизионийн ехэ буунуудышье, сэрэгшэдшые эли мэдэгдэхээр нэгээрэн, үсөөн боложол байха юм. Дүрбэн жэлэй туршада хүн түрэлтэнэй гүүхэдэ үзэгдөөгүйдэйн байлдан соогуур дайсанай тулалдаан Эхэ орондоннай энэ гээлтын орондо үгтэхэ сэрэгшэд олохо гэшэ гү гэхэн асуудал Дугарай ханаае зобоохо юм. Тиигээшые хаа дайнай түрүүшын үедэ яаш-гүйгээр дайсаанда диладэжэ, газар унага адаашые хаа, жүс шадлаа нэгдэхэн монсойлгожо, хэдэн олон тулалдаануудые нэрэгтэй түрэгтэйгөөр үнгэрэн, гайхам-шаргта илалтануудые туйлаһа-найнгаа ашаар шолмосуудһаа Эхэ оронойгоо газар уһые сүлөөлөөд, үшөө Европнын олонхи гүрэнүүдэй арад зондо эрхэ сүлөөтэ ажаһуудал асаржа шадханаа гадна, дайсанай шэжэн хүрэтэр ерэгжэ шадаа хадаа мүнөө һүүлшыншые довтолгонуудта хэрэглэхэ хүсэн манайда олохо гэһэн тобшолол хээд, Дугарта энээһэн эл нэгэл хүнгэн боло-шоходол гэнэ.

Мүнөө муунь юун бэ гэхэдэ, саһан хайлажа, тон ехэ тодхор ушаруулха юм. Юуб гэхэдэ, ехэ буунуудай гү, али танкнуудай, мүн баһа сэрэгшэдэйшые урагшаа дабшахань хэсүүтэй болошоо. Үшөө сагай уларилай дулааржа, найн боложо байгаашые хаань, шабар шабха сэрэгшэдэй тон аюултай дайсанинь болонхой. Фашистнуудһаашые холо доро гэхэдэ, алдуутгүй. Энэ шииг ной-тонһоо гү, али шабар шабха-һаа шалтагаантай сэрэгшэдэй ядалдахань аргагүй бшуу. Зүгөөр үдэрнүүд игаабари дулаанаар үни буужа, Дугарай сэдхэл хүлгэн, аяр холынгоо буряад нютагые, тоонто Санагаа ханан гэхэдэ, гашуудалда баригдан, шабар-һаа зобохогоо үдүүгээр зобон, өөрыгөө хэхэ газараа оложо ядахань юунһээшые хэсүүл. Нютагаархининь, тэрэ тоодо Даримамни юутээ хэжэ, ямар

бэрхэшээлнүүдые дабажа, дүшэн табадахи оной хабарые гаталахань хаб гэһэн бодол ханааеи зобооно. Ниитын малай үбһэ тэжээл багадаа ёһотой. Тиимэ-һээ хабарай хатуу сагта колхозойнгоо адуу малнуудые гээлтэ хоролтодо оруулангүйгөөр ногоо угтажа шадаха ха гү гэһэн асуудалһаа бүришые шуудаха юм. Хэрбээ эршүүлэй дайн байлдаанда мордоогүй нотог-таа юм хаань, энээн тушаа толгойдонь орохогүй нэн. Хатуу сагта гүйсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэхэн байдаг. Угышые хаа, тэжээлэй дуталдаа хада саһа этрэн, хагда гаргажа, малнууд-ые эдээлүүлжэ, тэнхээтэй байлгахынгаа хажуугаар хуһа хужөөрнь унагаан, мушэрнүү-дээрнь хоол хэхэ арга олгохо нэн ха юм. Үшөө үнгэрэн зун намгадай, үбгэд хүгшэдэй, мүн баһа багашуудай үбһэ тэжээл дээрэ ехэ оролдоого гаргажа, тэжээл бэлдэхыень Дугар нотогтаа байһан тула найн мэдэнэ. Тэд эршүүлэй үгынэй эли байгаа нэн. Үдэр бүри нэгэ эрын хоёр зуугааг дужал һү-рилжэрхихэ байхадань, нэгэ эхэнэрэй хахадын хүшэ хүрөө хаань, хүрөөд үлөөл гээшэ. Тэд тэрэн үсөөн нэн. Тиухэлээрэ үбһэ тэжээл үнгэрэн зун барагтайл бэлдэгдэхэн ааб даа. Тиубэшье Доной үбгэжөөл үнгэрэн жэлэй ноябриин барагдатар ниитынгээ бүхы томо малнуудые найса бэлшээлгэжэ, үбһэ тэжээл арбала шадаһан юм. Иигэжэ шуһа мяхаараа ниитын ажалай түлөө оролдон үбгэжөөлые ехтэ хүндэлдэг. Тэрэгүй хаа, үбэлые тэгнэгүй, тэжээлгүй болохон нэн. Үбгэ-жөөлэй оролдоглын аша үрөөр энэ аюулаһаа нютагайн колхоз гаража шадаа гэхэдэ, ямаршые нэгэж байха ёһогүй гэжэ Дугар шэбшэнэ.

Добтолгемнай зогсоохо зорилготой фашистнууд манайхи-нии туулга түмэрөөр угтаһан зандаа. Урагшаа жүдхэн түрүүшын эргэдэхэ сэрэгшэдые ехэ буунуудһаараа дайн тэрэ-мэдэжэ мэдэнэ. Снарядуудай тэһэрэгэнүүд, хэмхэрдэхэнүү-дэйн болон номонуудай эш-хэрэлдэн хамтаран хүүежэ, Дугарай хүл дорохи газар до-һолон, тэрэ арай тогтон алхала. Уфагай складһаа абажа, хүдөө углаһан арһан сабинь норожо шалпиншоо. Тиигээшые хаа, соороогүй гү, али хахараагүй хайтай. Энэн хүрөөд лэ үлөө гээшэ.

Ябууд дундань буунуудда тодхохо тухай захиралта үгтэбэ. Энэ шанга буудалганай боложо

байхада, довтолгодо ябаһан сэрэгшэдые зогсоохо гэһэн шийдхэбэри абтаба ха юм даа. Зүб лэ шийдхэбэри гэшэ гэжэ шэбшэн, хаана буугаа тодхоохо хаб гэжэ оршон тойронхийе шэнжэлэн байхадань:

- Нүхэр Цыбиков, буудаа дайшалхы позици ологты! - гэһэн сержант Васильевай захиралта дуудлаадхиба.
- Мэһэ гүһээр, нүхэр сержант!
- гэдэ, Дугар дайсанай орхижо арилхан траншейдэ хүрэхэ гэжэ номонуудай эшхэрэлдээн соогуур урагшаа шамдаба. Тэндэ хамгаһаа үндэр газарынь шэлээд:
- Нүхэр сержант, эндэ буугаа тодхой! - гэжэ Дугар дуулгана.
- Болоно! Болоно!
- Сержант Васильева тэрэ дай-шалхы позиция тон таашааг-даба. Оршон тойронхи альган дээрэдэ хаа хаанагүй харагдана. Тэндэн малтагдahan тал-май байжа, ехэ ажалгүйгөөр буугаа тодхожо, дайшалхы позиция эзэлбэ.
- Васильев бүхы наһаараа командир ябаһандаа ухаансар бэрхээр дайшалхы позици шэлээд Дугарта үнэн сэдхэлхээ этигэдэг. Дайн байлдаанда хамаатай бүхы юумые өөрөөн оло үлүүгээр мэдэдг ба холо найн буугаа хэрэглэжэ шададаг. Ямаршые дайсанай танкда хоёр снарядһаа олые орой гаргашал-жа үзөөгүй. Ехэнхидэ хуягта дайсание нэгэл омоор жаг-саалһаа гаргадаг. Тиухэдэ хүн талаар хэнэйшые сэдхэл та-тамаар. Бултагда найн байхын түлөө оролдожол байха, зүгөөр өөр тухайгаа орой анхархагүй. Үшөө энэ тэрэ юумые хайшан гээд хэбэл, дээрэ хаб гэжэ ходоодо бодожо үзэхэн ябаа. Ехэ буудаа таатай зохид дайшалхы позиция шэлээд, буугайнгаа харагдаах болиторын газар уруу бүхуулжархиха. Энээнхээ боложо, хэнэйшые тэсэхээр бэшэ дайн байлдаан соогуур хэды тулалдаашые хаа, расчедынь орой гээлтэ хохидолдо ороогүй. Энэн юунһээшые үлүү. Ямар аргаар хуягта шолмосуудые олоор жагсаалһаа гаргаха гэжэ шү-дөө зуужа орошохоһоо гадна ямаршые ехэ аюулай тохёолдоод байхада, тэдэхэ яраха гэшые огто мэдэхэгүй, хэхэ ёһотой юумэе хэжэл байха. Тэрэнэй найн шанарнуудай нэгэн гэхэдэ, айха гэшые огто мэдэхэгүйн болоно.
- Нүхэр сержант, дайсан бидэние элирүүлхэгүй бээ, - гэжэ буугаа гүйсэд тодхоод байхада, Дугар командиртаа хандаба.
- Васильев эндэньшые, тэн-дэньшые ошохо байжа, буугаа хаража үзөөд харюусаба:

- Дайсан абаһаар бидэние обёорхогүй ёһотой.
- Бишые тиигэжэ һананаб.
- Нэгэн үгөөр хаа, ехэ зохид дайшалхы позици.
- Бэшэ гансал бидэни расчедой ажалһаа дулдыха.
- Танкнуудай довтолоо хаа, хайшан гэжэ харюусадаг гү, али утгадаг нэн бэлэйбди, тиигэжэ утгахые оролдоно аабзабди, - гэжэ Васильев этигэл дүүрэнээр дуугарба.
- Дугар Гармаевич, та нотогтаа ангуушан ябаа гүт? - гэжэ Васильев гэнгэ тад ондоо юумээр һонирхобо.
- Юундэ иигэжэ асууба хаб гэнэдэл Дугар командираа шэртэбэ. Тиигэжэ нилэн дуугай байгаа:
- Ангуушан ябаа гэжэ юун дээрһээ тобшолол хэбэш? - гэжэ асууба.
- Тиимэ тобшолол хэхэ баримтанууд биил даа.
- Ямар баримтанууд гэшэб?
- Тээсгом подполковнигой манган томо фашистые хүлөөн буулгажа бирахаа болишоод байхадань, тэрэ шолмосыень буудажа халгаагаа бэлэйт. Би хаа алдажа, өһөдэньгөө хүниие онохоб гэжэ хэзээшые бууда-хагүй бэлэйб, - гэдэ, Васильев дуугай болобо.
- Тэрэнэй саашан хэлэхые хүлээжэ ядаад:
- Үшөө юун бэ? - гэжэ Дугар асууба.
- Танкнуудые алдангүй хал-гаадатнай...
- Энээхэн хоёр баримтаар намайе ангуушан гэжэ тобшолол хэхэдэ, алдуутай бодоот.
- Юундэ алдуутай гэнэт?
- Би орой ангуушан бэшэ, малшан хүн гэшэб!
- Малшан?..
- Тиимэ. Малшанда адли бэшэ аалби? Юундэ гайхаба тагнабат?
- Тиимэшые тэмдэг үгыл даа.
- Тиибэшье?
- Юрэдөөл, тание ангуушан гэхэн тобшололтой ябааб.
- Хэды малшаншые хаа, үхэр малаа аршалжа, баабгайтай тулалдаха ушарнууд бага сага тохёолдон байха.
- Харин тиимэ ушарнууд байгаа гэжэ бодоол нэм.
- Ангуушан сэрэгшэ хоёр хоорондоо холбоотой гэжэ ханана аалта, нүхэр сержант?
- Дугар Гармаевич, ангуушан лэ мэргэнээр буудадаг. Та яшагүй мэргэнээр ехэ буугаар фашист танкнуудые буудан халгаанат. Ондоо хэн нэгэмнай буугайнгаа хараада хуухадаа, юушые бираногүй. Мүн баһа автомадааршые шагаһанаа онолот.

- Мэргэнээр буудаха гэшэ ехэнхи ушарта дадалһаа болодог.
- Хаана тиимэ ехэ дадалтай болоо юмта, агнууриһаа ондоо?
- Нүхэр сержант, фронт ерэнһээ хойшо дайсание хэды бууданабибди. Энэмнай хамгаһаа үлүү ехэ дадал мүн лэ. Эндэл һайса буудажа хураа юм.
- Нээрээшые, фронт дээрэ буудаха талаар муу бэшэ дадал абтана ха юм даа. Би энээнээ хойшогүй мартаад байгаа, - гэдэ, Васильев дуугай болошобо.
- Сержант хуури байраггүй, түргэшэ гэхэһээ гадна, ажал гэхэдэ, шармайжа орошодог, эсэхэ сусаха гэшые мэдэхэгүй сагаан ханаатай хүбүүн. Ягаад дайсание олоорнь халгааха тухай һүни үдэрые илгадгүй бодолгоно гү гэжэ ханахаар лэ. Энэн тон найн шэнжэн бай-башые, баһал муутай. Дайшалхы позиция тон нюусаар эзэлхэн, эгээл түрүүшын минутануудта дайсанай дайшалхы позици буудаха тухай захирдагынь сержантын ехэл үбшэн мүн. Өһөдэгөө элирүүлхэнэй хэрэг үгы гэжэ ходоодо ойлгуулаашые һааш, ехэ буугаараа дайсанай талые буудуулах гэжэ байха.
- Нүхэр сержант, ядахын сагта удаан лэ буугаа элирүүлхэгүй байхы оролдоёл даа. Хэрбээ дайсаанда мэдэгдээгүй хаа, тэдэнэй довтолгодо ороходонь, танкнуудыень сэхэ буудалгаар угтажа, тэдэндэ гээлтэ хоролто үлүү ехээр оруулха арга боло-жкомнай ехэ байхал. Тиимээшэ буугаа тодхохойгоо адли буудаха тушаа бодохоо болиёл даа.
- Ойлгосотой, Дугар Гар-маевич. Тиубэшье буугаа буудалгада бэлдэхэ ёһотой бшуубди.
- Тэрэмнайшые зүбынь аргагүй. Тиигээшые хаа, дайсанай тала уруу буудаха дуран хэды хүрэнэб.
- Нүхэр сержант, буудажа үрдиэхэбди. Дайн байлдаан үшөө дүүрээдүй. Тиимээшэ эсгээрээ буудагдаха.
- Ойлгосотой, Дугар Гар-маевич.
- Тиигээл хаа, найн гэшэ.
- Гэбэшье буумнай буудахаар бэлэн гү? Шалгажа үзэе, нүхэд, - гэбэ Васильев.
- Угынь дуулажа, сержантын буудаха тухай захиралтаа болууһандань Дугарай хүхи-дэһенинь хүрэхэ юм. Ондоо командир хаа, захираа хадамни захиралтыемни заатагүй бэ-лүүлхэ нэнта гэхэдэ болохол нэн.

ҮРЕЭЛЭЭР БОЛОНОН ХУБИ ЗАЯАН

Согто-Хангилайнгаа үндэр наһатай, дайнай ба ажалай ветеран, «Согто-Хангилай хүндэтэ колхозник» гэжэ нэрэ алдартай Базарсада Батоевич БАТУЕВТАЙ уулзажа, хабатай найханаар хөөрөлдөөр гараһан байна. Үндэр наһатай үбгэжөөлнй баруун гартаа тулуур баряашье наа, үшөөл хүл хүнгэн, ухаан бодол һонортой, шэг шарайгаар яһала сулаар харагдана. Гансал голхоролын гэхэдэ - хоёр шэхэнийн дүли болонхой, шэхэнэй аппарат зүүһэн, дуулажа ядахадаа, ехээр ханаата болохо юм. Тездэ яахашь даа, үбгэ наһан бултандамнай хүрэхэ, хөөрөлдөөгөө саашань үргэлжэлүүлхэ гэжэ шиндэ нэм. Базарсада ахай намда жэгтэй һонин юумэ хоороо нэн. Олохон жэлнүүдтэ манай арад ханаһанаа хэндэшье сэхээр хоорэжэ үгэхэ аргагүй, «мэдэхгүй» гэжэ үгэһөө сэсэн үгэ байхагүй гээд ябаһан гэшэ. Зониймнай дунда тагнуулаад хэдэнийшье сагта хардажа, алууршадай газарта абаашадаг байһыень мэдэнбди. Энэ хардалгада дайрагдажа, хэды олон зон хосорооб, хохидооб! Минн хэлэжэ барашагүй юм ааб да!

Мүнөө үе сагта бүхы нютагуудта бурхан, шажан мүргэл дэлгэржэ, хүн амитанай досоо тэнибэ. Нютаг бүхэндэ обоо-ууланууд саг соогоо тахигдана. Хүн зоной нүдэнүүдын нээгдэжэ, урма зоригтойгоор ажалаа хэжэ, ажана тэнюнээр ажаһуужа эхилбэ.

хори гаража ябаһан Бата хүбүүе Агын дасанһаа хүдөө гаргажа, һамга абхуулжа, бүлэ болгохо гэжэ шийдэһэн байха юм. Уданшьегүй Маюрай Бата Аргали нютагта тоонтотой Борхожин Амгаланай ехэ басаган Дариматай танилсажа, айл болохо хуби заяатай байгаа. Маюрайда үргүүлжэ байһан 90 наһатай Жэгжэдэй Түгдэм гэжэ абга ламань Бата Дарима хоёрто

Нютагтаа нюуртай ахатамнай

2-3 нара үргүүлжэ, бурханайнгаа ороцдо мордохон гэхэ.

Хойто жэлын, 1918 оной июнийн 10-ай үдэр, Маюрай Бата Амгаланай Дарима хоёрой гэр бүлэдэ түрүүшын хүбүүн үри түрэжэ, эхэ эсгэеэ, түрэл гаралаа ехээр баярлуулһан гэхэ. Хүбүүнэй гэдэһэнэй баруун таладань тэмдэг оложо, ламанар Түгдэм ламахаймнай ержэ түрбэ гэжэ ехээр баярлаһан байгаа. Тоонтыемни тайжа, намда Базарсада гэжэ нэрэ үгэһэн түүхэтэй юм. Ламбагайнарай номуудынь бурханайнгаа шэрээ соо наринаар хадагалдаг, саг сагтань нээжэ уншуулдаг гэшэб.

Гурбан жэл болоод, манай абатан хоёрдохи хүбүүтэй боложо, Базар-Гуро гэжэ нэрэ үгэһэн юм. Тэрэмнай томо болоходоо, гоё хоолойтой, ехэ хүхиун, наада энээдэндэ дуратай, ажалша бэрхэ хүн болоо нэн. Сэрэгтэ ябаа. Эхэ ороноо дайсадһаа хамгааласаа, олон орден медальтай бусажа ерээд, айл бүлэ болоод, гэрээр дүүрэн хүбүүд басагадые үдхөө, эрхим тракторист-механизатор боложо, алдар нэрэээ хайнаар нэрлүүлжэ ябаал даа.

Базар-Гуримнай удаа Бабур-Доржо гараһан юм. Тэрэ хүбүүемнай ехэ эрдэм бэлгитэй болохо гэжэ хэлэһэнийн зүб байшоо. Үнэхөөрөөл эрдэм шудалаад, профессор, эрдэмтэ багша гүүлэжэ, олоной түлөө оролдожо ябахадань баярлагшаб.

Хоёр жэл болоод, аба эжы хоёрнай дүрбэдэхэ хүбүүн үритэй болоһон юм. Тэрэмнай Балдан-Доржо. Хара баһаһаа ажал хэжэ үндэгөө. Нютаг соогоо элдэб ажал хэе, магтаалтай хүн ябаа. Мүнөө Балдан-Доржын алдар нэрье олон хүбүүд, басагад нэрлүүлжэ ябадаг. Би ехээр баярланхайб.

Хоёр жэл болоһон хойно,

дүрбэн хүбүүдэй хойноһоо басаган үри гаража, абатамнай Бадмажаб гэжэ нэрэ үгэһэн юм. Олон хүгэдэй эхэ болохо гүүлэһэн аабза. Нээрэшье, дүүхэймнай олон хүбүүд, басагадэй эхэ болонхой. Галсан-Шойдок нүхэртээ хайханаар ажаһуудаг юм.

Лодой ламбагайннай аба эжы хоёртомнай иигэжэ хэлэһэн: «Табан үхибүүдтэй болохот, тэдэнээ бэе бэеһэнь таһалхагүйт, хүндэ үгэжэ огтолон болохогүй. Үхибүүд боро шэрээр үндыхэ, үбшэ зоболон үзэхгүй. Томо болоод, олзо ехэтэй ябаха гэжэ айладханыннь тон зүб байгаа. Маюрай Батын 5 үхибүүнһээ 27 ашанар, зээнэр гараа. Тэрээнэй олонхын дээдэ эрдэмтэйнүүд болоо.

Аба тухайгаа халта нэмэжэ хэлһүү. Ехэ номтой, сэсэн, ажалша хүн юм нэн. Буряад зоной хэлсэдэгээр «хэбтэһэн хони бодохоогүй» номгон хүн байһан. Эжымнай ехэл ухаатай, хөөрөөшэ, хайхан абари зантай, хүндэмүүшэ юм нэн. Бүхыдэ ханаагаа табидаг гэшэ нэн ха. Хүн зон, хүгшэн залуугүй гэхээр, абынхнаа таһархагүй.

Аба, эжынгээ хэлэһэн үгэнүүдые алтанһаа үлүүгээр ханажа, энэ болотроо ябагдаа гэшэ. Үбгэдэ, хүгшэдэй хэлэһэн үгэнүүд аргагүй удхатай, сэнтэй байдаг. Долоо наһанһаа эхилжэ, дунда шадалтай түрэлхидэйнгөө хони адуулжа эхилэһэнби. Тэрэ сагта хургуули хуулар гэжэ байгаагүй. 1932 онһоо 1938 он хүрэтэр Согто-Хангилайнгаа колхоздо шадаха эргээрэе хара ажаллан ябааб. Бүхы ажал хэжэ үзөөб, ударнигай тоодо орооб. 1939 ондо намайе 3 нарын курсада эльгээгээ. Һүүлээрнэ 1941 оной намар болотор соёлшон ябааб. Хүн зоние үзэг бэшэгтэ хурга хургуулин эмхидхэгшэ ябааб. Тэрэ үедэ 5-6 тушаал даалгаа - комсомолой секретарь, клубай, библиотекын дарга, луговод бригадын учетчик гэхэ мэтэ. Тиихэдэ партийна эмхи гэжэ байгаагүй, комсомолойхидто бүхы юумэн даалгадаг саг байгаа. Комитэдэй гешүүд Димчиков Гомбо, Гынинов Базар, Цымженова Мьдыгма, Дугарон Радна-Гуро ба Батуев Базарсада табан байгаабди. Колхозоймнай түрүүлэгшэ Ракшан Доржижаб гэжэ алишье талаараа бэрхэ, урагшаа ханаатай хүн байһан юм.

Дайн сэрэг эхилжэ, 1941 онһоо 1946 он болотор армида ябагдаа. Түрүүшээр Мальтагай дэргэдэ албая хээбди. Хоёр жэл политругай туһалагша байгааб. Суута Хинганай үбэртэ оршодог Цицикар хотые сүлөөлэлсөөд ябатарнай, дайн дүүрһэн юм. Нютагаа бусажа, хуушанайнгаа ажалда хүдэлжэ орооб. Тиигэжэ ябатарни, намайе Шэтэ хото 3 нарын курсада эльгээжэ, партийн болоод Совет гүрэнэй ажалтай танисуулан юм. 1947 онһоо Улаан-Булагай зүблэлэй бэшээшээр хүдэлөөб. Һунгалта үнгэргэһэнөө ханаһан. 1948 ондо намайе Согто-Хангилай хэлхэ

холбооной таһагые даагшаар табья нэн. 1956-1957 онуудта хонинной бригадир ябахадамни, һайн дүүнүүд харагдаа нэн. 100 эхэ хонинһоо 95 хурьга абаа нэмди. Москвагай ВДНХ-да ошохо хуби заяатай байһанби.

1960 оной март хараһаа Согто-Хангилайнгаа Үбжэгээдэ эмхидхэгдэһэн участогай бригадир болооб. Эндэ ажаллажа ябахадамнай, ажальемнай шалгажа, колхозоймнай түрүүлэгшэ Бадма Цыренович Цыренов ерэгшэ нэн. Тэрэ аргагүй хүхиун, дорюун, холын хараа бодолтой хүн юм нэн. Хүн зонтой хөөрөлдэхэ, зоной ханамжа хураха. Мүн өөрынгөөшье бодожо ябаһан бодолоор, ханажа ябаһан ханаагаараа хубаадаха.

Би бригадир ябахадань, бүхы оршо гаршала саарһан дээрэ хээд, 20 жэлэй турша соо ябаһан хүнби. Колхозойнгоо ажал хэрэгүүдтэ үнэн сэхээр ябаһанаймни аша хожомын харагдаа нэн. 1967 ондо Цырен-Дулма Чимитовна хүгшэнтэймни Москва хото выставкэдэ эльгээгээ нэн. Майн 1-дэ Москвада парад хараад, майн 9-дэ Ленинград ошожо тэмдэглээбди. Тэндэ ябаха үедөө ехэ олон юумэ хаража, сэдхэлээ һайса хужарлуулаа бэлэйбди. Съездын ордон орожо гарагдаа. Ехэ, Бага театруудаар гоё зүжэгүүдые хаража һонирхогдоо. Москва болоод Нева мурэнэй эрьээр ябажа байхада, сэдхэл соошни элдэбин бодолнууд түрэхэ юм. Удаань Крым ошожо, Алушкада 15 хоног амараа нэн.

1983 ондо профсоюзайнгаа путевкоор хүгшэнтээ Монгол хайхан ороноор аяншалжа, хүн зоной ажабайдалтай, түүхэтэ газарнуудаар ябажа ерэгдэ нэн. Суута сэрэгтэй дарга Жуковой хүшөөдэ хүрэхэн, монгол арадай баян тала, үхэр малнуудынь, хони ямаануудынь, оло мянган тарбагануудые хаража, ехэл баярлагдан гээшэ.

Бидэ урдахи хэдыхэн жэлнүүдтэ хатуухан юумэнүүдые үзэжэ, хаража гараад ябанабди. Анханда суурхадаг Агымнай колхозууд, тэрэ тоодо манайшье Согто-Хангилай колхоз бутаржа, һандаржа, гайтайхан юумэнүүдые үзөөбди даа. Һүүлэй хэдыхэн жэлнүүдтэ хүн зоной оролдолгоор, Агымнай округой захиргаанай толгойлогшо Баяр Баясхаланович Жамсуевай аша туһаар хаа хаанагүй нютагай ажахынууд нэргэн, хүл дээрэ бодожо эхилэ. Энэ хэрэгые үнэн дээрэн бээлүүлхэ хүбүүд, басагад, залуушуул яһала олон. Бултааран оролдохобди гэжэ сэдхээд, энэхэн хөөрөөгөө дүүргэһүү. Эхэ хайхан нютагаа улам саашань хүгжөөе гэжэ үрээгээд, бултаанда һайн һайхание хүсэнб.

Дамба-Ринчин ЦЫРЕНЖАПОВ,
Согто-Хангил нютагта ажаһуудаг, хүдөө бэшэгшэ, наһажаал журналист.

АХАТАН НАМДА ИИГЭЖЭ ХӨӨРЭБЭ:

Үнгэрөөшэ зун Улаан-Үдэ хотодо ажаһуудаг олондо мэдэжэ болоһон эрдэмтэ багша, уран зохиолшо, Буряадай гүрэнэй университетэй профессор Бабур-Доржо дүүмни манайдаа буужа, «Алтанай дуһалнууд» гэжэ номоо бэлэглэ. Бидэ 6 үхибүүдэе суглуулаад, түрэхэн абанарайнгаа тоонто-нютаг ошожо, ехэ үйлэ хэрэг бүтээжэ ерээбди. Миний абимын хэдэн үсын түрэлхидэй тоонтонь Баруун-Һөөгтэдэ гэлсэдэг.

Минийшье, дүүнэрэймнишье тоонто эндэ. Түрэхэн тоонто дээрээ буушоод байхада, ямар гоё гэшэб! Би тиимэл наа уян гэшэ гүб, юрэдөөл, сээжэ зүрхэмни хүдэлөөд, хоёр нүдөөрни уһан дүүрөшэнхэй, ехэл гоё байдал үзэгдөө нэн. Аман соогоо мэдэхэ маанинуудаа уншажа, үбгэ эсэгэнэрээ, түрэхэн эжы аба хоёроо ханан дурсааб. Манайхин асарһан юумэнүүдэ машинаһаа буулгажа, һү таргаһа, сагаан эдөөгтэ, сэйгэа - бутлынь ороонингоо Тэнгэринүүдтэ, Обоо-Уулануудтаа, Тоонто нютагтаа зориулжа үргэбэ. Удаань түүдэг носоожо, буряад ёһо гуримаар тойрожо һуугаад, бултааран эдэлбэбди.

Үбгэ эсэгэнэрэйнгээ Тоонто дээрэ дурасхаалай тэмдэг бодхоохо гэхэн газараа заажа үгэбэ. Хэдыхэн сагай үнгэрһэн хойно 2 метр үндэртэй томо сагаан тэмдэг бодхообди. Тэмдэгтэй нюур талада хабтагар сагаан мрамор дээрэ «Эндэ ЖЭГЖЭДЭЙ ЖАМСАРАН, гэрэнэй хүбүүд - ЖАМБАЛ, ЛОДОЙ, МАЮР, ЖАМЬЯН түрэхэн. Мүн МАЮРАЙ БАТЫН, тэрэнэй 5 үринэрэй тоонто эндэ. Эдэнэр - БАЗАРСАДА, БАЗАРГУРО, БАБУ-ДОРЖО, БАЛДАН-ДОРЖО, БАДМАЖАБ мүн. Ум маани бад май хум» гээд бэшгэдэнхэй.

Ехэ холын харасатайгаар бүтэһэн энэ үйлэ хэрэгынь дуулахадаа, би ехээр гайхан һонирхобод. Мүнөө үедэ зарим үбгэ эсэгэнэрэ байха өөрынгөөшье тоонто мэдэхгүйбди гэлсэдэг. Ямар угай, обогой байһанаа, түрэл гаралнуудаа бэдэржэшье ябаһан зонуудаар уулзагдагша. Энэ талаар Базарсада ахамнай холын харасатай байһанаа манай урда харуулба гэжэ баясаад, үбгэ эсэгэнэр тухайгаа хөөрөхыень дурадахаб.

Моотогон Харгана омогой Жэгжэдэй Жамсаран гэжэ хүн

урда сагта Баруун-Һөөгтэ ажаһууһан. Жамсарантан 4 хүбүүдтэй байһан ха. Ехэ хүбүүн Жамбал гэшэнь ехэ дээгүүр зиндаатай лама Агын дасанда байһанаа, 1930 оной хамалганда дайрагдажа, тушаагдаһан байха юм. Хоёрдохи хүбүүн Лодой ехэ эрдэмтэй лама байгаа. Элдэб үбшэ үлээжэ аргалдаг эди шэдэгтэй байһан гэлсэдэг. Боомо болоод бэшэ элдэб үбшэндэ дайралдаһан зон түгэд эмээр эдэгэжэ ядаад, хабан хабдаһан юумэнүүд Лодой ламада ержэ, һайн болодог байһаныннь үнэн. 2001 ондо нютагаймнай үндэр наһатай Мижидэй Ород аха намда хөөрөөгшэ нэн. Тэрэ залуу наһандаа боомоор үбшэлөөд, үхэхэ туйлдаа хүрөөд ябатараа, Лодой ламада ошдожо, тарни уншуулжа үлээлгээд, хойшолонгүйгөөр эдэгэһэн байха юм. Ламбагай хүнһөө бариса, мүнгэ оройдоо абадаггүй, мяха эдидэггүй хүн байһан. Буян хэжэ, олон жэлдэ даяанда һуугаа. Мянга юһэн зуун хорёод онһоо гүшан хоёр он болотор Баруун Жэбхэхэн голтой зүүн бээдэ, богонихон толгойн үбэртэ нэеы гэртэй байһанаа, хабарын тушаалгаһан юм гэжэ Ород аха хөөрөөгшэ нэн.

Жэгжэдэй Жамсаранай гурбадахи хүбүүнийн Маюр гэжэ байһан юм. Тэрэ залуу наһандаа олон хамга һэлгүүлһэн юм гэлсэгшэ. Тэрээнэй һүүлшын залуу хамганиннь нэгэ эрдэмтэ хүбүү дахуулжа ерээд, оройдоо түрөөгүй гэхэ. Маюрай зөөри хоёр тээшонь хубаагаад, өөрынгөө хуби абаад, гэртэ бусажа ошоһон юм. Маюргэшэ нэрээ нэрлүүлхэ хүбүүтэй болохо хүсэлэнтэй байһан. Суута Аригуунтанай угай нэгэ басаганһаа Бата хүбүү үргэжэ абаһан байна. Бата хүбүүгээ эрдэмдэ хургахын тула Агын дасан абаашажа, хубараг болгоһон байгаа.

Жэгжэдэй Жамсаранай дүрбэдэхэ хүбүүн Жамьян гэшэ Бадмын Жабхай нүхэртээ 4 хүбүүтэй, 3 басагатай болонхойнууд. Баруун-Һөөгтынгөө урда зах шадар буусатай, ажана тэнюнээр ажаһууһан юм гэлсэдэг.

Тиихэдэ Маюртан гэшэ Һөөгтынгөө баруун хойто заханда буусатай байһан юм ха. Маюр гэшэ залууханаар, ханагдаагүй түрөөр гэнтэ наһа барашан байһан. Тиихэдэнь Жамбал Лодой хоёр абга ламбагайнарын Маюрайнгаа

Поздравляем!

И МНОЖАТСЯ РЯДЫ УЧЕНЫХ

На филологическом факультете МГУ им. М.В. Ломоносова в феврале этого года успешно защитила докторскую диссертацию доцент кафедры филологии Центральной Азии восточного факультета Бурятского государственного университета **Елизавета Ешиевна Балданмаксарова**, постоянный автор нашей газеты с 80-х годов.

Отрадно, что научные изыскания нашей землячки поддержали восточный факультет Санкт-Петербургского государственного университета, который выступил в качестве ведущей организации, и известные российские литературоведы, выступившие официальными оппонентами. Это доктор филологических наук, профессор, главный научный сотрудник Института востоковедения РАН И.В. Стеблева, доктор филологических наук, профессор, главный научный сотрудник Института мировой литературы РАН К.К. Султанов, доктор филологических наук, профессор Калмыцкого государственного университета, председатель Союза писателей Калмыкии В.Д. Пюрвеев, которые дали высокую оценку на диссертацию и отметили, что работа Е.Е. Балданмаксаровой представляет собой "обстоятельное, серьезное, многоплановое исследование поэзии монгольских народов, которое можно отнести к числу концептуально значимых", и что "автору удалось реализовать возможности системно-целостного подхода", "разомкнутый во времени литературный процесс в диссертации предстает в неурезанной полноте и многомерности, когда сакраментальный вопрос об историко-культурной непрерывности обретает прочную фактологическую и теоретико-методологическую базу".

От имени творческого коллектива Издательского Дома «Буряад үнэн» сердечно поздравляем

Елизавету Ешиевну с защитой докторской диссертации и желаем новых творческих успехов во имя процветания бурятской нации, российского монголоведения. И хочется сказать добрые слова в адрес БГУ: «Да славен наш БГУ, неустанно умножающий ряды ученых Бурятии».

Галина ДАШЕЕВА.

НА СНИМКАХ: Е.Е.Балданмаксарова в кругу российских монголоведов отдела Монголии и Корен института востоковедения РАН (г.Москва, февраль 2003 г.); в кругу семьи.

К 300-летию Санкт-Петербурга

МОЙ ПОКЛОН СЕВЕРНОЙ СТОЛИЦЕ

В связи с подготовкой к 300-летию Санкт-Петербурга мы встретились с нашими земляками в северной столице.

И в первую очередь с известным архитектором Вячеславом Бухаевым и с популярным киноактером Валентином Букиным. Каждый из них по-своему интересен. Их объединяет обоюдная дружба, понимание, симпатии.

Вячеслав Бухаев - архитектор, лауреат государственной премии России. Он автор не только многих построек, но и различных памятников, более 200 мемориальных досок, которые украшают город на Неве. Бухаев отличился и как соавтор мини-шедевров - Чижик-Пыжику и гоголевскому майору Носу. Давнее творческое содружество с Михаилом Шемякиным увенчалось шедеврами - памятником Петру I, мемориалами первостроителям Петербурга, жертвам политических репрессий. Затем Вячеслав вышел на международную орбиту, соорудив с Шемякиным памятники Краморову в Сан-Франциско, Джаколю Казанове в Венеции, Тургеневу в Баден-Бадене (Германия).

Валентин Букин - киноактер. Было время, когда он работал в

театре русской драмы в Улан-Удэ. Теперь он популярный актер, снялся в сериале «Империя под ударом».

Я впервые увидела красоту и архитектурную стройность зимнего Санкт-Петербурга, была ошеломлена величием и гармонией города. Недаром говорят, Санкт-Петербург - музей под открытым небом. И что все пути ведут в Санкт-Петербург. Рано или поздно там встречаются, радуются, завязываются дружеские контакты. Здесь я познакомилась с очаровательной Алтаной, юной калмычкой, дочерью Александры Буратаевой, когда бурятская диаспора встречала Белый месяц - Новый год по лунному календарю. Алтана Коженбаева рассказала о себе, о своих будущих планах. В праздничном концерте, посвященном Белому месяцу, участвовали ребята из грузинского ансамбля и порадовали своим искрометным талантом наших земляков. В своем интервью они охотно рассказали о национальной особенности грузинского танца, о своих корнях, о желании увидеть Байкал.

Мы живем под одним небом. Мы разные по национальности, мы разные в быту и по вероис-

поведанию. Но объединяет всех нас одно - сознание причастности к судьбе России.

Джампа Доньёд - настоятель Санкт-Петербургского дацана говорит о чистоте буддийского учения, о единстве Бога для всех народов, об основных памятниках буддизма.

Самым примечательным событием для буддистов России, для наших земляков в Санкт-Петербурге стала новая жизнь и дыхание возрождающегося буддийского дацана.

Ирина Селиванова - главный редактор журнала «Петербург национальный». Она интересно рассказала о мировом значении буддизма, о многонациональном Петербурге. По ее мнению, буряты - высокоинтеллектуальные, образованные люди. Мы также общались с удивительной женщиной, умной, талантливой Александрой Буратаевой. Политик, депутат Государственной Думы, заместитель председателя Комитета по международным делам она еще вчера была нашей коллегой, известной теле-

ведущей. Отрадно, что звездная судьба А.Буратаевой состоялась. Она делилась мнениями о нынешней ситуации в России, о стабилизации в обществе. Муж ее, Сергей, очень мило и дружески отнесся к нам, передал привет жителям Бурятии. И еще я хотела бы сказать о том, какие странные ощущения я испытывала, находясь в Санкт-Петербурге. Когда ходила по улицам, мне все время казалось, что когда-то я была и видела, и чувствовала все, что я вижу и чувствую сейчас. Это ощущение до сих пор не покинуло меня. Мы - затерявшиеся песчинки в огромном мире. И как мы знаем, буддийская вера предполагает перерождение человека и реинкарнацию его. Санкт-Петербург был для меня родным всегда - и тогда, когда я не знала его, и тогда, когда познакомилась ближе.

300 лет назад па болотной торфяной топи, среди чахлах северных берез поднялся город сказочной красоты с дворцами, с парками, с величайшими памятниками архитектуры. И духи этой земли берегут этот славный город.

Баярма РАДНАЕВА,
главный редактор студии телевидения БГТРК.

Апрелин 22 - Газарай үдэр

БАЙГААЛИ ХАМГААЛГАДА ЗОРЮУЛАГДАА

Апрель харын арбан юһэндэ Байгаалин музейн үүсхэлээр Революцин талмай дээрэ городской хургуулинууд заншалта митингдээ сугларжа, түрэл дайда газараа, байгаалия хайшан гэжэ арюун сэбэрээр сахихабибди, гал түймэрһөө аршалха ёһотойбди, энэ хэрэгтэ ямар ажал ябуулагданаб гэжэ хургуули бүхэнэй үхибүүд хүн зондо хэлэжэ ойлгуулан байна. Энэншье тон зүбтэй. Мүноо хаташанан хэгданай хабарай сагта ой модоёо гал түймэрһөө нэргылхэ гээшэ тон удха шанартай, хэрэгтэйшье үүсхэл. Илангаяа хотоёо тойроод ургажа байһан ногоон тужа, нарһад ехэ түймэртэ орожо, хохилодо ороно ха юм. Энээн тухай багшанар хургуулингаа үхибүүдтэ ходо

хэлэжэ, ойлгуулжа үгэдэг байһаниинь хайшаалтай. Олон тоото хургуулинууд сооһоо 11-дэхи, 13-дахи, 37-дохи, 12-дохи, 29-дэхи, 4-дэхи, 32-дохи, 28-дахи хургуулинууд шалгаржа музейн зүгһөө бэлэг сэлэгтэ хүртөө, дипломууд гартань барюулагдаа. Дуу, хүгжэмэй оркестр доро, олон зон сугларжа, найр наадан болоо. Сагаан Үбгэн, уһан харагшан Хонин жэл гаража, уян хүгжэмэй ханхинаан соогуур, уран гоёор үгэ хэлэхэдээ, оршон тойронхи газарнай манай баялиг гэжэ удха түгэлдэр үгэнүүдые хэлэһэн байна. Ирагуу хоолойтой Эрдэни Батсүх дуулажа, сугларагшадай халуун альга ташалган наяршана. Энээнэй һүүдээр үхибүүд өөһэдынгоо хурганан янза бүрийн үүлэрэй

нохойнуудаа харуулжа, хэнэйнь нохой юу хэжэ шадахаб гэһэн мурьсөө эмхидхэжэ, багашуулые ба ахаш зоние хужарлуулаа. Энэ хэмжээн ганса найр наадан болоод үнгэрөө бэшэ, ургажа байгаа үхибүүдтэ, палан, хуули хазагайруулдагыье зондо ехэ ойлгууламжын тала харуулаа гэжэ тоолохо.

Ганса ой модоёо аршалха бэшэ, үйлсэ гудамжяа, газаахияа арюун сэбэрээр арилгажа байха гэһэн удхатай. Иимэ хэмжээн ганса городто болоо бэшэ, бүхы республика, орон доторнай үргэн дэлисэтэйгээр үнгэргэгдэһэн байна. Жэлэй дүрбэн сагта мүнхэ ногоон тужа нарһад, наран оодэ соройжо, хүн зоной, айлшадай дурье татажа, тойроод байһан байгаалимнай толоржо хайханаар харагдарт лэ.

Элбэг МАНЗАРОВ.

ХУРАМХААНАЙ АЙМАГАЙ ГААРГЫН ДУНДА НУРГУУЛИЙН 85 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ТҮНГЭЭН НУУРИННАА ЭХИТЭЙ

Газар дээрэ ганса юм даа Гааргын манай нургуули. Ганса наһан, ганса наран Ганса тэнюун Эхэ орон

гэһэн мүнүүдэ Россин гүрэнэй шангай лауреат, Буряадай арадай поэт, үндэһэн соёлой болон литературын эдэбхитэй ажал ябуулагша Николай Гармаевич Дамдиновой шэдитэ гуурһан дорohoо Гааргын нургуулиин 75 жэлэй ойдо зориулагдан гараа һэн.

Наян табан жэлэй саада тээ аали намдуу алтан намарай нэгэ үдэр Гааргымнай нургуули үүдээ сэлэн нээгдэжэ, үхибүүдые угтажа абаа бэлэй. Энэ саһаа хойшо түрэл нотагайм хүн зон «хорёо» соогоо «А» үзэгтэ, эрдэм ухаанда хураха аргатай болоо һэн.

1929-1932 ондо манай Түнгээн гэжэ нууринда ехэ харуул, гоё, сэбэр нургуулиин байшан баригдаа һэн. нургуулиин байшан хайшан гээд баригдаһан тухай буряад хэлэнэй ба литературимнай багша Василий Мунхоевич Буянтуев хөөрөжэ үгөө һэн.

1925-1929 оной үе бэлэй. Хурамханай аймагай тэрэ үедэ Баргажанай хоёр залуухан хүүбүүд Буряад Республикын дээдын зургаанда алба хаажа байһан юм гэхэ. Аршаан булагаараа суурхаһан Түнгэн нотагта нуралсалай байшан барюулха гэжэ ехэ мүнгэ алта дээрэһээ һомолоо хаш. Тиихэднэ манай хоёр хүүбүүд өөрынгоо нотагта энэ нургуули байгуулха гэжэ шийдээ ха. Тэрэ

сагта хуушан монгол үзэг бэшэг байһаниинь мэдээжэ, тиигээд зүблэл соохи «Түнгэн» гэжэ үгын «х» үзэг дээрэ хоёр зурлаа табижа, «г» үзэг болгожо, манай Түнгээн гэжэ нууринда тэрэ нургуули барюулха баатай болоо һэн гэхэ...

Энэ саһаа хойшо шэлэмэл модоор, «п» үзэгэй түхэлөөр баригдаһан байшантай нургуулимнай хүгжэ хүгжэһөөр 1966 ондо дунда шатын болгодоо һэн. Түрэл нургуулидамнай дүй дүршэлтэй, эрдэм мэдэсын габыятай арадай багшанар хэдэн олон жэлдэ хүдэлжэ ехэ нүлөө үзүүлһэн. Мүнөө үедэ

Бэлигтэ Доржиевич Цыренов нургуули хүтэлбэрлэжэ, амжалтатайгаар ажаллана. Эрдэм нуралсалай талаар даргын орлогшо Жаргал Цыденжапович Гулгенов болон бусад хэдэн олон дүй дүршэлтэй багшанар үхи хүүгэдые хүмүүжүүлхы талаар эрдэм ухаагаараа хубаалдажа байдаг юм.

Гааргын дунда нургуулиһаа гараһан шабинар Росси дотороо таража, эрдэм ном үзэжэ, ухаан бодолоо дээшлүүлхэ гэжэ оролдодог. Жэшээлхэдэ, энэл нургуулиин эхин шатын байхадан дүүргэһэн, саашаадаа литература ба искусствын

талаар эрдэмээ үргэлжлүүлһэн, түрэл нотагаа, Буряад оронос, Росси гүрэнөө холо ойгуур суурхуулан, Росси гүрэнэй шангай лауреат, Буряадай арадай поэт, үндэһэн соёлой болон литературын эдэбхитэй ажал ябуулагша, Буряадай уран сохёолшодой эблээлэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Верховно Советэй депутат ябаһан Н.Г.Дамдинов болоно. Тиихэдэ Буряадай габыята поэт С.Д.Ангабаев, Россин арадай артист, гүрэнэй шангай лауреат, Буряад драмын академическэ театрай түрүү артист М.Г.Елбонов. Багшын хүндэ ажалда наһааа зориулаһан мэдээжэ багшанары нэрлэбэл, Буряад Республика соо ори ганса СССР-эй арадай багша М.Ч.Гармаева, Россин гэгээрэлэй габыята багша С.Р.Балданова, Буряадай гүрэнэй университетэй нэгэдэхи проректор, биологийн эрдэмэй доктор, профессор Ц.З.Доржиев. Бэшэшье бусад мэргэжэлтэд олон даа, бултыень нэрлэхэ, бэшэхын аргатуй.

Мянга юһэн зуун ерэн оной намарай түрүүшын үдэр эрдэм ном үзэхэ хүсэлтэй дүшэ гаран

хүүбүүд, басагадые түрүүшымнай багшанар Ганжуур Самбуевнэ, Доржиева Хаңда Дашиевна Хуснутдинова хоёр түрүүшын хонхын жэнгирээн доро хани халуунаар угтажа абаа бэлэй.

Оршон тойронхи байгаагийн пойрһоо һэйрижэ, ургы сэсэгэй дэльбэ намаагаа дэлгэжэ байха үедэ, хабарай дундахи харын гушанда, түрэл нургуулимнай наян табан жэлэнгээ ойн баяр тэмдэглэхэ гэжэ байна.

Энэ дэмбэрэлтэй хайхан ушараар, түрэл нургуулидаа, багшанартаа, илангаяа «А» үзэг таниуулан, «Б» үзэг бэшүүлһэн түрүүшын багшадаа Ганжуур Самбуевнада, классаймнай хүтэлбэрлэгшэ байһан Дышыгма Александровна Цыреновада, Марина Александровна Буянтуевада, нургуулиин дарга Бэлигтэ Доржиевич Цыреновтэ, эрдэм нуралсалай талаар даргын орлогшо Жаргал Цыденжапович Гулгеновтэ болон бэшэшье багшанартаа, хоёр мянга нэгэн ондо Гааргын дунда нургуули дүүргэгшэдэй зүгһөө амаршалаад, ажалдатнай амжалта, гэр бүлэдэтай элүүр энхые, ута наһа, удаан жаргал, дэлхэйн эгээл найн хайхание, эгээл нангин баяр, жаргал, зугаае хүсэхэ байна!

Булат БАДМАЕВ, Үндэһэтэнэй гуманитарна институтай нэгэдэхи курсын оюутан.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Гааргын найман жэлэй нургуулиин түрүүшын выпуск, классай хүтэлбэрлэгшэ Раиса Тибочкеевна Балданова.

Эрдэм бэлиг - эрхим баян

ХҮҮГЭДЭЭ ХААНА НУРГАХА ХҮСЭЛТЭЙБТА?

Жэл бүри апрель наһааа Улаан-Үдэ хотын нургуулинуудта 1-дэхи класста нургашадые абалга эхилдэг гэшэ. Тиимэһээ эндэшье, дээдэ нургуулида ороһондол адли, түрэлхидэй наһаан үнөөн, «хайшан, ямар нургуулида үри хүүгэдээ үгэхэмнай» гэхэн асуудалнууд гарадаг юм. Эгээл наһаа амар гэртэһинь, дүтүнгөө нургуулида хүүгэдээ абаашаад лэ, заншалта программаар үхибүүгээ нургуулаад лэ, «бидэ нургуулида энэл номоор үзэһэн гэшэбди, өхэ илгаа үгы даа, хүнэйл зэргэдэ мүнөө ябанабди» гээд шэбшэхэ аргатай. Теэд энээнине буруушааха аргагүйбди «наһаанаа харбайжа абаха» гэшэ баһал зүйтэй.

Олонхи ушарта хотын нэгэ нургуулида хэдэн янзын программануудаар нуралсал ябуулагдадаг гэшэ. Ямар программаар үхибүүгээ нургаха гэшэ түрэлхидэй дуран болоно.

Эльконин - Давыдовой, Занковой, Бунеевой гэхэ мэтэ программануудай авторнуудай нэрэнүүдые хүн бүхэн дуулаа байха, теэд үнэн дээрээ энэмнай алиниинь һайтай, муутай юм гэжэ түрэлхид ойлгоногүй бээ. Мүнөө үеын нэбшээндэ абтажа, «моодно» программаар үхибүүгээ нургаха наһаад, тэрээндэ бүри «наад» хэбэл, баһал гайтай.

Эльконин-Давыдовой программаар хүүгэдээ нургаха болобол, эндэ ганса багшын бэшэ, түрэлхидэшье зүгһөө ехэ оролдолго хэрэгтэй. Заншалта программаар номоо үзэһэн түрэлхид үхибүүнтээ шэнээр нургуули хэхэ болоно. нургаша бүхэн өөрын наһал бодолтой, онсо маягаар бодомжлох аргатай, тэрэниинь хүгжөөхэ зорилготой Эльконин-Давыдовой программа, бидэндэ, түрэлхидтэ, хайшан гээд зүбөөр бодолго бододог бэ, хайшан гээд зүбөөр бэшэхэ ёһотойбди гэхэн бэлэн

жэшээтэй программаар нурһан зондо ойлгогдонгүй болоходоо магад.

Мүнөө сагта эдиршүүл нургуулида ороходоо, тордиһогүй уншажа шададаг болонхой ородог юм. Амаралтын үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэдэг нургуулинуудта, саадта ябаһан үхибүүдые ехэ дуратайгаар нургуулида абадаг гэшэ. Гимназиин, лицейн 1-дэхи класста ороһон үхибүүдтэ минутын 20-30 үгэ уншадаг байха ёһотой гэжэ эрилтэ табигдадаг юм. Үхибүүн ямаршые нургуулида ороходоо, эгээ түрүүн тестировани гараха ёһотой. Эндэ багша ерээдүй сагай нургаша юу хэжэ шаданаб, арга шадальеень хараадаа абаха болоно. Ямар программаар нурхыень түрэлхидтэйн зүбшэн хэлсэхэ юм. Гэр бүлэ, оршон тойронхи байгааи тухай, сагай уларил, шэнжэнүүд тухай хөөрөлдөө үнгэргэхэ, үхибүүн өөрынгоо наһал бодолоо, хараһан үзэһэнөө дэлгэрэнгүүгээр, баян үгэтэйгөөр хөөрэхэ болоно.

Нэгэтэ Улаан-Үдын 32-дохи дунда нургуулиин 2-дохи классай нургашадай зураг хаража, найруулга бэшэхын урда тээхи бэлэдхэлэй хэшээл шагнаһан ушар наһагдана. Далайн эрьдэхэ байдал харуулаһан зурагта «шорм»

үхибүүдтэ даалгадаг заншалтай. Тэрэн зүбөөр, мүнөө сагта түрэлхид, илангаяа буряадууд, хүүгэдтэ заатагүй найн эрдэм олгуулха гэжэ оролддо.

Хүршэ Улаан-Баатарай Россин-Монголой нургуулида нара бүри түрэлхид зуун доллар үгэжэ, үхибүүгээ баһаанаань хэдэн хэлэндэ нургана, элдэб секци, кружогуудта ябуулна. Манай республикада тиимэ арга шадалтай түрэлхид үсөөн, тиибэшье Улаан-Үдын «Байкальская перспектива» нургуулида, лингвистическэ 3-дахи гимназида болон бусад эрдэмэй гуламтануудта үхибүүгээ дүрбэн тэгшээр нургаха хүсэлтэй түрэлхид олддо.

Мүнөө найн нургуулида хүүгэдээ оруулбал, нара бүри мянган түхэриг заатагүй түлэгдэхэ болоно. нургуулингаа жасада, харуулшанда, оёор угаадаг ажалшадта, классайнгаа кассада гэхэ мэтэ мүнгэнэй татабаринууд эхилэх даа. Хэдэн дабхар, ариг сэбэр, хаа хаагуур сэсэг намаа табяатай, харуул нургуулида нургахада таатай. Түрэлхидһөө болохо, үхибүүдые гоё найхан нургуулида нурһандаа омогорхохо болоно. найхан нургуули

соо найхан эрдэм мэдэсэ үгэдэг наань, буришые омогорхоомор бээ. Теэд энэмнай баһал үлүү бардам аашатай болоогүй наань, һайтай.

«Харыш, энэ нургашые «девяткаар» асарбал» гэжэ ехэ голожо хэлэһэн эдирхэн нургашын үгэнүүдые нэгэтэ суута нургуулиин газгаа шагнаа һэм. Шэрүүн сагай хэрзэгэр ааша... энэмнай мүнөө үеын харилсаанай жэшээ гү?

Үглөөнэй үр сайхатай сасуу хүүгэдээ бодхожо, Стеколкоһоо Үдын голой саада тээхи 29-дэхи гимнази абаашана, Истокһоо, Соколһоо 33-дахи, 2-дохи нургуулинуудта асарна, 18-дахи кварталһаа 3-дахи гимнази асаржа буулгана. Энэмнай үдэр бүриин харгын 10 түхэриг, эдээнэй 10 түхэриг хамта дээрээ нарадаа 500 түхэригтөө шахана. Ганса үхибүүтэй наа - туршахаар, хоёр наань - шүдээ хам зуужа түрэлхид ажалаа хэхэ болонобди. «Хотын хүүгэдые харахада хайратай даа: хара эртэ бодохо, тэды холо автобус, трамвай соо түрсэлдэжэ ошохо», - гэжэ хүдөө нотагта ажаһуудаг багша хэлээ бэлэй. Наранай дээрэ гараһан үедэ, үглөөнэй юһэн сагта аажам

алхамаар нургуули руугаа алхалжа ябаһан хүдөөгэй үхибүүдые харахада, хээээшье зохид. Тиибэшье һүүлэй үедэ түрэлхид үхибүүгээ нургаха хото руу нүүжэ ерэнэ. Үри хүүгэдтэ найн эрдэм олгуулха хүсэлтэй түрэлхидые заатагүй дэмжэхэ хэрэгтэй. Хүдөө нотагайхид бэлигтэй баһаа Буряадай 1-дэхи үндэһэн лицей оруулха гэжэ оролдодог юм. Эндэ жэл бүри 1-дэхи класста орохо долоо наһатайхан багашуул конкурс гарана. Нэгэ һуурида 5-6 үхибүүнэй мэдүүлгэ ородог юм. Тиимэһээ Буряадай 1-дэхи үндэһэн лицей-интернадай филиалнуудые Улаан-Үдэ хотын нургуулинуудта нээхэ зорилготой. Хотын 19-дэхи, 48-дахи нургуулинуудта хоёр жэлэй саада тээ нэгэ-нэгэ классуудые нээгэ. Энэ жэлдэ Исток нууринда оршодог 54-дэхи нургуули мүн лэ лицейн филиал болгохо гэхэн асуудал хаа хаагуур, элдэб шатын хэмжээн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байна.

Нургаха хүсэл дүүрэн... Тиимэһээл унтангүй шахуу, наһаата болон, займаар зээлээр мүнгэ абажа, заримдаа «өөрын тархиһаа дээшэ» нурэжэ байгаад үхибүүгээ нурганабди. Теэд, юундэб даа, хээээдэшье багшанар түрэлхидые үсөө магтадаг бэшэ гү? Үхибүүдэйнгээ ямар нэгэ юумэндэ зэмэтэй болобол, бидэ баһал гансата өөһэдөө өөһэд дээрэ зэмэнь тоходог заншалтайбди. «Энээгээр юумэн дүүрэхэгүй» («Но это еще не все») гэжэ хэлэһэн барон Мюнхгаузенай үгэнүүд наһагдана. нургуулиин шабитай болоһон гэр бүлэ үдэр бүри нэргэг байха ёһотой, хээээдэшье гэнтэ элдэб «бэлэгүүд» тохёолдохо, энээдэтайшые, уйдхартайшые... Тиимэһээ энэ наһанай эгээл найхан нургуулиин хаһа хүүгэдтээ хамта, хаһа шадал соогоо хүжоун зугаатайгаар, эрхим найнаар дабшан гаража туршял даа.

Ечигма ЦЫБЕНОВА.

Үе сагаймнай үзэгдэлүүд

үгэ багша дурадхажа, «ш-ш-ш» абяан ямар наһал бодол түрүүлнэб гэһэн асуудалда булта абтажа, нургаша бүхэн өөрын наһамжаа хэлээ бэлэй. Үнэхөөрөөл, хэды нургашад байгаад, тэды наһамжанууд дурадхагдаа һэн. Тиихэдэ ехэл һонин хэшээл болоо һэн.

Аба, эжинэр саг соогоо хэжэ шадаагүй, ойлгоогүй юумээ

«БАЯН ТАЛЫН АЯЛГА»- 40 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Наяхан оперо болон баледэй академическэ театр соо багтахар бэшэ олон зон сугларжа, «Баян талын аялга» гэнэн булганда мэдээжэ радиоурналай 40 жэлэй ойдо, мүн Ч.Павловай нэрэмжэтэ буряадай арадай инструментнүүдэй оркестрэй байгуулагдаһаар 35 жэлэй ойн баярта зорюулагдаһан концерт харуулһан байна.

Тэмдэглэхээр онсо юумэн гэхэдэ, хүн зон тон олоороо ерээ. 34 жэл соо таһалгаряагүй энэ радиоурналай хуудаһануудтай танилсуулжа байдаг диктор, республикын арадай артист Баатар Цыбенон,

тележурналист Гүнсэма Тудупова гэгшэд энэ концертые хүтэлбэ. 70 наһа

хүрэнэн намайе Нерюнгри хотын, Улаан-Удын, Ивалгын Хурамшын түрэлхидэйм, хүүгэдэйм зүгһөө амаршалжа, хайхан дуугаа Митуп Шагдаровай зорюулаһанда ехэтэ баясааб.

Минии танил Галина, Далай Дабардаевтание 4 басагадынь дуугаар амаршалаа. Бэлигтэй дуушад Галина Шойдагбаева, Эрдэни Батсук, Бадма-Ханда Аюшеева, Баатар Будаев, Москвада хаяшаг шалгарһан оюутан Чингис Аюшеев, Арюна, Баир Батодоржиевтан, Оюна Батулова, бусад бэрхэ дуушад бэлэг дуугаа зорюулба.

Бидэндэ хайндэрэй концерт харуулһан, энэ радиоурналда олон

**Эмхидхэгшэдээ
үргэхэ байгаа**

жэлдэ амжалтатай ажалажа, энэ дамжуулга эрхилжэ байһан республикын соёлой г а б ь я а т а

хүдэлмэрилэгшэд Наталья Сульtimoва, Светлана Шабанова гэгшэдтэ, бүхы артистнуудга халуун баяр хүргэнэбди. Зүгөөр эдэ эмхидхэгшэдые урмашуулан, оперно театр соо шагнашадайнь урда гаргажа, бэлэг сэлэг, сэсэгүүдэй баглаа барюулаагүй байһандань голхормоор байба. Правительствын болон Арадай Хуралай, Соёлой министрствын, БГТРК-гай зүгһөө энэ үдэшин юбиларнуудые амаршалаагүй байһаниинь ехэ аягүй, сэдхэхэдэмнай муу байгаа.

Гомбоцырен БАДМАЕВ,
ажалай ветеран.

Зохёохы ажалай үдэшэ

ДУУНАЙМ ЭХИН- ДУРАНҺАА...

Мэдээжэ дуушан, Буряад Республикын арадай артистка Светлана БУНЕЕВАГАЙ тоосоото концерт апрелин 15-да Буряад драмын академическэ театрай тайзан дээрэ болоо. Энэ концертнь ёһотойл дуу хүгжэмэй хайндэр боложо тодороо. Хоёр хубиһаа бүридэһэн концертын программа ехэ байгаа. Гэбэшье хүн зон огто эсээгүй, үшөөшье шагнахаар бэлэн байгаал даа.

Сэдхэхэлэйн гүн сооһоо урдажа гарадаг хайхан хоолойнь хүнэй зүрхэнэй хүбшэргэе дайража шададаг, уярууддаг байна. Аха үеын зон Клавдия Шульженкые угаа ехээр хайхашаадаг байгаа. Светлана Бунеевае Буряадай Шульженко гэжэ нэрлэхээр лэ даа.

Буряадайнгаа нэрэтэ композиторнуудай зохёолнуудһаа гадна залуу хүгжэмшэдэй дуунуудые артистка

дуратайгаар программада оруулдаг. Арадай дуунуудые С.Бунеева дуулахадаа, мүн лэ оншыень оложо шадана.

Светлана Бунееваһаа гадна Буряад Республикын үндэр нэрэтэ артистнууд: Дарима Дутданова, Татьяна Шойдагбаева, Владимир Борисов гэгшэд энэ концертдэ эдэбхитэйгээр хабаадаа. Буряад Республикын арадай артистка Эржена Жамбалова тон зохидоор, дулааханаар концертые хүтэлбэрлэн байна.

Эржена, Саяан Жамбаловтан хоюулан дуулажа, тус концертын үшөө нэгэ шэмэг болоо гэжэ тэмдэглэе.

«Дуунайм эхин - дуранһаа» гэжэ Светлана Бунеева концертынгээ программые дэмы нэрлээгүй. Юуб гэбэл, дуран тухай олон дуун тэрэ үдэшэ эдэлжэ, тэндэ сугларһан зоной сэдхэл зүрхые ёһотойгоор баярлуулаа даа.

Ц.ЦЫРЕНОВА.

АМАРШАЛА

Хабарай апрель нарын хайхан үдэр Захаамнай аймагай Сагаан-Морин нютагта манай уян зулгыхан Эжы-ДОЛГОРОВА Мария Цыбиковна 65 наһанайнгаа ойе угтажа байна. Хүндэтэ эжыгээ, төөбингөө баяр түрүүлмэ энэ хайндэрөөр хани халуунаар, үнэн зүрхэнһөө амаршалаад, ингэжэ үнэн сэдхэхэлээ хүсэнэбди:

Жаран таба наһанайтнай
Жабхаланта паранай мандахада,
Мандаа хайратай манай эжы
Маша халуунаар Танаа амариалнабди,

Урихан энхэргэн заанда
Угтажал бидэнэрээ байгыта,
Хүл хүнгэн, бэе мэндэ
Хүгтэй согтой нуугыта.

Танай үхибүүд:

Чингистэн, Жаргалтан, мүн Гэсэр, Валя, Радик болон Владик.

ЖЕНСКОМУ ДАЦАНУ-10 ЛЕТ

Мы будем рады встретиться на марафоне по случаю десятилетия единственного в России Буддийского женского дацана, который проводится в театре Бурятской драмы 7 мая в 17ч. 30м.

В программе мероприятия – выступление председателя Попечительского Совета РБ А.В.Битуева, концерт ведущих артистов Бурятии, поздравления гостей.

Мы благодарны всем тем, кто окажет нам посильную помощь.

НАШИ РЕКВИЗИТЫ:

ИНН 0323028324,

р/счет № 40703810709160103387 в Бурятском ОСБ №8601,

к.счет №30101810400000000604

Улан-Удэнская МРО буддистов мирян

Дополнительная информация по тел.: 41-12-22.

Марафон «Поможем библиотеке» продолжается

Открытое благодарственное письмо

В театре кукол «Ульгэр» 11 апреля прошел благотворительный марафон «Поможем библиотеке». Администрация Центральной городской библиотеки выражает признательность всем организациям, учреждениям и частным лицам, кто с первых часов, с первых дней после пожара протянул руку помощи.

Особые слова благодарности начальнику УВО при МВД РБ полковнику А.И. Краснову, первому батальону 1-й роты за непосредственную помощь на пожаре.

Значительную помощь и поддержку оказали Министерство культуры РБ (В.Б. Проконьев), Бурятское региональное отделение партии «Единая Россия» (председатель Политсовета И.И. Калашников). Неизмеримый в финансовом отношении вклад внесли ОАО «Международный аэропорт» города Улан-Удэ С.А. Невзоров.

Благодарим следующие коллективы:

- Администрация города Улан-Удэ (Г.А. Айдаев);
- «Полином» (А.Д. Цыбиков);
- НПЦ по охране памятников Министерства культуры РБ (Н.А. Петунова);
- Министерство образования и науки РБ (С.Д. Намсараев);
- Центр занятости и трудоустройства (Н.П. Линейцев);
- Республиканская типография (К.Н. Ербанова);
- Республиканский комитет по делам молодежи, туризму и спорту (С.В. Мантуров);
- «СМИТ» (Г.Ю. Доржиев);
- Учколлектор (Д.Б. Батуева);
- «Мобилтелеком» (В.Р. Очиров);
- КСК ЗММК (А.А. Модогоев);
- Байкальский гуманитарный институт (Б.Б. Зандараев);
- «Росшина» (С.К. Русанов);
- «Бурятхлебпром» (Б.Б. Цыденов);
- Магазин «Джайвбук» (В.Б. Минеев);
- Республиканский педколледж (С.Ц. Нимбуева);
- Издательство «Бэлиг», БНЦ, БГУ, ВСГТУ;
- Спид-центр (Е.А. Имеева);
- «Товары для мужчин» (А.И. Лазарева);
- Дом книги «Жаргал» (С.Б. Тутаринов);

Подразделения представительства Восточно-Сибирской железной дороги: станция энергоснабжения (О.В. Фатиков), станция пути (А.Н. Макаруч);

- Хладокомбинат (Э.Б. Очиров);
- Камаз-Центр (М.Б. Доржиев);
- Бурятский колледж статистики и экономики (Л.А. Васильева);
- Бурят-Терминал (П.В. Федоров) и другие коллективы.

Особо хочется отметить помощь со стороны наших коллег. Это прежде всего Национальная библиотека РБ, детская библиотека им. Б. Абибуева, юношеская им. Д. Батожабая, библиотеки ВСГАКИИ, БГУ, ВСГТУ. От двадцати

Централизованных библиотечных систем РБ и отделов культуры Баргузинского, Закаменского районов, Северобайкальска поступили денежные средства. Благодарим мы наших ветеранов библиотечного дела - А.С. Мясникова, В.С. Константиненко, Л.А. Ханхашкееву, Л.А. Мальцеву.

Нуждаемся мы не только в деньгах, но и в стройматериалах, в транспорте. Тут очень кстати пришлась помощь МУП «Городские маршруты» (Н.П. Заверюха), РЭС Советского района, «Полигран» (А.А. Морской).

Много денежных поступлений было от частных лиц. Список этот велик, но хочется назвать хотя бы несколько имен. Это И.И. Щербак, Е.М. Уваровская, Р.А. Серебрякова, Д.К. Доржиева, студентка ВСГАКИИ В. Тархаева, Коля Петров (4 года, д/с «Рябиношка»), были и люди, не назвавшие своего имени.

Многие коллективы учреждений и организаций города приняли решение о перечислении однодневного заработка. Это администрация Железнодорожного рай она, учреждения и аппарат управления культуры, комитет труда и социального развития Улан-Удэ, управление здравоохранения, управление образования; депутаты Народного Хурала, РОСТО, комитет по делам ГО и ЧС РБ, ВСГАКИИ, Конституционный суд.

Спасибо за информационную поддержку всем средствам массовой информации.

Сегодня, когда библиотека стала единственным доступным и общенародным хранилищем и источником духовности, культуры и информации, отклик на просьбу о помощи - свидетельство благородства и озабоченности в сохранении и формировании нравственности и гражданской позиции будущих поколений.

Марафон «Поможем библиотеке» продолжается.

Душевное спасибо всем неравнодушным людям. Желаем вам и вашим коллективам творческих успехов, благополучия и процветания.

Р.ЦЫБЕНОВА.

Директор МУ ЦБС г. Улан-Удэ.

«ЗҮНТЭЙ ЗҮҮДЭН» ГЭНЭН КОНКУРСДО

ЭДИ ШЭДИТЭ ЭЛДЭБ БУСА ҮЗЭГДЭЛНҮҮД

«Мэдэнбди, олье бидэнэр мэдэнбди, Мэдээгүйень тэдэнэрэй бидэ мэдэрнэбди». (М.Цветаева).

Зүүдэн тухай олон тайлбар, шэнжлэгнүүд байдаг ааб даа. Бүри эртэ сагнаа шажантай санартаг, үзэл бүрийн эрдэмтэд энэ жэгтэйхэн үзэгдэл тухай өөхэдгынгөө ханамжа бодолнуудыг хэлэнхэй. Уураг тархиумнайшыг гү, али гүн царин сэдхэлэйнайшыг юм гү даа, энэхэн дэншыг өөрсэ ёноной манай шэнжыг гүйсэд тайлбартай, того харюутай боложо шадаагүй гэжэ ажаглахаар агша.

БЭЛЭГ

ханаан заяанда ороогүй үзэгдэлүүд хаанааа зүүдэндэ ородог гэшэб? Гайхалтайн гэхэдэ, хүүдэнх хүнэй ажабайдалда алин нэгэ удхаараа нүлөөтэй байдагын гэхэ гү, али ерээдүйдэ бодото дээрэ тохёолдохо ушартайень хэн мэргэн манда эли тайлбарилжа үгэхэ ёһотой юм.

Ушөөл залуу хаадаа ябаха үедэм үзэгдэн энэ зүүдэнэймни тайлбарил хүсэд одоогүй гэжэ ханааа агша. Тингэбшыг хана, тэрэ зүүдэнхэ хойшонхи жэлнүүдэймни шэнжэнүүд энэндэ яһалал хабаатай гэжэ татаг-нотаг удхалхаар ха.

Убэлэй саһата шуурган соо үргэн талада гансаарханаа ябанаб. Тойроод бүрэнхы бүглүү, хайшаа зориһоноо ойлгоношыггүйб. һалхи хүрин арайхан алхинаб. Шэхэнэй үзүүртэ шэнгэхэн хонхын абяан бии болоод, наярхай-түерхэй гүйлгэн гурбан моридыг зэргэшэжэ хүлэлэн повозко-тэргэ хажуудамни зуг татан зогсошобо.

«Һуу наашаа!» гэжэ жоолошоной шанга хашхараан доро лааян ехэ тэргэ дээрэ налайшабаб. Морин тэргэ зура сохин гүйлгэшэбэ. Хайшаашыг ябаһамнай мэдэхын аргагүй. Гэнтэ урданнай тэбхэр ехэ байшан гэр үзэгдэхэдэл гээд, ханыень сүмэрэ гүйлгөөд, доосоонь орошободи. Досоонь ольһотой дулаахан. Мүнөөхи морин тэргэ мүр сараагүй үгы болошоо. Хаана ерэнэнэ лабыхыг оролдожо, гэр доторхине ажаглан харахадамни, ород айлай эдеэнэй таһалга соо байдаг эд бараан, аяга амһарта харагдаба. Гайхашаа баража саг зуура зогсоһоной удаа, үндэр үргэн үүдээр уужам һаруул таһалга руу орошобоб. Эндэ юугээшыг ойлгожо ядашоод байтарни, бүри саадахи үүдээр гурбан хүн гараба. Дүтэлжэ ерэхэдэн, урталгүй айлан хэн тула хитүү зогсоноб. Ай, бурхадни! Үнэхөөрөө юумэ

Энэ наһан соогоо хүн ямар зүүдэ харадаггүйб даа. Ой ухаанда ороогүй, орохошыг аргагүй шэнги үзэгдэлүүд хаанааа маанатта гэнтэ бии болошодог гэшэб? Гайхажэ гэлэжэ, юрэ бусын эди шэдитэ элдэб юумэн маанатта эгээлэй байдалдамнай үзэгдэггүй, үзэгдэхэ шалтагааншыггүй гэхэдэши, нойр соомнай маанаттай юун болоно гэшэб юм?

Зүүдэ үзэгдэггүй хүн үгы. Зарим амитагыг зүүдэдэг хаш гэжэ ажаглахаар байдаг. Тэдэнэй ойног унтаһан үедэн элдэб зурагуудай бии болодогто, гайхалханай хэрэггүй. Харин бидэнэр хэлэ үгэтэй амитаг хадаа зарим һонин

харана гэшэб гүб? Залуумаг сарюун шэгтэй хүнийн Иисус! Хажуудахи мүн лэ урин дулаан шарайтай эхэнэр тэрэниг түрэгшэ Бурханай Эхэ хүн бэээрээл!

- Зай, хүбүүн, энэхэн басагыг һамган болгожо абалши, - гээд, Иисус шодөөрөө миһэрбэ. Бурханай Эхэ минии үгэ хүлээһэн янзатай дулааханаар шэртэнэ. Тэдэнэй хажуудахи залуухан басаган налгай зангаар намайе харана.

- Үгы, би ород басага һамган болгожо абахагүйб, - гэжэ эрид шиидэнгээр хэлэбэ.

Агшан зуура аали шэмээгүй байдал тогтобо янзатай. Бурханай зарлигта арсалта хэлэндэ аягүйрхэжэ эхилэбэ.

- Тиигэбэл ши энэниг абалши, - гээд, Иисус хоёр тээшэ эритэй ялбагар ута жада намда һарбайба. Эндэ минии арсаха арга байбагүй. Үнэтэ бэлэгыг ехэл хайхашаан гартаа абаад, нүдэндөө дүтэлүүлэнб, эрхы хургаараа эриен даража үзэнэб. Иимэ эбсэгтэй болоһондоо урмашан, шэрэгдэн буладайны шанар ямар юумэн дээрэ шалгахамниб гэжэ иишэ тишгэ харашалбаб. Ойромни тиимэ таатай эд үгы. Дээшэ үлхэдэмни, адар томо люстра үлгөөтэй байжа, доодо сахаригыг сабшаад, жадынгаа эри шэртэнэб. Ямаршыг шамардаһанай торгон эридонь үзэгдэхгүйдэ, үшөө дахин шалгахая жадаһа далайгаад, дээшэ шэртэн гэхэдэ, сошоһын ехээр сошобоб. Һэнжэлзһэн люстрын дээдэ сахариг дээрэ Будда бурханай шудхамал дүрэ дүүжэндүүлэн һууба бшуу. Ай! Ай! Уггарбалайнгаа бурхан шүтөөндэ эритэ далайһан уймар намайе аянгын дуута сахилгаан нэрбэгэ! Уй! Ай!

Өөрынгөө шанга хашхараанаа һэришэбэб. Гэртэ унтари соогоо хэбтэнэ ойлгоходоо, агуу абарал мэтэ ханадаа болэй. Тэрэ сагнаа олон жэл үнгэрөө. Бурхан багшын сударай зарим тэды һургаалнуудыг

зүүдэе дутынхигтөө хоёрэжэ, хүхижэ, энээлдэхэ, өөрыгөө шоглохо, тэрэхэн хаһага сэдхэлээ ханаха гү, үгышыг бол, «зүүдэн зүнтэй» гэдэгтэ этигэн мэтэ боложо, орёо хүндэ нойрой үзэгдэлүүдэй тайлбарил тухай ханаата болошодог бэшэ аалдгү?

Зүүдэнэй «хорыг» заһаха ёһотой гэдэг. «Муу» зүүдэнхэ боложо, элдэб эсын хүндэ ханаанда эзэлэгдшоод, сэдхэлээ зобожо ябахада, юунэй һайн байхаб. Али болохоор ханаагаа заһаха хэрэгтэй.

Наһан соогоо хараһан зүүдэнүүдэй тоолошогүй. Олсо ханагамаар тэдэнэй заримыг ходоогоо анхаржа, сэдхэлдэ хэргэдэг байбал, наһанайнгаа

тайлбарилһан зохёолнуудыг, Иисус Христосто зориулагдаһан номуудай хэһэгүүдыг түрэлхи хэлэндэ оруулжа, саарһа мүрлэн һуухадамни, холын энэ зүүдэмни ойндомни дахин дахин хэргэдэг юмэл даа.

ТАМЫН ОРОН ЗАЙЛУУЛАГ!

Зүүдэн зүнтэй гэгдэшыг хана, ямар ёһоной, юун гэнэн удхатай үзэгдэл нойр соомни уураг тархиенни зобоожэ, сэдхэлэмыени тамалбаб?

Һүрөөтэй байһан гэшэнь! Ай, бурхан, зайлуул!

Бүрэнхы бүглүү. Уйтан хабшуу. Игсуун бүгшэм. Үзэлэй муухай үнэр танар, хүнэй хэлээр үгэлэшгүй, амиды амитанай тэсэхын аргагүй зэбэрдэжэ гэмтэмээр хэтэдэ эрэмдэг боложо, хүн ухаагаа алдажа тулиха загуурдин орон гэдэгын энэ оршодог юм гү?

Харанхы булан, шорон нүхэн хүбэнүүдхэ хүндэ ёолоон, гэншэн, зүрхэ сэдхэл шуура эсхэнэн шашхаан, уй гажарал, дүүрэн һугшараан, уйлаан соностоно. Хэд, юудын энэ зобожо, тулижа, хана муухай үйлэдэ нэрбүүлжэ байнаб бэ?

Тэрэ саана тортог хаяһан һүлэмхи гал харагдана. Барбагар томо һүүдэрнүүд тэндэ һааргашалдана. һонюушамни ехэдэжэ, хэмхэ хэтэржэ байна хаяа? Хараагүйгөө хаража, үзөөгүйгөө үзэжэ, хүдэлхээшыг айшоод, зогсожол байнаб. Тиимэл ха даа. Тама гэлсэдэгын энэл хаш. Халуун тамануудай али нэгэндэ эрэгдэбэ юм хаяа? Тээ саадахи бүрэнхы буланһаа хоёр хүн дүрстэниг түмэр гоһодо үлхэжэ асараад, бусалжа байһан томо тогоон руу шэдэбэб. Тэрэн соо үшөө хэдэн зоболотонтон уй-хай табилдан булагшана. Эрлигүүд тэдэнэй толгойе гамгүй шиидамдана, тэрелхээ элдэгшэдыг түмэр хэрэгээр асалжа, һөөргэн хаянад. Үмхэй уурал һабажа, жэрхэмшэг муухай үнэр

Эрид эгсэ ташалангаар агуула үндэр хадын орой шэглэн

замыг, үе сагайнгаа шэглэлыг тодорхойлогыг шэнги. Өөрһөө өөрыгөө хоргодуулаха, шуухагүйш-зүүдэнгэмнайшыг бидэнэрыг сэхэ руунь ойлгуулыг оролдуулагшыг байжа магадгүй. Гансал зүүдэе зүбөөр тайлбарилга үлэнэл хаш. Өөрынгөө богото сэнгыг ойлголого шанга зориг хэрэгтэй. «Энэ бээ гамнахагүй сэдхэл - гээдын шэн зориг» гэгдэн. Тиимэ габьяада хүрбэл, хамагыг дабаха баатарлиг арга ололой эхин шатада ержэшыг болохобди.

Зай, зориг түгэс нүхэрни, зүнтэ зүүдэнүүдэй хүнгэн бэшэ зүргэ руу эхин түрүүшынгээ алхам хэлиши! Бурхан үршөөг!

танарын тортог болон тунажа байхадань, минии тэсэхэ арга һалаба. Арайхан хүлөө һольболдуулан эндэхэ зайсахыг оролдооб. Хүхэ номинтэнгэритэ үлгэн дэлхэймнай хаана гэшэб? Харанхы соо тэмтэрһээр ябатараа дээшэ шэглэн ганса хүнэй арайхан гульдирмаар һүбэ хүржэ эрбэб. Амийа абажа ядан мүлхиһөөр нүхэнэй амһарта одоошыг хүрэгдэб. һүүлшынгээ хүсэ гаргажал, энэ түбингээ ниоруу дээрэ бэлхүүһээсэ бултайбаб. Ай! Арюун агаарай сэлгэн амин номин тэнгэрин аршаанта һэрюухэн дуһал сүршэн аюуллаа намайе абарба! Сээжэ дүүрэн амилжа, сэлмэг һүнийн огторгой доро шүүдэрэй шинг мэдэрэн хэбтэхэдэмни, тэнгэрин одо мүшэдэй тодо гэшэнь! Мүшэтэ һайхан түбимнай мүнгэн хүгжэмөөр уянгалжа, маанад бүгэдэнөө үлгэдэн, мүнхэ оршоһонь болтогой!

Үүрэй киралжа байхада һэрихэдэ, үтэр түргэн хубсалаад, улаан наранай түрүүшын элшэ туяа угтахая гэрһэ яаража гараа һэн бэлэйб.

САНАТА АГУУЛЫН ОРОЙДО

Эдэ зүүдэнүүдэ саарһандээрэ мүрлэхэдэ, тон лэ үзэгдэн соонь үлүү үгэ хэрэглэнгүй бэшэхыг оролдооб. Тиигэбэшыг зохёолшын гуурһан дороһоо гараһан хадаа хөөрөөмни хүнүүдэй анхарал татаһай гэжэ оролдоһонһоомни үгэнүүдни дэн ульгам байжа, зарим үедэ ханаанһаа зориута абаданхай гэнэн бодол түрүүлжэ магадгүй. Тээд лэ зүүдэн хадаал зүүдэн: «Зохёогоогүйб, тиимэл һэн» гэжэ хэлэхэдэ ондоо сэхэ гэршэ бариха юумэн намда хаанаһаа байхаб даа. Уншагша нүхэрни, шинии урда һэнхэлни сэбэр, эдэ хөөрөөнүүдтэмни этигэхэ болихошни өөрыншни дуран ааб даа.

Зай, ээлжэтэ зүүдэмни шинии анхаралда.

Эрид эгсэ ташалангаар агуула үндэр хадын орой шэглэн

амидаһанхай алхалнаб. Ямар хэрэгтэй аад, иигэжэ ябана хүнбиб, мэдэнгүйб. Шабарта хальтиржа, хүл дээрэ арай тогтоноб, шулуунуудта торожо унаһан алданаб. Тиибэшыг хадын орой тээшэ үсэд зангаар тгүүлэнб.

Иигэжэ нэтэржэ ябаһаар одоошыг даа хадын оройдо хүрэгдэбэл хаш, хабтар талмай дээрэ гаража ербэб. Эндэ һангигар хуушан нэгэ гэр байна. Тэрэ гэрэй үүдэндэ дүтэлхэдэмни, залуумһаг янзын нэгэ хүн бии болоод, хамсыһаамни татажа: - Эрбэб гүш? Түргэлэ! Ябая! - гэбэ.

Тээ саанахана эршэгэнүүр даһинуудаа эршэгтэй эрьсдүүлжэ, нийдэхэ элшөөд байһан вертолет обөөрбоб. Хайшаа, али орон нотаг ошохо зомбибди, одоо бү мэдэе. Тиибэшыг ехэл мэгдэжэ:

- Үү, энэ гэр соо сүүмхэмни. Тэрэн соо зохёоломни гар бэшгүүд! Мэнэ абаад гараһуулби! - гэбэ.

Тиихэдэмни тэрэ: - Хая саашан тэрэнэ! Газарай юумээр яахашниб! Хэрэггүй! - гэжэ шангарба.

Тэрэнэй үгэдэ эжэлүүдгүй орожо, хойноһоонь дахаад, вертолет тээшэ алхалбаб. Тиин ябатараа холо бэшэхэнэ саб сагаахан эшэгы гэрэй байхыг харажархибиб. Тэндэ Далай лама һууна гэнэн бодол сэдхэлдэм шууд оробо.

- Үү! Би Далай ламадаа мүргөөд гарахам! - гэжэ хашхараад, эшэгы гэр тээшэ гүйшэбэб.

Эшэгы гэрэй богото алхан гэхэдэ, үүдэнэй дээдэ тотого айхабтар шангаар мүргэжэрхихэдөө... һэришэбэб.

Энэ зүүдэндэ элдэб тайлбариде ердэгби. Тиибэшыг хүсэд дүүрэн удхыг үшөө ойлгоодүй аад, таамагшаладыг яалай. Хүнүүдгэ зүүдэе хөөрэдэгшыггүй аад, зарим тэдыг саарһан дээрэ үлөөхэ гэнэн бодолһоо бэшэнэ гэшэб.

Михаил БАТОИН.

«Минии мүшэн шини мүшэнтэй...» гэнэн конкурсдо ДУРАН

Дэлхэй дээр һайхан Дуран, дуран, дурамни Дуранһаа хүсэтэй юумэ үгы Дуллааб шамдаа инагни.

Жаргажа залуу наһангаа Жэргэмэл шубуундал ниигдэнэм. Жаргалтай нүхэрни ханагажа, Жэнхэни дурамни һэришэ.

Урихан сэбэр шарайеш, Улам зүүдэндэ харанам, Ушарһан бидэ хоёрой, Унтархагүй манай дуран. Людмила ДЫРЖИНОВА.

БОДИ НАЙХАН СЭДЬХЭЛТЭЙ ХАНДАМАА

Багаһаа хүгжэм дуунда дуратай байһан, мойһон харахан нюдэтэй, уян сэдьхэлтэй Цэндсүрэнэй Туяа басаган Монгол найхан оронойгоо Улаан-Баатар хотын хүгжэмэй училищида һурахаа орожо, кларнедэй сэдьхэл доһолгомо аялгатай ерээдүйнгоо мэргэжэлые холбоо бэлэй. Удаань соёлой институтда һуража, уран бэлигээ хурсадхаа хэн. Тингэжэ бүхы орон нютаг соогоо эхэнэрнүүдэй дунда эгээл түрүүшын саксофон дээрэ наададаг ори ганса артистка боложо, шагнагшадай дура сэдьхэл буляһан байна. Улаан-үдынхидтэ, Буряад ороноймнай дуунда дуратайшулда мэдээжэ болоһон «Баян монгол» гэхэн джазова оркестртэ бэлиг шадабария мүлһэн, хүгжэмшэн-артисткын хүнгэн бэшэ ажал амжалта түгэсөөр үргэлжэлүүлһэн юм.

бусад мэдээжэ ламхайнарта баярые хүргэнэб. Буряад нюотагуудаар, Хэжэнгэ, Яруунаар айлшалааб. Тамчын дасанда (анхан уугаа эцдэхи лама байгаа хаб) удаан ажаллааб. Монголоим гэртэ үндэр түрэлтэ Далай лама, бусад дээдэ зидаатай санаартан ерээжэ, орожо байдаг даа», гэжэ хөөрһэн хандамаагай тулиһан зондо туһалжа, дасан, дуганда үргэл, мургэл хэжэ байхада, бүхы найн найхан юумэн тэхэрин бусадгай, сэдьхэлдүүрэн, баян ябахаш, үхибүүдэй, аша зээнэршни найн ябаха гэжэ баталан этигүүлэ хэн.

энэ хонин жэлдэ ямар байхаби гэжэ удхалан хөөрөн байхадань, бэлэг сэлэгтэнь хүртээжэ, баясаа бэлэйбди.

Түнхэн, Эдээр, Агаар ябажа, хүдөөгэй зоной үбшэ үлсэгээд, үгы болгодог, илангаяа яра, шарха эдэгээдэг, хэлэ аманай, атаархалай удаар бузарладаг, үбдэһэн зондо туһалдаг Туяа хандамаада хандахаа наһанан зондо эльгэ нимгэн, баян сэдьхэлтэй, зондо туһатай энэ хүнэй хаяг үгэнэбди:

«Хүгжэм дуунай аялга найханаар гаргахын тула шангаар үлсэхэ хүсэ шадал, һураха эрмэлзэл хэрэгтэй бшуу. Эцдэ хасар, толгой, хоолой, хамар үбдэхэ, шалаха, эсэхэ. Хамта арбан басаган һуража эхилһэн аад, ганса бинь мэргэжэлтэ саксофонистка болоһон хүм. Монголой ехэ дарга Цеденбал ехэ дуратайгаар миний тоглохые шагнадаг, ехэ, ехэ концертүүдтэ уридаг, үнэн зурхэиһөө хайрладаг, дэмжэдэг хэн. Тингэжэ оролдоһотой хүдэлһэнэй түлөө Монголой соёлой габьяата ажаллан болоһон байнаб», - гэжэ алтан ойгоо үнишье бэшэ тэмдэглэһэн,

харин мүнөө хүн зоной хэрэг бүтээдэг, түбэд ном уншалгаараа аргалдаг, зобохон зондо ехэ туһалдаг хандамаа болоһон энэрхы найхан сэдьхэлтэй Ц.Туяа хөөрөө хэн.

Үнгэрһэн 6 үедөө анхан лама байһан, өөрөө түбэд ламын үри боложо түрэнн Туяа хандамаа бури зааханһаа дасан ошохо дуратай байһандаа Бакула римбүүшэтэй уулзажа, урда наһандаа нимэ олон үе лама байһанаа, хойто зүгтэ - Россияда хүн зондо туһалжа сэдьхэл зурхэтэй, эльгэ нимгэнтэй байһанаа мэдэжэ абahan юм.

«Үнэхөөрөө түбэд эсэгэтэй, монголой бөө угай түрэлхидтэй байһан хадаа арбаад гаран жэлдэ хүн зоной элүүр энхэ байдалые сахижа, үбдэһэн зондо туһалжа, бурханай номуудые уншажа ябадагби. Улаан-Баатарташые байхадаа, наһанан гэр бүлые ниилүүлжэ, үбшэн зониие эдэгээжэ, сэржэм үргэжэ, сэдьхэлыеңэ заһажа, мургэл хэдэгби. Тэндэ һураһан ерээдүйн ламанар, хубагауудта мунгэ зөөрөөр туһалжа, гэртэ байлжа, эдээлүүлжэ байһан ушараарни тэдэмни Буряад орон, түрэл нюотагуудаараа айлшалхыем, үбдэһэн зондо туһалхыем, хүнүүдэй хэрэг бүтээхыем уряа бэлэй. Тэрэ үедэ һураһан Чимитдоржо, Цыбаан,

Улаан-Үдын эхэнэрнүүдэй дасанай бэрхэ ударидагша Дарима Самбуевна Цынгугевагай урилгаар хандамаа ошожо, ехэ хани халуунаар харилсадаг байна. Һүзэгшэдтэ боди сэдьхэлээрэе, угайнгаа эди шэдээр тэрэ туһалжа байдаг юм гэжэ мэдэжэ абаабди.

Өөрөө олон хүүгэдтэй - 3 басагатай, 2 хүүүүтэй, элбэг гартай, энэрхы сэдьхэлтэй эжы, эхэ хүн хадаа хүнэй зобохо, тулхые, үхибүүдэе гансаараа үргэхэ, тэжээхэ гэшэ хэды хэсүү хүндэ байһые найн мэдэхэ, уян досоохитой, гүн ухаатай, сэдьхэл хайтай Туяа хандамаа абгайн хүнэй ямар жэлтэйбди,

Улаан-Үдэ хото, Терешковагай үйлсын 3, хүгжэмэй колледжын общежити, 409-дэки комната.

Ажалгүй зониие ажалтай, хани нүхэргүй зониие гэр бүл болгодог, Ногоон Дара-эхын маани, мэгзэм уншадаг, зобохон зоной харгы нээхэ эди шэдитэй Туяа хандамаада алтан дэлхэйн бүхы найн найхание, үри хүүгэдтэнь, аша зээнэртэнь үлэи хэһэгтэй, үнэр баян, элүүр, энхэ, найн найхан ажаһуухыен хүсэе! Бурханай боди сэдьхэлтэй, урагшаа наһантай, урин шарайтай энэ эхэнэртэй уулаһандаа сэдьхэл дүүрэн боложо, ерээдүймнай харгы гэрлээр туяаран байхадал үзэгдөө хэн.

Бэлигма ОРБДОЕВА.

ХҮҮ ЖАРНАЙ ХАРАГШАН ХОНИН ЖЭЛ

* ХАБАРАЙ ҺҮҮЛ УЛААН ЛУУ, НАЖАРАЙ ЭХИН УЛААГШАН МОГОЙ НАРАНУУД

Буряад литэ	27	28	29	30	1	2	3
Европын литэ	28	29	30	1	2	3	4
Гараг Нэрэ Үдэр	Дабаа Лара понед.	Мягмар Марс вторник	Лагда Меркури среда	Лүрдэ Юпитер четверг	Баасан Солдон пятница	Бимба Сатурн суббота	Нима Наран воскр.
Үнгэ Үдэр	сагаагшан хонин	хара бишгэн	харагшан тахья	хүхэ нохой	хүхэгшэн гахай	улаан хулгана	улаагшан үхэр
Мэнгэ	3 хүхэ	2 хара	1 сагаан	9 улаан	8 сагаан	7 улаан	6 сагаан
Һуудал	хин	гал	шорой	түмэр	огторгой	уһан	уула

Гарагай 2-то хуушанай 27 (апрелин 28). Сагаагшан Хонин, 3 хүхэ мэнгын, хиндэ һуудалтай үдэр.

Бурханда мүргэхэ, тантрын тарнинуудые уншаха, бурхан, сахюуса, лусууд тахиха, Аюунын нахил хүртэхэ, наһанай хүсэ арьбажуулаха, аршаан, эм найруулаха, буян үйлэдэхэ, тараг бэрхэ, айраг халааха, наһа барагшные хүдөөлхэ, замда гараха, ада шүдхэр дараха, худалдаа наймаа эрхилхэ мэтын үйлэнүүдтэ хайн.

Гэхэ зуура модо сабшаха, тангариг үргэхэ, хүнэй шуһа ханаха, төөнэхэ, тушаал дааха мэтын үйлэнүүдтэ муу.

Хүнэй үһэ абаа һаа, амгалан, тэноун байдалда хайн.

Гарагай 3-да хуушанай 28 (апрелин 29). Хара Бишэн, 2 хара мэнгын, галда һуудалтай үдэр.

Бурханда мүргэхэ, зальбарха, тараг бэрхэ, айраг халааха, модо һуулгаха, хяһа гаргаха, түмэр хайдуулаха, буян үйлэдэхэ, хараал гараха, дайсанниие, ада шүдхэр зайлуулаха мэтын үйлэнүүдтэ хайн.

Гэбшье наһа барагшные хүдөөлхэ, бэри буулгаха, далага абаха, шэрдэг бүрихэ, худуг малтаха, хубсаһа эсэхэ, оёхо, мал үүсэхэ, ном оршуулаха, тэнгэри тахиха, һүни ябаха, хүнэй шуһа ханаха, төөнэхэ мэтын үйлэнүүдтэ сээрлэхээр.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, хэрүүл шууян гараха.

Гарагай 4-дэ хуушанай 29 (апрелин 30). Харагшан Тахья, 1 сагаан мэнгын, шоройдо һуудалтай үдэр.

Бурханда мүргэхэ, тэнгэри, лусууд тахиха, номнол хэхэ, тэрэниие шагнаха, дасан (дуган) бариха, сангарил хураха, маани сахиха, далага абаха, эм найруулаха, (Тахья үдэр найруулан эм аршаан болодог), нүүхэ, шэнэ газарта бууса түхээрхэ, дайсанниие номгодохо, ада шүдхэр ба тэдэнэй муу үйлэнүүдые болон эльбэ дараха, модо һуулгаха мэтын үйлэнүүдтэ хайн.

Гэхэтэй хамта бэри буулгаха, наһа барагшные хүдөө табиха, андалдаа хэхэ, хубсаһа эсэхэ, шэрдэг бүрихэ, суглаа зарлаха, гуйраншадага юумэ үгэхэ, гэрэй һуури табиха, үхибүү хүдэ оруулаха, бага хүүгэдые гэрһээ холо эльгээхэ мэтын үйлэнүүд хориюлтай.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, хүнэһэн дэгтэжэ төөрхихэ.

Гарагай 5-да хуушанай 30 (май 1). Дүйсэн Үдэр.

Хүхэ Нохой, 9 улаан мэнгын, түмэртэ һуудалтай үдэр.

Луу һарада Нохой үдэр тудахадаа, модон хохи гэхэ гү, али тон муу, хоһон үдэр гэгдэдэг. Илангаяа бэри буулгабал, үри бээгүй байха, наһа утадхабал, ута болохогүй, тарья тарибал, орой ургахагүй, мал адууһа абабал, зөөри болохогүй, нэрэ солодо хүртэбэл, аша үрэгүй байха, гэр барибал, түймэртэ шатаха гэдэг.

Зүгөөр дүйсэн үдэр хадань, үргэл мүргэл хэхые зон мэдэхэ юм ааб даа.

Хүнэй үһэ абаа һаа, эрлигтэй ушарха.

Гарагай 6-да шэнын 1 (май 2). Хүхэгшэн Гахай, 8 сагаан мэнгын, огторгойдо һуудалтай үдэр. Бурхан, сахюуса, тэнгэри, лусууд тахиха, сан табиха, амгалан байдалай түлөө ном уншуулаха, наһа утадхалгын хэрэг бүтээхэ, далага абаха, андалдаа хэхэ, аршаанаар бээе ариюудхаха, шажанай һайндэр эмхидхэхэ, баярта ушараа тэмдэгэжэ найрлаха. гүрэм уншуулаха, эльбэ сараха, ехэ хүниие бараалхаха, гэр заһабарилха мэтын үйлэнүүдтэ хайн.

Зүгөөр хүншүү хёрбоһо гаргаха, үбшэ аргалжа эхилхэ, нүүхэ, худалдаа наймаа, олынн хэрэг эрхилхэ, замда гараха, тараг бэрхэ, айраг халааха мэтын үйлэнүүд сээртэй.

Бэри тухай, наһа бараһан хүн тухай дасанһаа асууһа.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, наһан богони болохо.

Гарагай 7-до шэнын 2 (май 3).

Улаан Хулгана, 7 улаан мэнгын, уһанда һуудалтай үдэр.

Бурханда мүргэхэ, дасан (дуган), мүргэл шүтээнэй бусад зүйлнүүдые бүтээхэ, бурхан, сахюуса, тэнгэри, лусууд тахиха, Наранда, һарада, бусад юртэмснүүдтэ шүтэхэ, наһа утадхалгын хэрэг бүтээхэ, далага абаха, худалдаа наймаа хэхэ, зохёохы ажал эрхилхэ, хараал дараха мэтын үйлэнүүдтэ хайн.

Харин мал үүсэхэ, үхибүү үргэжэ абаха, хүн дүрсээ алдараа архидаха, ехэ уһа гаталха, заһанашалха, хүншүү хёрбоһо гаргаха, шуһа ханаха, төөнэхэ мэтын үйлэнүүдые тэбшэлтэй.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, хэрүүл шууян, тэмсэл болохо.

Гарагай 1-дэ шэнын 3 (май 4). Улаагшан Үхэр, 6 сагаан мэнгын, хада уулада һуудалтай үдэр.

Дашаниматай, бальжиниматай маша хайн үдэр.

Бурханда мүргэхэ, бурхан, сахюуса, лусууд тахиха, тантрын тарнинуудые уншаха, нүгэлөө мананшалха, абаһанаа бусааха, лүн абаха, мори, сар һургаха, хутага, бусад зэр зэбсэг дархалха, модоор дарха хэхэ, наһа утадхалгын хэрэг бүтээхэ, далага абаха, эм найруулаха мэтын үйлэнүүдтэ хайн.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, эг зөөри арибахаха, мал үгдэхэ.

АЖАГЛААТА: хабарай һаранууд удаа дараалан барагдажа, нажарай эхин улаагшан Могой һара гараба. Энэ һара 2 хара мэнгтэй, галда һуудалтай байна.

Ажал хэрэг, ажаמידаралда абажа харабал, Үхэр, Тахья жэлтэй хүн үдэт хайн, харин Гахай жэлтэндэ муушан нүдөө үзүүлжэ болохо. Хүнэй бэрын эрхэтэнэй талаар харабал, хин, шуһанай гүйдэл түргэджэ, шара уһанай, хүлһэнэй нүхэ һүбэ нээгдэжэ, бодосуудай һолилсоон (обмен веществ) һайжараад, бэрын элшэ газаашаа таража, зүрхэнэй сохисо эршэмтэй болодог тула бөөрын ажалда хямрал гарадаг. Тингээд хүнэй бөөдэ үбшэн бэлээр хүрээжэ магадгүй. Илангаяа Бар, Туулай жэлтэй хүнүүд нэрэгэ байха зэргэтэй. Ехэ зурхайшадай тодорхойлоор, энэ һарада тэмсэл ехэ, олон хүн амар заяагүй байха гэгдэнхэй.

Энэ һарын 19-дэ (май 19-дэ) бороо ороо һаа, үрэ тарья элбэгжэхэ.

«Зүнтэй зүүдэн» гэхэн конкурсно нЭРГЫЛХЭ ШЭНЖЭТЭЙ

Зүүндэгдэе үнинэй этигэнэм. Хорон зүүдэн гэшэ хүниие али болохо байһан юумөнһээ нэргылдэг юм, — гэжэ урганы эжимни хэлэгшэ бэлэй. Тэрэнь тон зүб байгша.

Хэдхэн жэл болоо гаа. Минии тоонто Хөөрхэ нюотагтамин эмтэй домтой Хужарта нуурай уһан, шабар хуниоргонай үбшэндэ нэрбэгдэһэн зониие хоггүй эдэгээдэг гэжэ суутай юм.

Улаан-Үдэгэ ажаһуудаг танил багшамни тэрэ нуурайнгаа шабар асаржа үгэхыемни гуйба. Тиухэдэнь хүбүүнтэнээрэе ошоод, нуурай эрьһээ шабар абаад, гэртэе эржэ хоноходоо, зүүгэлбэб. «Аршаанаймнай шабар хэлһээше һураһгүй юундэ абабаш!» — гэжэ анханда хүришмэнай байһан, тэрэ үедэ аршаанай харуулан Даржаагай Суббота үбгэжөөл хэлбэб. Нэрхэдэм, зунай үүрэй толон сайража байба. Үхибүүдэйгээ бодоходо, ехэ алдуу хэлһээ дуулажа, эзэнһээнь һураһгүй, табиса үргэһгүй, шабарыень абажа, эзэндэнь зэмлүүлэб гэжэ хэлээд, яаралтай һөөргөө эржэ, гэмээ наманшалааб.

Зунай зулгы сагта, зүлгэ ногооной, үнгин сээсүүгдэй халбаржа, бүтээдэ юумэнэй нэргэхэ үедэ хүн зон нюотагайнгаа эзэгтэ мүргэжэ, төөөлэй, сагаан эдэги, сэржэм мүргэжэ, найрлагад гэсэбди. Үнгэршэ зун үхибүүдээрээ нюотагаа ошожо, нюотагаар хигтаа сугтаа Улаан-Хада буураал баабайгаа мүргөөд, эхэ эсэгынгээ анхан саһаа тахидга Сахиюуртын тайланга ошожо мүргөө бэлэйб. Тиухэдэ гэртэе шэхэр конфетонүүдэе мартаһан байжа, үгөөдгэр гэртэеэ заатагүй үргэхэб гэжэ хулислэ гуйгаа хэм. Гэртээ ерээд, тэрэл һүнииндэ зүүгэлбэб: бишыхан үхибүү дахуулан дунда наһанай эхэнэр гэртэм ерээд, конфетэ эринэ. Үүрээр һэрин сасуу, һуга харайн бодожо, мартаһан конфетэе абаад, ойн талмайн зүлгэ ногоон дээрэ гуйлта хэлэжэ байгааг, үргэлөө хэбб. Сахиюуртыннай эзэг үргэлдэм хүртоол бээе гэжэ бодоо хэм.

Зунай амаралтын үедэ Шэтын хажуудаха «Дарһан» куроортдо амаржа ошоод, аршаанай эхиндэ тэндэ амаржа байһан нагасатаа уулазад, наһатай эрэ хүн гэжэ найдажа, сэржэмээ үргүүлбэбди. Тэрэл һүниин зүүгэлбэб, хоһон түхэрэни стольемнай тойроһон 3 томоотой бүүдүн бэстэй буряад энгэртэй дэгэлтэй эрэ хүнүүд «хэээ эдэ эзэгнай манаа сайлуула юм» гэлсэжэ, гүбэр—шэбэр аргаанан дуугаралсажа һуунад гэжэ зүүгэлбэбэе агли нэршэбэб. Харахадам, бусадни унтарцага бүхөөр нойрсонхой.

Тэрэ дари нүхэдөө һэрюулжэ, зунай наранай жаргаха үеэр аршаанайнгаа эхин шамдуу ошожо, гэмээ мэдэргэжэ, эзэгтэнь гуйлта табиха, сэржэмээ үргэбэбди.

Иигэжэл алдуугаа зүүгээрэ нэргылжэ, заһаха ушар болодог юм гэжэ ойлгодог болонхойб.

P.ДАШИЕВА.

Улаан-Үдэ хото.

ШЭНЭ СОНИНУУДАТ ТОЛИЛОГДОО

«Алтан гагахан»

Мартын 18.
Ж.Бальжанова «Үрээгээ хургажа, морин болгохо, үрнээ хургажа, хүл болгохо».
Ечигма Цыбенова «География дла будущих поколений».
Бато Молонов «Буряад номоо хэргээ».
Галина Дашеева «Эртын монголшуудай тутые хийсхүүлэн».

Мартын 25.
Далай Хубитув «Угсаата арадайм түүхэтэ зам».
Янжама Жапова «Сэсэригэй хүүгэдтэ буряад хэлэ яагаад заахаб?»
Улзы-Жаргал Дондуков «Бадаран хүгжэхэл заатагуй».
Ирина Банзарацкаева «Моя родословная».

Апрелин 1
С.Ж.Цыренов «Хүбэриг хилээмэнэй сэн хэдытэб?»
Б.Д.Содномов «Дорога, ведущая к храму».
Н.Бадмаринчинов «Вольному-воля».

Апрелин 8
Ц.Нимаева «Багагуулаа буряад хэлэндэ хургаха»
Н.Бальжинимаева «Хүнэй найн - арадһаа».
С.Д.Бадмаев «Дайнай түймэрые дарая».
М.Намжилов «Дээдэ-Онгостойн дуулинханда».

Апрелин 15
Цыден-Жап Жимбиев «Гурбан жэлэй найндэр»
Янжама Будын «Сэсэн сээжын оёорһоо...»
Гунгаа Чимитов «Баян талын аялга».

Апрелин 22
Элбэг Манзаров «Саг дороо болоһон суглаан».
С.Бадмаева «Саһан хүгжэм» (Хэшээлтухай).
Цыдын Цырендоржиев «Хоридохи зуун жэл ба ерээдүй тухай».
Янжама Жапова «Эдиршүүлэй шэнэ хургуули».

«Уран үгэ»

Мартын 22
Эрдэни-Хайбзун Галшиев «Бэлигэй толи».
Ардан Ангархаев «Мундарганууд».
О творчестве Дондока Улзытуева, Амар - Сана Улзытуева «Талант порождает талант».

Мартын 29
«Предание о кругосветном путешествии» или повествование о жизни Агвана Доржиева.
Ардан Ангархаев «Мундарганууд» или повествование о жизни Агвана Доржиева.

Апрелин 5
«Предание о кругосветном путешествии» или повествование о жизни Агвана Доржиева.
Баир Гомбоев Дулмаева Даримын зохёолнууд тухай «Саһан болоходом, тодоорой».
Бэлигма Орбодоева «Булагтал бурьялдаг лэ талаан бэлигын».

Апрелин 12
Татьяна Первалова «Президентые хүндэлхэдөө, республикаа хүндэлэнбди».
«Предание о кругосветном путешествии» или повествование о жизни Агвана Доржиева.
Евгений Голубев «Поэт, ученый, педагог».

Апрелин 19
Э.-Х.Галшиев «Бэлигэй толи».
Эрдэни Дугаров «Буряадхан сэдхэлэй дуун».
М.Д.Жигжитова «Буряад дуунай аялга найхан».

ГЭСЭРЭЙ ОРОНДО-ХАТАРАЙ ҺАЙНДЭР

Арадай хатарай «Гэсэрэй орондо» гэнэн республиканска конкурс 1987 онһоо үнгэргэгдэжэ эхилээ. Ээлжээтэ регион хоорондын хэмжээндэ гараһан энэ харалгада республикнай 14 аймагуудай ба Улаан-Үдэ хотын 25 хатарай бүлэг хабаадаа. Тиихэдэ Агын автономито округһоо Зугаалайн «Зугаа» ансамбль бэлиг шадабарияа харуулаа.

Нэгэдэхи шатын дипломоор Гусиноозерск хотын «Шахтер» гэнэн хотын һамааралгын түбэй хатарай бүлэг, Буряадай республиканска соёлой болон искусствын училищиин арадай хатарай тувинска студи шагнагдаа.

Захааминай аймагай соёлой байшангай «Закамна» гэнэн дуу ба хатарай ансамбль, хүдөө ажахын академиин «Алтан булаг» гэнэн арадай ансамбль «Гэсэрэй ороной» Буряадай гүрэнэй хүдөө ажахын академиин «Алтан

Булаг» гэнэн арадай ансамбль «Гэсэрэй ороной» лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртөө. Буряад республикын байгуулагдаһаар 80 жэлэй ойдо зрьюулагдаһан энэ конкурсые Республиканска уран бэлигтэнэй түб, Соёлой, Эрдэм ухаанай болон һуралсалай министрствэнүүд үнгэргөө гээд тэмдэглэлтэй.

Борис БАЛДАНОВ.

Авторай фото-зураг дээрэ: «Закамна» ансамблиинхид.

НЬЮ-ЙОРК ХОТОДО ДЭЛГЭЭГДЭХЭ ҮЗЭЛГЭН

Бэлиг түгэлдэр скульптор Даша Намдаковой выставкэ Эрхүүгэй областной уран найханай музейдэ нээгдэбэ.

Буряадай залуу урлагша Красноярскын искусствын институт дүүргээд, гурбан жэл тухай Ангара мүнэнэй эрьсэд оршодог Эрхүү хотодо ажаһууна. Россин уран зураашадай холбооной гэшүүн юм.

Үзэлгэн дээрэ 25 бүтээлүүдын дэлгээгдээ. Гол түлэб хүрэл шуджа, мүн тиихэдэ мунгөөр, яһаар, модоор, үнэтэ шулуугаар бүтээһэн ажалнуудын үзэмжэдэ табигдаба. Эдэ экспонадууд амжалтатайгаар Москва, Санкт-Петербург, Улаан-Үдэ хотонуудта болон Монголд, Германида, Швейцарида харуулагдаһан байха юм.

Даша Намдаковой онсо бэлиг гээшэнэ Зүүн зүгэй ороноудай болон Баруун Европын зашлалта соёл урлалай уулзуур, арадуудай домог, үргэл мургэл гүнзэгыгөөр тобойлгон харуулжа шадаһан бүтээлүүд, - гэжэ Россин уран зураашадай академиин академик Анатолий Алексеев үзэлгэнэй нээгдэхэ баярта магтажа тэмдэглэһэн байна.

Энэ выставкэ Эрхүүдэ харуулагдаһанай удаа Америкын Нью-Йорк хотодо дэлгээгдэхэ түсэбтэй.

«Бурятинформ».

«СОТКА» - АРАДАЙ АРХИ

Ямаршые найр, баяр ёһолол һүүлэй жэлүүгтэ архигүй үнгэрхөө болишоо. Магазинда ороходо гүүрэн, нюдэнэй эрьехээр олон тоото элдэбын архи табиганхай байна. Ямарыншые абахаяа ойлгохоо болишоһон хүн, найн архи абаха гэжэ ехэ сагаа эдинэ. «Ямар архи абахаб?» гэнэн асуудалга Улаан-Үдэ «Байкалфарм» гэнэн бүлгэм һаяха тоб байса харюусаба. «Сотка» эгээл таатай архи.

Юуб гэхэдэ, энэ архи 2002 ондо үнгэргэгдэһэн «Арагай архи» гэнэн конкурсо эрхимлээ. «Тиимһээ «Соткые» бидэ ехэ хугадаанда гаргаабди», - гэжэ «Байкалфармын» ахамад технолог Наталья Данилова хэлэнэ. 40 градус хатуу энэ архи гээдэ зэргын «Экстра» гэнэн спирт гээрэ хэгдэнхэй. Үшөө тиихэдэ зөөлөн уһан, найн шанартай эфирнэ тоһон, двууглекислэ виннэ кислота бүридэлдэнь оронхой. Энээнһээ боложо ехээр мангарлахагүйт гэжэ бүридхэгшэд хэлэнэ.

Борис БАЛДАНОВ.

ҮНЭН СЭДХЭЛЭЙ ҮГЭ

«БУРЯАД ҮНЭНӨӨРХИН», ТАНАА ДЭМЖЭНЭБДИ!

Хэээ нэгэтэ һармагшанһаа түрээжэ, саашаада һалбаран ошоһон хоёр хүлтэй хохимой мэтээр хэлүүлһэн хүн түрэлтэнэй тоодо оролсохо ёһоороо оролсожо, хэлэхэ тусхай хүүртэй, бэспэхэ тусхай хэлэтэй буряад арад гэлсүүлжэ ябаһаннай болоо. Зүгөөр ганса энээхэнээр сэдхэлээ ханаад, ханаагаа амараад һууха болоо наамнай, тад буруу ябадал гэхэ байна. Иймэ арад хаана нэгэ тээ бии юм ха гэжэ мэтээр хоорһоор хэлсүүлхынгээ хажуугаар, хүн түрэлтэнннн бултынь гайхуула, бүгэдынь һонирхуула арга боломжонууд тухайгаа бодомжоолом байна. Энэ талаар нэн түрүүн ябуулга алхамууднай гэбэл, эрдэм ухаагаа, ном бэшгээ улам саашань хүгжөөхэ, бүхэдэлхэйн дээдын хэмжээндэ хам дүтэлүүлхэ шухала ха юм.

Тон шухала, харюусалга ехэтэй энэ хэрэгтэннай манай «Буряад үнэн» сонинной дүүргэжэ байһан үүргэ тон ехэ гэжэ буряад яһанай хүн бүхэнэй ойлгожо ядахаар бэшэл. Эгээл тиимһээ ханаха ганса сониннай үдэр бүхэндэ улам шанар һайтай, жэл бүхэндэ улам олоор гарадаг болог лэ гээд хүн бүхэнэй зальбармаар байдаг. Тиигээд энэ мүнөө буряад сониннойнгоо дүрбэн зүг, найман хизаар руу тус тустань тусхай хуудаһануудаараа зорижо,

нюдэ баясуулан элбэгжэжэ, олошоржо байһандань зүрхэ сэдхэлхээ баясанаб. Үргэн дэлсэтэй ажабайдалайнгаа улуу булан бүхэн тухай сониннойнгоо хуудаһанууд дээрһээ дуулгаханаа һайхан, шухала хэрэг байхагүй. Һармагшанууд ури хадаһааараа омогорходог юм гэлсэлтэ. Нээрээ тиигэдэжэ юм наа, эгээл мүнөө сагта буряад яһанай ури хадаһааараа омогорхоһон ха гээд хүчин һагад тухаймаар байна бэшэ аал? Ардан Лопсонович Ангархаев «Буряад үнэн» ерэхэдэ, һалажа байһан газетые хүл дээрһэн гаргажа шадаад, бүгэдые гайхуулаа бэлэй. Буян ехэтэй энэ хэрэгшын түлөө буряад хүн бүхэн һайнннн хүсэжэ, баясажа байдаг.

«Хүнжэлөө өөр тээшээ татаха» гэнэн үгын ёһоор, нютагаархидайнгаа туһада хэлэхэ хүсэл бии. Хори, Хэжэнгэ болоод Яруунын уран үгэдэ абьяастай, дуратай уладай бага, горитой зохоолнуудые сониннойнгоо олон хуудаһанууд дээрһээ һонирхон уншажа байла.

Иигээд «Буряад үнэн» - «Уран үгэ», «Буряад үнэн» - «Алтан гагаһан» гэнэн шэнэ хуудаһануудай арсаһагүй аша туһатай байха хадань, хоёр гараа дээшэн үргэжэ дэмжэнэб!

Доржи ДАМБАЕВ,
эдэбхитэй уншагша.

Хорин аймаг.

АМАРААТА

Яруунын аймагай Мужыха нютагта ажаһуудаг эжыгээ - Нина Найдановна Цыренжаповеае жаран таба наһанайн ойгоор үнэн зүрхэнһөө үхибүүдын амаршаллабди.

Манай эжы олон жэлэй туршада «Дружба» колхоздо хүдэлөө. Дүрбэн үхибүүдые үндэлгэжэ, мүнөө аша зээнэрээ харалсажа, амгалан ажаһууна. Хүндэтэ эжыгээ түрһэн үгэрөөрнн амаршалла, энэ дэлхэйн эгээл һайхание хүргэжэ, элүүр энхэ зол жаргалтай ажаһууһыень хүсэһэбди.

ЦЫРЕНЖАПОВТАНАЙ бүлэ.

3 мая в 15 ч. в ДК имени Серова по адресу ул. Удинская, 1а состоится встреча землячества «Дырен» (Курумканский район). В программе: чествование ветеранов войны и труда, концерт, дискотека.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Генеральна директор - ахамад редактор А.А.АНГАРХАЕВ.
Редактор Г.Х.ДАШЕЕВА.

РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: И.М.ЕГОРОВ, И.Б.ДАГБАЕВ (Буряад Республикын Правительство), Ф.П.БОТОНОВА, Ц.Э.ДОРЖИЕВ (Буряад Республикын Арадай Хурал), Н.Д.НАМСАРАЕВ (генеральна директорэй 1-дэхи орлогшо-ахамад редакторай орлогшо), Т.В.САМБЯЛОВА (секретариадые хүтэлбэрилэгшэ-генеральна директорэй орлогшо), Д.Б.ГУРОДАРМАЕВА (редакторай орлогшо), Д.Д.ЭРДЫНИЕВА (харюусалгата секретарь), таһагуудые даагшад: В.Г.ГОМБОЕВА, Н.Д.БАДМАРИНЧИНОВ, А.А.ФАДЕЕВА, В.Д.ДАМДИНОВА, Б.В.БАЛДАНОВ.

Хэлбэлэй байшанай телефонууд: генеральна директорэй-ахамад редакторай - 21-50-96, приёмнын - 21-54-54 (факс), ген. директорэй 1-дэхи орлогшо-ахамад редакторай орлогшын - 21-68-08, ахамад редакторай орлогшонорой - 21-64-36, 21-33-61, редакторай орлогшын - 21-54-93, секретариадай - 21-50-52; таһагууд: экономикын болон политикын - 21-63-86; соёлой болон түүхын - 21-60-21; «Морин хуур», «Вершины» журналуудай, «Буряад Республикын Хуулига шиндэхэбэринүүдэй суглуулбарини» редакци - 21-55-97; залуушуулай, оюутадай ажабайдалай болон олонинтын хүдэлмэрини, «Одоо» журналай редакци - 21-50-52; мэдээсэлэй - 21-67-81, спортын - 21-54-93, рекламн - 21-62-62, коммерческэ ажалай - 21-55-97; компьютерна түбэй - 21-66-76, бухгалтерини - 21-23-67.

Редакцида оронон материалнууд шүүмжэлэгдэдэггүй, мүн авторнуудтань бусаагдадаггүй.

Тоонуудай, бодото баримтануудай, хүнэй, нютагай нэрэнүүдэй бэшэлгые хазагайруулһан ушарта авторнуудын харюусалгатай. Редакциин һанамжа авторайхитай адли бэшэ байжа магад.